

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/16.

ASIA:

Riikassa olevan Lähetystön raportti n:o 1.

Ministeri Palin.

14/1 1935.

R i i a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 59.

R i i a S S A 15 P:NÄ tami KUUTA 1935.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 1/240 h.c. 35		
18/2.35		
P	U	A
5	C16	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Latvian suhtautuminen
itäpaktisuunnitelmaan.

Cheisena kunnioittaen Ministeriölle lähetän Riian
Lähetystön tämän vuoden raportin No.1, otsakeasiassa.

Edvard H. Pääm

5 liitettä.

R i i a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

R i i a ssa 14 p:nä tammi kuuta 19.35.

Asia: Latvian suhtautuminen
itäpaktisuunnitelmaan.

1 240 he. 35
10/12-35
5 016

Paluuni jälkeisissä ensimmäisissä keskusteluissani pää- ja ulkoministeri Ulmaniksen, ulkoministeriön kansliapäällikön Muntersin ja saman ministeriön sanomalehtijaoston päällikön Skrebers'in y.m. kanssa olen luonnollisesti ottanut puheeksi m.m. itäpaktikysymyksen. Silmiinpistävä on ollut kaikilla tahoilla ilmenevä haluttomuus syventyä asiaan ja ryhtyä ulkopuolisen kanssa tasapuolisesti ja perusteellisesti pohtimaan kaikkea pro et contra. Koska kuitenkin keskusteluisani kävi ilmi yhtä ja toista, mikä selittää ja valaisee Latvian kannottoa itäpaktisuunnitelmaan sellaisena kuin se tätä nykyä on esillä, pyydän yhteenvetona esittää seuraavaa:

Virallinen formula on edelleen, että Latvia periaatteessa suhtautuu suopeasti ajatukseen keskinäistä avunantoa tarkoittavasta sopimuksesta Neuvostoliiton, Puolan, Baltianmaiden ja Saksan kesken, varustettuna jonkinlaisella ranskalaisella garantiolla. Kyselyihini missä määrin sekä Saksan että Puolan mukaantuloa on pidettävä conditio sine qua non'ina Latvialle, sain toisistaan eriävät vastaukset pääministeri Ulmanikselta ja ministeri Muntersilta. Ensinmainittu lausui katsovansa syytä olevan harkita Baltianmaiden osanottoa paktiin siinäkin tapauksessa että joku mainituista maista jäisi sopi-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

muksesta, koska tämä, hänen mielestään, joka tapauksessa tietäisi rauhan vakiinnuttamista idässä. Muntersin monisanaisesta vastauksesta luulin sitä vastoin voivani päätellä, että hän pitää Saksan ja Puolan mukanaoloa paktiaatteen siksi olennaisena osana, että Latvia ilman niitä tuskin voisi osallistua puheenaolevanlaiseen sopimukseen. Molemmat sanoivat uskovansa, ettei Saksa eikä Puola tule suostumaan paktiin, mikäli tilannetta nyt voi arvostella. Näin ollen jää näiden kahden johtohenkilön antamien vastausten eroavaisuuden johdosta epävarmuus Latvian todellisista aikomuksista. Luulen kuitenkin että sanottujen vastausten asiallinen eroavaisuus itse asiassa ei ole niin iso kuin miltä se ensin tuntuu. Uskon että Ulmanis pääasiassa vain tahtoi demonstroida Latvian tämän asian yhteydessä muutenkin ilmenyttä pyrkimystä seurata Puolasta riippumatonta politiikkaa, ja jyrkästi karttaa kaikkea, minkä voitaisiin tulkita johtuvan Puolan painostuksesta. x/ Ulmaniksen mainitsema "harkinta" johtaisi luultavasti Muntersin vastauksen sisältämään kielteiseen kantaan! Muntersin vastaus oli luullakseni Latvian todellisen nykyisen kannan kanssa sopusoinnussa, tämän ollessa seuraava: selitetään virallisesti Ranskalle ja Neuvostoliitolle ja muulle maailmalle, että Latvia suhtautuu myönteisesti itäpaktiajatukseseen, mutta itse asiassa toivotaan kuitenkin, että Puola pysyy järkkymättömänä vastustuksessaan ja onnistuu tekemään tyhjäksi itäpaktisuunnitelman sen nykyisessä muodossa. Tämän tuottamista vaaroista tuntuvat tšekäläiset johtohenkilöt näet sisimmässään olevan kutakuinkin selvillä, vaikkakin he, mahdol-

x/ Skrebers sanoi minulle m.m. "Teidän on paljon helpompi tässä asiassa seurata samoja linjoja kuin Puola kuin meidän, koska meillä, pienenä naapurimaana, aina on vaara tarjona joutua täydellisesti vedetyiksi Puolan vanayteen."

lisesti ulkovaltioiden lähettämien harhaanviemiseksi ja varmasti omien epäilystensä voittamiseksi vastauksissaan koettavat hälventää niitä ja esittää n.s. "lieventäviä asianhaaroja". Keskusteluisani totesin esim. asianomaisilla tahoilla selvästi epäiltävän vastako se takuu, minkä itäpakti muodollisesti antaisi Baltianmaitten itsenäisyydelle, niitä riskejä, mitkä tämä sopimus toteutuneena toisi mukanaan heille, katsoen siihen että yksi paktin päätarkoituksista - niinkuin se nyt on hahmoteltu - epäilemättä on Neuvostoliiton naapurimaille asetettavaksi ajottu velvollisuus määrättyissä tapauksissa avata rajansa Neuvostoliiton sotajoukoille. Luulen myöskin näin ollen sen Baltianmaille sangen epämieluisan ja vaarallisen tosiseikan käyneen selväksi tšekäläisille poliitikoille, että Ranskan etujen mukaista nykyoloissa - kun vihamielisyys vallitsee Neuvostoliiton ja Saksan välillä ja ystävyys Neuvostoliiton ja Ranskan kesken - ei ole, että Saksan ja Neuvostoliiton välillä on ~~kyllä~~ ~~edelleen~~ olemassa itsenäisiä valtioita. ^{x/} /Tästä huolimatta virallisesti demonstroidaan vanhaa luottamusta Ranskaan "ce pays-ami, qui nous n'a jamais trompé."/

Tätä taustaa vastaan tarjoavat ne näkökohdat mielenkiintoa, jotka ovat aiheuttaneet sen, ettei Latvia, Puolan tapaan, koeta vastustaa itäpaktin syntyä, vaan päinvastoin virallisesti, Ranskan ja Neuvostoliiton toivomusten mukaisesti, selittää suhtautuvansa suopeasti itäpaktiaatteeseen.

Jossain määrin myötävaikuttamassa tähän on kai ollut mainittu pyrkimys Puolan vaikutusvaltaa karttavaan politiikkaan. Suuremmassa määrin riippunee se kuitenkin siitä painostuksesta, jota sekä

x/ Tyydytyksellä taas toiselta puolen todetaan, että tämä tosiseikka on Neuvostoliitolle nyt mieluisa!

f

Ranskan että Neuvostoliiton taholta Riiassa lienee harjoitettu. Tässä läisessä Ulkoministeriössä väitetään Neuvostoliiton olevan eniten kiinnostuneen asiaan. Epäilemättä onkin Sovjethallituksen kiinnostus itäpaktiin suuri, hyvin tunnetuista syistä, ja monista merkeistä päättäen onkin sen harjoittama painostus ollut verrattain vakava. Mutta saamieni tietojen mukaan on Ranskankin painostus ollut huomattava. - Myöskin Liettuan taholta lienee Baltianmaiden yhteistoiminnan nimessä koetettu harjoittaa jonkinlaista painostusta. Munters sanoi minulle selvästi, vastoin sitä, minkä hän oli asiainhoitaja Idmanille lausunut - kts. Riian Lähetystön rap. No.24 -10/XI-34/, että Kaunasissa ollaan melko kiinnostuneempia itäpaktin syntyymiseen kuin Riiassa.

Mutta luullakseni vain nämä painostukset semmoisinaan eivät olisi riittäneet saamaan Latvian hallitusta asettumaan suopealle kannalleen, ellei se olisi katsonut, että kaikista sisäisistä epäilyksistä ja kiistämättömistä vastasyistä huolimatta, tällainen virallinen julkinen kanta tällä hetkellä kuitenkin on Latvian omien etujen kanssa eniten sopusoinnussa. Tähän johtopäätökseen lienee vienyt pelko, että jos Ranskan ja Neuvostoliiton itäpaktihanke täydellisesti raukeaa tyhjiin, näiden maiden välillä tulee solmituksi suoranainen sotilaallinen liitto, joka muoduttuisi Baltianmaille vaarallisemmaksi kuin nyt suunniteltu monipuolinen takuusopimus. Tosin tämäkin olisi jonkinlainen naamioitu ranskalais-venäläinen allianssi, mutta siinä olisivat kuitenkin Baltianmaat mukana ainakin muodollisesti samanvertaisina sopimuskumppaneina, siitä johtuvine mahdollisuuksineen vaikuttaa asioihin. Itäpakti olisi siis pienempi pahe.

Kuten ylläolevasta selviää, on Latvian tahin oikeastaan sen ulkopoliittisten johtohenkilöiden suhtautuminen itäpaktiin ainakin toistaiseksi aika diffuusi ja täynnä sisäisiä vastakohtia; Toiselta

puolen pelätään itäpaktin syntymistä nyt hahmotellussa muodossaan ja toivotaan, että muiden valtioiden vastarinnan kautta ja mahdollisten uusien suurpoliittisten tapausten ja kombinaatioiden johdosta se ei toteutuisi. Toiselta puolen pelätään yhtä paljon, että Ranskan ja Neuvostoliiton itäpaktihanke liian jyrkän vastarinnan kautta täydellisesti raukeaa tyhjiin, sillä seurauksella, että Baltianmaille syntyy vielä epäedullisempi tilanne, kuin mitä itäpakti tietäisi, ja toivotaan taas tämän johdosta, että nykyisestä itäpaktisuunnitelmasta kristallisoituisi jonkinlainen toinen monipuolinen sopimus, joka tyydyttäisi Ranskaa ja Neuvostoliittoa, mutta samalla olisi enemmän sopusoinnussa Baltianmaiden etujen kanssa. /Minkälainen tämän sopimuksen pitäisi olla - siitä en ole voinut saada selvempiä vihjauksia, kuin mitä alla olen mainitseva./ Näin ollen ei täällä uskalleta tehdä muuta kuin hillitetyssä muodossa kannattaa itäpaktiaatetta, siinä toivossa että siten kaikki tiet pyyisivät auki. Samalla rauhoitetaan itseä selittämällä toisaalta, ettei uskota itäpaktin syntyyn sen nyt suunnittelussa muodossa, ja että niin ollen on turha vaivata aivojaan sillä, toisaalta, että joskin nyt hahmotellusta itäpaktista kuitenkin tulee tosi, tilanne ei paljon muuttuisi verrattuna nykyiseen, sikäli, että, Neuvostoliiton tultua Kansainliiton jäseneksi, sille Kansainliiton paktin 16 §:n nojalla joka tapauksessa voi langeta oikeus marsittaa sotajoukkojaan naapurimaiden alueille. - Huomautukseeni että melkoinen ero kuitenkin on olemassa sopimuksella, jossa tällainen oikeus määrättyjen valtioiden taholta myönnetään Neuvostoliitolle, ja Kansainliiton Neuvoston oikeudella määrätä Neuvostoliitto mahdollisen sanktiopäätöksen toteuttajaksi, Munters vastasi vain, kierellen, että tässä olin kosketellut "des Pudels Kern"iä eli kysymystä siitä osasta, jota Kansainliiton tulisi näytellä itäpaktin "Mechanismuksessa". Pyrittävä olisi, hänen sanojensa mukaan, siihen, että itäpakti saatet-

taisiin mahdollisimman tehokkaasti "sous les auspices de la S.d. N." Jotain tällaista Latvia siis toivoo. Onko sillä mitään asiallista aihetta tällaiseen toivoon, en voi arvostella, eikä Munters voinut tahi halunnut tarkemmin presisoida sanojaan.

Keskusteluissaan kanssani sekä Ulmanis että Munters tehos-
tivat historian antamia opetuksia siitä tavasta, millä pienet buffert-
tivaltiot ovat tulleet kohdelluiksi suurten naapurivaltioiden taholta
sodan syttyessä, ja he alleviivasivat, että nämä historian opetuksat
ovat olleet määräävinä Latvialle joka kerta, kun sen on ollut otetta-
va kanta "Itä-Locarno" tarkoittaviin suunnitelmiin. Johtolankana
eri/
on sille tällöin ollut, ettei se suostu joutumaan muiden valtioiden
solmiman sopimuksen kohteeksi, vaan vaatii saada olla mukana sopimus-
ta valmisteltaessa ja sen toteuttamisessa yhdenvertaisena sopimuskump-
panina.

Täysin luottamuksellisesti mutta samalla avoimesti olen
- saamieni ohjeiden mukaisesti - tehnyt selkoa Suomen kannasta
itäpaktiasiaassa. Pääasiassa se tuntui olevan puhuttelemilleni henki-
löille tunnettu, mutta huomasin kuitenkin, etteivät esitykseni jää-
neet vaikuttamatta heihin. Vastauksissaan he kuitenkin rajoittuivat
toteamaan, että Suomi on "ein Glücksland", jonka asema niin monessa
suhteessa on helpompi ja onnellisempi kuin Latvian, ja että Suomen
hallitus niin ollen voi monessa kysymyksessä ottaa asenteen, joka
ei ole mahdollinen Baltiamailla.

Eduard G. Pavi

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 16

ASIA: _____

Riian olavan lähetysten raportti n:o 2.

Ministeri Palin

4/2. 1935.

R i i a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 164.

R i i a SSA 5 P.NÄ helmi KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P.NÄ KUUTA 19 P.TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

3 / 240 Sal. D. 25.
8/2.35
5 C/6

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Ulmaniksen diktatuuri arvosteltuna
puolen vuoden poissaolon jälkeen.

Oheisena kunnioittaen Ministeriölle lähetän
Riian lähetystön tämän vuoden raportin n:o 2, otsakeasiassa:

Eduard H. Paim

5 liitettä.

R i i a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

R i i a ssa 4 p:nä helmi kuuta 1935.

Asia: Ulmaniksen diktatuuri arvostel-
tuna puolen vuoden poissaolon
jälkeen.

5 C/16

Kun viime vuoden heinäkuun alussa lähdin Riiasta
kesälomalle Suomeen, jonne ankaran sairastumiseni johdosta sitten
olin pakoitettu jäämään puoleksi vuodeksi, vallitsi Latviassa touko-
kuun 15 p:nä toimeenpannun valtiojärjestelmän muutoksen herättämä en-
si innostus - paitsi tietenkin sosialidemokraattien ja kommunistien
taholla. Viimemainittuja piirejä luonnollisesti lukuunottamatta ei
siihen saakka minkäänlaisia soraäänejä ollut kuultu; toivehikas mieli-
ala vallitsi kaikkialla, tulevaisuudelta odotettiin vain hyvää ja on-
nellista, Ulmaniksen asema oli mitä lujin, maan kaikilta kulmilta saa-
pui loppumattomasti todistuksia hänen kansansuosioistaan sekä siitä
kiitollisuudesta ja luottamuksesta, millä Latvian yhteiskunnan eri pii-
reissä häneen suhtauduttiin. Täydellä syyllä saatoin lopettaa viime-
vuotisen raporttini n:o 12 sanoilla: "inhimillisesti katsoen sitä voi-
maa ei liene olemassa, joka tällä hetkellä voisi menestyksellisesti
asettua nykyistä järjestelmää vastaan."

Tätä taustaa vastaan olen nyt, paluuni jälkeen,
koettanut päästä paikkansa pitävään käsitykseen siitä, miten tilanne
maassa todellisuudessa on kehittynyt niiden kahdeksan kuukauden kulu-
essa, joina Ulmanis on ollut vallassa ja siis voinut ryhtyä toteutta-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

maan tarkoituksiaan ja tervehdyttämishjelmaansa. Diktatorisesti hallitussa valtiossa, missä sanomalehdistö on ankaran jälkisensuurin kahleissa ja missä rangaistukset yhteiskunnalle tahi hallitukselle haitallisten tietojen levittämisestä ovat kovin ankarat ja myöskin ovat tulleet ankarasti toimeenpannuiksi; on hyviäkin suhteita omaavan ulkopuolisen vaikeata saada ehdottomasti luotettava käsitys kaikesta siitä, mikä todella liikkuu yhteiskunnan sydämessä. Tähän varautuen koetan kuitenkin alla antaa kuvan nykytilanteesta Latviassa.

Ensiksi tahdon tällöin konstatoida, että verratessa sitä luottamusta tulevaisuuteen, sitä työntöä ja työniloa, joka nyt huomattavassa määrin vallitsee Latvian yhteiskunnassa, sitä vakaumusta, että vallassa olevat todella yrittävät tehdä parhaansa kansan yhteiseksi hyväksi välittämällä henkilökohtaisista tahi puoluepoliittisista eduista, sekä, edelleen, verratessa niitä ehdottomia parannuksia, jotka Ulmanis kieltämättä on aikaansaanut yhteiskuntaelämän eri aloilla, - siihen äärimmäisyyteen saakka harjoitettuun puoluepolitiikkaan ja peittelemättömään lehmäkauppajärjestelmään, siihen korruptioon ja hallitusvallan täydelliseen rappiotilaan, siihen mahdottomuuteen saeimassa saada aikaan välttämättömiä uudistuksia, ja siihen yleiseen toivottomuuteen, välinpitämättömyyteen ja tyytymättömyyteen vallitsevaan valtiojärjestelmään, joka vallitsi tullessani tänne puolitoista vuotta sitten, ja joka minun teki niin masentavan vaikutuksen - silloin ei voi kieltää, etteikö tämä vertaus ehdottomasti muodustuisi edulliseksi nyt vallitsevalle järjestelmälle.

Mitään ihannetilannetta Ulmanis tietysti ei kuitenkaan ole voinut luoda. Se pakkotakki, minkä diktatuurijärjestelmä luonteensa mukaan asettaa henkilölliselle vapaudelle puhua ja toimia,

estää tietysti jo itsessään tilanteen luomista, jossa kaikki olisivat edes suhteellisen tyytyväisiä. Päinvastoin vallitsee epäilemättä Latviassa tätä nykyä useillakin tahoilla tyytymättömyyttä oleviin oloihin, joskaan tämä tyytymättömyys ei tähän saakka ole uskaltanut pukeutua minkäänlaisiin näkyviin muotoihin. Mahdollisesti haudotaankin tyytymättömillä tahoilla suunnitelmia nykyisen järjestelmän kaatumiseksi /pikkutunneilla saa kyllä silloin tällöin kuulla vihjauksia Ulmaniksen diktatuurin pikaisesta kukistamisesta!/, mutta ymmärtääkseni ei Ulmaniksen todellisuudessa tarvitse pelätä, että hänen diktaatturiinsa tyytymättömien taholta lähitulevaisuudessa ryhdyttäisiin mihinkään vakavanlaatuiseen vastarintaan tai odottamattomiin tekoihin.

Tämän luuloni perustelemiseksi riittänee lyhyt selostus siitä, missä piireissä sanottu tyytymättömyys kytee, ja missä piireissä, päinvastoin, nykyjärjestelmää kannatetaan.

Tyytymättömiä vallitsevaan järjestelmään ovat tietenkin ennen kaikkea ne, Latviassa tosin ei kovin lukuisat henkilöt, ^{x/} jotka todellisesta vakaumuksesta olivat sosialisteja tai liberaaleja. Samaten kaikki ne, jotka - joskaan ei aatteellisesti kovinkaan kiinnostuneita asiaan - puoluejärjestöissä kuitenkin olivat saavuttaneet vaikutusvaltaisia ja taloudellisesti edullisia luottamuspaikkoja, mutta nyt, puolueitten tultua likvidoiduiksi, ovat jääneet toimeettomiksi. Edelleen ne lukuisat valtion ja kuntien virkamiehet, jotka vain puoluejäsenyytensä vuoksi olivat saaneet hyviä paikkoja, omaamatta siihen riittävää kompetenssia, ja jotka tämän johdosta nyt on pantu virralta. Sitten tietenkin koko joukko ammattipolitiikkoja ja saeiman

x/ Sosialidemokraattiseen puolueeseen kuului vain n.5.000 jäsentä, porvarillisiin vasemmistopuolueisiin vielä vähemmän!

jäseniä, jotka ovat menettäneet toimintamahdollisuutensa siitä joh-
tuvine henkilökohtaisine etuineen.

Paitsi näitä, itse järjestelmän muutoksen johdosta tyyty-
mättömiä, on henkilöitä ja piirejä, jotka periaatteessa hyväksyivät
uuden regimen ja alussa myöskin kannattivat sitä, mutta jotka sittem-
min eri syistä ovat joutuneet vastakohtaisuussuhteeseen siihen. Näi-
hin kuuluvat esim. n.k. perkonkrustsilaispiirit, joiden vieraantumi-
sen syistä aikaisemmassa raportissa olen tehnyt selkoa. Puhtaasti
porvarillisia oikeistopiirejä on myös vieraantunut esim. sellaisten
toimenpiteiden kuin "Latvis"-lehden lakkauttamisen johdosta. Tämä
lehti oli porvarillisen oikeiston ja intelligenssin äänenkannattaja,
joka läpi vuosien oli valmistanut maaperää Ulmaniksen kaappaukselle.
Viime keväällä se vilpittömästi kannattikin häntä. Sittemmin se kui-
tenkin uskalsi ruveta asiallisesti kritisoimaan yhtä ja toista uuden
hallituksen edesottamisissa, eikä - niinkuin moni muu lehti, jo-
ka aikaisemmin oli kiivaasti vastustanut Ulmanista - vain kumar-
tunut ja imarrellut. Monia oikeamielisiä henkilöitä onkin se seikka
loukannut, ettei Ulmaniksen sanaa ole käytännössä toteutettu, että
henkilön aikaisempaan puoluekantaan ei kiinnitettäisi huomiota, jos
hän olisi valmis rehellisesti ja aktiivisesti myötävaikuttamaan uu-
den järjestelmän toteuttamiseksi. On näet käynyt niin, että täytettä-
essä valtion ja kuntien vapaiksi joutuneita virkoja, entisen talon-
poikaisliiton jäseniä on selvästi suosittu. Tämä on tietenkin he-
rättänyt pahaa verta. Inhimillisesti se ehkä kuitenkin on ymmärret-
tävässä: Ulmanis tuntee tietysti oman entisen puolueensa miehet par-
haimmin, hän voi täydellisesti luottaa heihin, he tottelevat häntä
ehdottomasti.

Virkamiesten ja teollisuudenharjoittajain keskuudessa

on muutamilla tahoilla osaksi talonpoikain pitkälle mennyt avustaminen, osaksi hallituksen työläisille miltei kaikissa työriidoissa antama tuki herättänyt tyytymättömyyden tunteita.

Erikoisen levottomia ja tyytymättömiä ovat juutalaiset. Julkisesti ei mitään juutalaisvainoa kyllä ole saarnattu, mutta käytännössä pannaan "israeliitit", kuten heidät täällä kutsutaan, kaikessa hiljaisuudessa ahtaalle, tarkoituksella tehdä loppu heidän tähän asti domineeravasta asemastaan liikelämässä. Heille esim. ei enää myönnetä tähän asti miltei säännöllisiksi käyneitä veronmaksulykkäyksiä, eikä mitään muita taloudellisia helpotuksia; juutalaisten liikkeiden kanssa kilpailevia latvialaisia liikkeitä avustetaan mahdollisuuksien mukaan; juutalaisia sanomalehtiä ei saa ilmestyä enemmän kuin pari kappaletta; juutalaisia ei vastaisuudessa hyväksyttäne asianajajiksi j.n.e. "Ulmanis hat uns eine Schlinge um den Hals gelegt und allmählich nimmt er uns die Luft", sanovat juutalaiset. Juutalaisten maastamuuttamisen merkkejä väitetäänkin jo olevan huomattavissa.

Kuten ylläolevasta selviää, ovat nykyiseen järjestelmään tyytymättömät piirit sisäisesti sangen kaukana toisistaan, syyt eri etupiirien tyytymättömyyteen ovat mitä erilaisinta laatua, mitään yhteyttä heillä ei keskenään ole - päinvastoin. Niinmuodoin he eivät jaksane muodostaa mitään vallassaolijille vaarallista oppositiota, etenkin verrattuna siihen kansan suureen ja taajaan massaan, joka kaikesta päättäen on tyytyväinen nykyiseen järjestelmään ja kannattaa sitä. Tähän suureen massaan kuuluvat ennen kaikkea talonpojat, maalaisväestön valtavat joukot, jotka Ulmaniksessa näkevät oman miehensä valtion johtajana, ja jotka uuden järjestelmän aikana ovat voineet todeta, että heidän etunsa tulevat runsaasti ja tehokkaasti huomioonotetuiksi. Tähän massaan kuuluu myöskin - eri tahoilta saamien yhtä pitävien tietojen mukaan - sangen huomattava osa työläisistä, niin

oudolta kuin se voi tuntuakin. Selityksenä tähän lienee, että latvialainen työmies oli aika vähän poliittisesti ja sosialisesti valventunut ja että hän tunsii itsensä häirityksi sen valvonnan, agitation ja painostuksen johdosta, mitä sosialistisen puolueen johdon ja ammattiyhdistysten taholta harjoitettiin. Nyt työläinen tuntenee itsensä vapaammaksi. Joka tapauksessa hän on voinut todeta, ettei hän aikaisemmin sosialidemokraattiselta puolueelta aina saanut yhtä tehokasta tukea oikeutetuille vaatimuksilleen erimielisyyksissään työnantajien kanssa kuin nykyjärjestelmän aikana hallituksen taholta. Johdonmukaisesti ja tarmolla hallitus näet "työtarkastajiensa" avulla valvoo, ettei työläisten palkkoja ja oloja huononnetta; useimmissa palkkariidoissa on hallitus asettunut työläisten puolelle, ^{x/} j.n.e. - Kun talonpoikien ja työläisten suurten joukkojen lisäksi Ulmaniksen kannattajina vielä tulevat armeija ja suojeluskunta, jotka huomattavassa määrin domineeraavat nykyisessä yhteiskunnassa ja joita eri muodoiin suositaan hallituksen taholta, ei voitane tulla muuhun johtopäätökseen, kuin että Ulmaniksen diktatuurilla ainakin tätä nykyä on Latvian kansan valtavin osa takanaan, ja että se siis istuu lujasti satulassaan. Vaikealta tuntuu uskoa, että se rauhallisuus ja tyytyväisyys, mikä näyttää vallitsevan ylläluetelluissa laajoissa kansalaispiireissä, vain olisi teeskentelyä, ja että tyytymättömät etupiirit todellisuudessa tuloksellisesti toimisivat vain näennäisesti rauhallisen pinnan alla.

Myöntää täytyykin, että Ulmaniksen diktatuurin kahdeksan ensimmäisen kuukauden aikana jäättiläistyö on suoritettu niiden erilaisuisten vakavien epäkohtien ja puutteellisuuksien voittamiseksi, jotka vallitsivat latvialaisessa yhteiskunnassa ja jotka muutamilla aloilla olivat saavuttaneet uhkaavia mittasuhteita, kuten minun eri yhteyksissä valitettavasti on ollut pakko tiedottaa sekä kirjallisesti että suullisesti. Uutta valtiomuotoa ei tosin vielä ole luotu - pain-

x/ Huomioonotettava on, että useimmissa tähän saakka tapahtuneissa työriidoissa työnantajina on ollut juutalaisia toiminnimiä.

vastoin on tästä kysymyksestä toistaiseksi vallinnut täydellinen hiljaisuus; siitä, mitä mahdollisesti konkreettisesti hahmotellaan tässä asiassa, eivät ulkopuoliset tiedä paljoa. On käynyt kuten otaksuin raportissani n:o 12 viime vuoden toukokuun 20 p:ltä että "kiirettä tuskin tullaan pitämään mitä uuden valtiomuodon säätämiseen tulee", sekä että "ensin kuudeksi kuukaudeksi julistettua poikkeustilaa tullaan vielä pidentämään, ja että hallitus, käyttäen hyväkseen tämän tilan vallitessa sille keskitettyä lainsäätämisen ja täytäntöönpanovaltaa, tulee pyrkimään maan valtiollisen ja yhteiskunnallisen elämän uudistamiseen varsin laajassa mittakaavassa, ennen uuden valtiosäännön voimaansaattamista." Niin on, kuten sanottu, käynyt. Tarjolla ja innolla on Ulmanis suorittanut Latvian valtiollisen elämän ja sen perusteiden uudistamisen periaatteensa mukaan. Tämän raportin puitteisiin ei tietenkään mahdu tapahtuneen uudestirakennustyön selostaminen, mutta lyhyt yleiskatsaus tärkeimpiin uudistuksiin lienee kuitenkin paikallaan.

Poliittista laatua olevista uudistustoimenpiteistä mainittakoon ensiksi, että kaikki puoluetoiminta on lakkautettu, kaikki puolueet ja poliittiset yhdistykset hajoitettu ja jokaisen entisen puolueen tahin poliittisen yhdistyksen likvidointia varten määrätty "pesänselvittäjiä". Jos, velkojen tultua maksetuiksi, jää ylijäämä, käytetään se yleishyödyllisiin tarkoituksiin, kuten työttömyyden torjumiseksi j.n.e. - Suuri määrä erilaisia seuroja ja järjestöjä, jotka oli perustettu puoluetarkoituspäätä silmälläpitäen, on niinkään lakkautettu. Toisia taas on "kehoitettu" liittymään muihin, samoilla paikkakunnilla toimiviin luotettaviin ei-poliittisiin järjestöihin. Tällä tavalla on saatu häviämään joukko entisiä "laulu"-, "urheilu"-, "hyväntekeväisyys"- y.m.-seuroja, joiden päämäärät todellisuudessa olivat poliittisia.

Työväen ammattiyhdistykset on rakennettu uudelle pohjalle. - Nyttemmin ovat niiden tarkoitusperät puhtaasti ammatilliset; työläisten etujen valvominen sosialilakien puitteissa, välittäminen työriidoissa, avustusrahastojen luominen, urheilu- ja kulttuuriharrastusten edistäminen, j.n.e. Eri ammattiyhdistysten johtohenkilöt nimittää sisäministeri yhdistykseen kuuluvien henkilöiden keskuudesta.

Sekä kaupunki- että maalaiskuntien hallinto on uudestijärjestetty autoritäärisen periaatteen mukaan. Valtuustot on hajotettu ja niiden valitsevat toimihenkilöt pantu viralta. Viimemainittujen sijalle on sisäministeri nimittänyt uudet. Kuntien itsehallintoelimiä uudistamisen kautta on kuntien menoarvioita - jotka sisäministeri vahvistaa - voitu huomattavasti supistaa, joten kunnallisverojen väheneminen tänä vuonna on odotettavissa.

Sivistyksellistä laatua olevista uudistuksista on ensi sijassa mainittava uusi koululaki, joka 10 vuoden aikana oli ollut pohdinnan alla saeimassa, ilman että siitä oli päästy yksimielisyyteen. Uuden lain tarkoitusperänä on koulujen itsehallinnon laajentaminen, kouluajan pidentäminen yhdellä vuodella ja nuorison kasvattamisen tehostaminen kansallisessa ja uskonnollisessa hengessä "suurempaan oikeamielisyyteen ja isänmaanrakkauteen sekä eri kansankerrosten suurempaan keskinäiseen ymmärrykseen".

Maan kulttuurielämän tukemiseksi aikoinaan perustettu "sivistysrahasto", mikä puoluevallan aikana oli muodostunut jonkinlaiseksi vallassa olevien puolueiden avustamisrahastoksi, on järjestetty uudestaan ja saanut uuden hallinnon. Se jakaa nyt avustuksia todellisten tarkoitusperiensä mukaisesti.

Taloudellista laatua oleviin uudistuksiin on Ulmaniksen diktatuurin aikana ryhdytty laajassa mittakaavassa. Kaikkien luetteleminen ei tässä likimainkaan voi tulla kysymykseen. Mainittakoon vain seuraavat:

Ulkomaankauppaa on koetettu, täällä vallitsevia kauppapoliittisia linjoja seuraten, mahdollisuuksien mukaan elvyttää. Uusi ulkomaankauppaa ja valuuttakauppaa koskeva laki on annettu, jonka sisällöstä aikoinaan olen tehnyt seikkaperäisesti selkoa. Maataloustuotteiden viennin edistämiseksi on perustettu eri vientikeskusjärjestöjä, joiden toiminta jo on osoittanut hyviä tuloksia. Kauppa- ja teollisuuskamari on perustettu, jonka kokoonpano tuntuu onnistuneelta. Sen helmikuun 1 p:nä alkaneeseen toimintaan kiinnitetään suuria toivomuksia. Myöskin maatalouskamarin ja käsityökamarin luomista suunnitellaan.

Maatalouden tukemiseksi on tehty paljon. Valtio ostaa talonpojilta kaiken myytäväksi tarjotun viljan kiinteisiin edullisiin hintoihin, jotka melkoisesti ylittävät ne hinnat, mitkä valtio saa jälleenmyydessään ostamansa viljan. Maasta viedystä voista, juustosta, pekonista y.m. maataloustuotteista valtio maksaa huomattavat lisämaksut tuottajille. Sokerijuurikkaita on valtio ostanut 11 milj. latin edestä. Talonpoikien velkoja on järjestetty uudestaan, niiden korkoa on alennettu ja koronmaksuaika pidennetty. Pakkahuutokauppaan joutuneita tiloja koetetaan - mikäli olosuhteet yksityistapauksissa tekevät sen mahdolliseksi - pelastaa vanhoille omistajilleen siirtämällä velat valtion maapankkiin, jonka valvonnan alle "pelastetun" tilan hoito vastaisuudeksi joutuu. - Myöskin kaupunkikiinteistöjen omistajille on myönnetty helputuksia.

Kuluttajien etuja on suojeltu tavarahintojen vaihtelujen valvomisella virallisten "hintatarkastajien" avulla, joilla on laajat valtuudet määrätä tukku- ja vähittäishinnat.

Työväen etuja on tehokkaasti valvottu virallisten "työtarkastajien" avulla. Näiden viranomaisten toiminta tuntuu muodostuneen työläisille onnelliseksi. Työväen keskuudessa ruvettaneen

olemaan sitä mieltä, - kuten jo ohimennen mainitsin - ,että hallituksen työtarkastajien avulla työmiesten edut tulevat paremmin vaurinotetuiksi kuin sosialidemokraattisen puolueen ja vanhojen ammattiyhdistysten kautta. Lakko taloudellisena taistelukeinona on tosin kielletty, mutta kun jossakin työpalkkariidassa tilanne näyttää kärjistyvän, puuttuvat työtarkastajat asiaan ja laativat, tutkittuaan asianhaarat, välitysehdotuksen. Tähän saakka on sattuneissa työriidoissa virallinen välitysehdotus aina saatu molemminpuolisesti hyväksytyksi + tavallisesti työläisten eduksi.

Näyttää siltä kuin yllämainitut ja muut tässä mainitsematta jääneet toimenpiteet todella olisivat vaikuttaneet edullisesti maan taloudelliseen elämään. Ulkomaankaupan volyyymi on vuoden kuluessa jossain määrin lisääntynyt /vientä n.3 milj:lla latilla verrattuna viime vuoteen/ ja kauppataseen passiivisuus on osoittanut pieniä paranemisen oireita: uuden järjestelmän aikana on kuukausi-kauppataase yleensä pysynyt hiukan aktiivisena, voimatta silti sanottavasti vähentää alkuvuonna syntynyttä suurta minusta. Latvian Pankin kulta- ja valuuttavarastot ovat kasvaneet, joskin hitaasti ja vaatimattomassa määrässä. Mutta sekin on saavutus verrattuna edellisten aikojen säännölliseen vähentymiseen. Pankkitalletuksissa on ollut todettavissa merkillepantavaa lisäystä. Vararikkoja on ollut huomattavasti vähemmän kuin aikaisemmin. Työttömyys on supistunut suhteellisen vähäiseen. Valtion menoarviota on voitu vähentää ja se on saatu faktilliseen tasapainoon. Valtion verojakin on jossain määrin voitu alentaa vähävaraisten eduksi. Merkinä tilanteen paranemisesta on myös, että veroja yleensä suoritetaan paremmin kuin ennen, ja että tavaroiden ja matkustajien kuljetus rautateilla on lisääntynyt, edellinen 20 %:lla, jälkimäinen 15 %:lla.

Kansallista laatua olevista uudistuksista mainittakoon Latvian uusi kielilaki sekä maan asianajajia koskeva uusi lainsäädäntö, jonka tarkoituksena virallisesti on järjestyksen ja kurin tehostaminen asianajaj^{a/}kunnassa, mutta itse asiassa tähtää juutalaisten asianajajien syrjäyttämiseen.

Paitsi yllämainittuja sekä lukuisia muita tervehdyttämistoimenpiteitä lainsäädännön alalla Ulmaniksen hallitus on hallinnon alalla suorittanut suuren puhdistuksen panemalla viralta virkamiehiä, jotka yksinomaan puolueansiosyistä olivat päässeet virkoihin, joita he eivät pystyneet hoitamaan, tahi jotka virkatoiminnassaan olivat tehneet itsensä syyväiksi enemmän tahi vähemmän rikollisiin väärinkäytöksiin. Näiden korvaaminen pätevilla, rehellisillä virkamiesvoimilla on tietenkin ollut suurmerkityksellinen.

Katsomatta siihen, miten periaatteessa suhtautuu diktatuurijärjestelmään semmoisenaan ja erikoisesti Ulmaniksen asenteeseen sosialidemokraatteja vastaan, täytynee puolueettomasti myöntää, että Ulmaniksen diktatuurin aikana Latviassa on suoritettu suuri ja ansiokas työ valtiolämän tervehdyttämiseksi, siihen saakka sekä lainsäädännön että hallinnon alalla vallinneiden vakavien epäkohtien poistamiseksi ja positiivisten edistysaskelien toteuttamiseksi. Ne erehdykset ja virheet, joita tätä työtä suorittaessa epäilemättä myöskin on tehty, tuntuvat painavan melko vähemmän kuin positiiviset suoritukset. Tätä mieltä näyttää ainakin kansan suurin osa olevan, ja siten se myöskin suhtautuu myönteisesti nykyiseen järjestelmään ja kannattaa sitä. Näin ollen voitaneen otaksua - mikäli nykyiseen yleismaailmalliseen tilanteeseen nähden ennustamiseen ollenkaan uskaltaa ryhtyä - , että Ulmanis ja miehet hänen ympärillään saavat rauhassa jatkaa sitä uudestirakennustyötä Latviassa, johon he, epäilemättä aatteellisesti vakuutettuina sen välttämättömyydestä ja onnellisuudesta, ovat ryhtyneet suurella päättäväsyydellä.

Edvard H. Pääni

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 16

ASIA:

Riissa olevan lähetystön raportti n:o 3

Ministeri Palin

7/2. 1938

R i i a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 173.

R i i a S S A 7 P : N Ä h e l m i K U U T A 19 35 .

VIITTAUS: N

P : N Ä K U U T A 19 P : T T Y n : o

VIITTAUS: D . U . M / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Baltianmaiden "Presse-ententen"

viime konferenssi Kaunasissa.

Oheisena kunnioittaen Ministeriölle lähetän Riian
lähetyksen tämän vuoden raportin n:o 3, otsakeasiassa.

Eduard H. Faime

5 liitettä.

R i i a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 3.

R i i a ssa 7 p:nä helmi kuuta 19 35.

4 240 Sal. D. 35

Asia: Baltianmaiden "Presse-ententen"
viime konferenssi Kaunasissa.

1/2.35 2

5 C16

Äskettäin kokoontuivat Kaunasiin Latvian, Liettuan ja Viron sanomalehdistön edustajat Baltianmaiden välisen "Presse-ententen" kolmanteen konferenssiin. Kuten tiedettäneen solmittiin "Presse-entente" Latvian ja Viron välillä 1931 ja myöhemmin Latvian ja Liettuan sekä Viron ja Liettuan kesken. Koska nyt pidetty konferenssi oli ensimmäinen Baltianmaiden viime vuoden syyskuun 12 p:nä solmiman yhteistoimintasopimuksen jälkeen, kiinnitettiin siihen yleensä suurta huomiota. Konferenssissa pidettiin kauniita puheita ja tehtiin joukko päätöksiä, joilla ehkä todella tulee olemaan suotuisia vaikutuksia Baltianmaiden välisiin suhteisiin, jos ne tarkoitustensa mukaisesti, eivätkä vain jää paperille hurskaina toivomuksina.

Seuraavat 9 päätöstä tehtiin:

1/. Konferenssi toteaa, että sanomalehdistön yhteistyö Baltianmaiden välisen poliittisen sopimuksen solmimisen jälkeen on vieläkin välttämättömämpi kuin aikaisemmin, ja että balttilainen "Presse-entente" kuuluu poliittista ententea vahvistaviin tekijöihin, jonka johdosta jatkuva yhteistyö Liettuan, Latvian ja Estin sanomalehtien kesken on välttämätön.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

- 2/. Konferenssi pitää erittäin tärkeänä, että julkisuudessa tehdään tunnetuksi ja tuetaan kiinteän yhteistyöaatteen välttämättömyyttä ententen kaikkien jäsenten kesken.
- 3/. Jos "Presse-ententen" perusperiaatetta ehkä joskus loukattaessa kansallisen komitean puoleen kääntymällä ei päästä tuloksiin, annetaan riitakysymys "Presse-ententen" presidiumin ratkaistavaksi.
- 4/. Ententen presidiumi muutetaan pysyväksi elimeksi; sen lisäksi perustetaan jokaisen kansallisen komitean yhteyteen komission ja sivistyksellisen yhteistyön edistämiseksi.
- 5/. Konferenssi kehoittaa sanomalehtimiehiä viettämään kesälomansa mahdollisuuden mukaan naapurimaissa.
- 6/. Baltianmaiden tietotoimistoja kehoitetaan laajentamaan keskinäistä uutisvaihtoaan.
- 7/. Konferenssi kehoittaa Baltianmaiden sanomalehtiä päivittäin ja järjestelmällisesti toimittamaan perusteellisia tiedoituksia muista Baltiannaista - keskimäärin n. 100 riviä päivässä, sekä lisäksi laajempia artikkeleita - vähintään kerran kuu-kaudessa.
- 8/. Edelleen suosittelee konferenssi kerran vuodessa julkaistavaksi kolmikielisen almanakan.
- 9/. Kansallisia komiteoja kehoitetaan aktiivisesti osallistumaan naapurimaiden kansallisiin juhliin.

Suomen kanssa solmittavan "Presse-entente"n suotavaisuutta alleviivattiin sitä paitsi konferenssissa, joskaan ei siitä virallisissa päätöksissä mitään mainita.

Käytännössä merkitykselliseksi voi käydä päätös Baltianmaiden sanomalehtien yhteistoiminnan ylimmän elimen "Presse-entente"n presidiumin muuttamisesta pysyväiseksi elimeksi. Tämän elimen

päättehtäväksi on aijottu sellaisten hyökkäysten ja väittelyjen estäminen sanomalehtien palstoilla, jotka tähän saakka niin usein ovat käirinneet Baltianmaiden välisiä suhteita. Tämän päämäärän toteuttamiseksi ovat eri kansallisten komiteoiden puheenjohtajat sitoutuneet mahdollisuuksien mukaan valvomaan maansa sanomalehtiä. Jos mainitut puheenjohtajat eivät onnistuisi tehtävässään suojella naapurimaita aiheuttamilta hyökkäyksiltä, puuttuu vakinainen presidiumi asiaan.

Jos kolmen Baltianmaiden kaikki sanomalehdet todellisuudessa vielä tulevat noudattamaan konferenssin kehoitusta päivittäin julaista noin 100 riviä uutisaineistoa toisista maista, tulee tämä tietysti huomattavassa määrin lisäämään toisten maiden olojen ja harrastusten tuntemista.

Konferenssin muiden päätösten käytännöllinen merkitys jääköön toistaiseksi arvostelematta.

Joskaan siis p.o. konferenssi ei kovin suuria aikaansaanut, voitaneen kuitenkin sanoa, että se teki mitä sen mahdollisuuksien rajoissa tällä kertaa tehtävissä oli Baltianmaiden lähentämiseksi toisiinsa.

x

x

x

Lopuksi otan tähän seuraavan kohdan Liettuassa ilmestyvän "Rytas"-lehden kirjoituksesta p.o. konferenssin johdosta:

"Baltianmaitten yhteenliittymisen jo niin huomattava poliittinen merkitys lisääntyisi vielä, jos Suomi yhtyisi siihen. Suomi suhtautuu Baltianmaitten liittoon myötätunnolla, mutta tarvitaan vielä paljon vaivaa ennen kuin sen myötämielisyydestä ehkä seuraa liittoon yhtyminen. Sanomalehdistö voisi tämän päämäärän

toteuttamisessa olla huomattava tekijä. Siksi olisi yritettävä laajentaa nykyistä Baltianmaitten "Presse-entente"ä, Suomen liittymisellä siihen. Yhteistoiminnan kautta Suomen sanomalehdistön kanssa voitaisiin ehkä saada Itämerenmaitten liitto-aate juurtumaan myöskin Suomen yhteiskuntaan."

Eduard G. Pavin

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C.16

ASIA:

Riassa olevan lähetystön raportti n:o 4.

Ministeri Palm

22/2. 1935.

R i i a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 258.

R i i a SSA 23 P.NÄ helmi KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P.NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Baltianmaiden yhteistoiminnan ja
lähentymisen toteuttaminen käytännössä
sekä pyrkimykset Baltianmaiden entente'n
laajentamiseksi sotilasliitoksi.

Oheisena kunnioittaen Ministeriölle lähetän
Riian Lähetystön tämän vuoden raportin n:o 4, otsakeasiassa.

Eduard H. Pavis

5 liitettä.

R i i a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 4.

R i i a s s a 23 p:nä helmi kuuta 1935.

Asia: Baltianmaiden yhteistoiminnan
ja lähentymisen toteuttaminen käytännössä
sekä pyrkimykset Baltianmaiden entente'n
laajentamiseksi sotilasliitoksi.

Baltianmaiden sopimuksellisesti kiinnälyödyn ulkopoliittisen yhteistoiminnan ensimmäisiä huomattavampia käytännöllisiä ilmaisuja oli se Baltianmaiden taholta yhteisesti tehty esitys Kansainliitolle, jota käsittelemä kirjelmässäni No.229, tämän kuun 18 p:ltä. Kuten tässä kirjelmässäni tiedoitin, saatettiin kuluvaan kuun alussa Latvian, Liettuan ja Viron ulkoasiainministerien yhtäpitävässä nooteissa Kansainliiton tietoon, että mainitut valtiot vastaisuudessa tulevat huolehtimaan yhteisestä edustuksesta, "roulement"-periaatteen mukaan, Kansainliiton eri elimissä, ja tämän perusteella pyydettiin, että Baltianmaiden muodostama valtioryhmä, merkitystään vastaavalla tavalla, vast'edes tulisi enemmän kuin tähän mennessä huomioonotetuksi Kansainliiton neuvoston jäseniä valittaessa ja Liiton pysyväisiä kommissioneja y.m. asetettaessa. Tämä esitys on, ainakin täällä julaistujen tietojen mukaan, asianomaisilla tahoilla saanut suopean vastaanoton. Suomellakin on luonnollisesti syytä tyytyväisyyteen, jos tämä Baltianmaiden démarche todella johtaa käytännöllisiin tuloksiin.

Paitsi tätä Baltianmaiden yhteistoiminnan ensimmäistä merkityksellisempää ilmaisuja, on helmikuun kuluessa tapahtunut kolme

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

virallista käyntiä Riiassa ja Kaunasissa, jotka nekin ovat mainittujen maiden kesken tapahtuneen lähentymisen merkkejä, ja sitä paitsi epäilemättä puolestaan ovat olleet omiaan myötävaikuttamaan tämän lähentymisen edelleenlujittumiseen.

Tähdellisistä näistä käynneistä oli Latvian armeijan komentajan, kenraali Berķis'in, käynti Kaunasissa, mikä sekä Latvian että etenkin Liettuan lehdissä sai paljon huomiota osakseen. Muodollisesti se oli vastavierailu Liettuan armeijan komentajan käyntiin Riiassa viime vuoden joulukuun alussa. Asiallisesti sen tarkoituksena oli Latvian ja Liettuan armeijoiden keskinäisen kosketuksen ja tuntemisen tehostaminen. Tämä tarkoitus tulikin, kaikesta päättäen, vierailun kautta toteutetuksi. Kenraali Berķis sanoi minulle olevansa sangen tyytyväinen matkaansa ja sen tuloksiin. Hänen julkiset lausuntonsa vierailun johdosta olivat mitä mairittelevimpia Liettualle. Paitsi että hänen vierailunsa kestäessä kauniita juhlapuheita pidettiin ja sydämellisiä ystävyysvakuutuksia vaihdettiin, päästiin asiallisestikin tuloksiin, ainakin sikäli, että armeijoiden keskinäisen tuntemisen ja niiden välisen yhteistyön toteuttamiseksi päätettiin ryhtyä upseerien molemminpuoliseen vaihtoon. Määräajoiksi tullaan vastedes komentamaan vissi määrä liettualaisia upseereita palvelemaan Latvian armeijassa ja päinvastoin.

Mielenkiinnon esineenä on ollut kysymys siitä, oliko ehkä kenraali Berķis'illä myös pitemmälle meneviä salaisia tehtäviä Latvian ja Liettuan välillä mahdollisesti solmittavaa sotilassopimusta koskevassa kysymyksessä. Riian diplomaattikunnaassa väitetään näet, että Liettua jo joku aika sitten olisi kääntynyt Latvian ja Viron puoleen epävirallisesti ja varovaisesti tunnustellen mahdollisuutta laajentaa näiden maiden välistä sotilasliittoa Liettuan yhtymisellä

siihen.

Itäkäläisten tietojen mukaan olisi Viro peittelemättä kiel-
täytynyt tästä. Syynä tähän olisi etupäässä ollut Puolan taholta
tekemä vihjaus, että Viro, jos se menee jonkinlaiseen sotilasliit-
toon Liettuan kanssa, ei enää voi ottaa lukuun sitä puolalaista so-
tilaallista apua, johon Viro nykyään voinee luottaa sodan sattuessa.

Myöskin Latvian hallitus on asettunut Liettuan aloitetta
epäävälle kannalle, joskaan ei niin selvästi kuin Viro. Viron omak-
suttua heti kielteisen kannan, kävi jo sen ja Latvian kesken olemas-
sa olevan sotilasliiton johdosta Latvialle vaikeaksi omaksua myön-
teistä kantaa, riskeeraamatta tämän liiton horjumista. Mutta luul-
lakseni Latvian ulkoasiain johtajat vakaumuksellisestikin suhtautu-
vat epävävästi ajatukseen sotilaallisten sitoumusten antamisesta
Liettuulle nykyoloissa. He nähnevät riittävän selvästi tällaisten
sitoumusten tuottamat vaarat nykyisten suhdanteiden vallitessa. Mut-
ta toiselta puolen on Viron ja Latvian kielteinen kanta tässä asi-
assa tietenkin omiaan vahvistamaan niitä pyrkimyksiä Liettuassa,
jotka selvässä orientoitumisessa Neuvostoliittoon päin näkevät
Liettuan puolustuksen varminnan takeen, kuten eräässä edellisessä
raportissani tiedoitin. Tästä syystä tuntuu Latvian sotilasjohdon
taholla olevan olemassa eräänlainen kiinnostus sotilasliittoaajatuk-
seen Liettuan kanssa, toivossa siten saada Liettua olemaan heittäy-
tymättä Neuvostoliiton syliin. Näin ollen on Latvian hallitus kat-
sonut varovaisimmaksi toistaiseksi asettua asiallisesti kyllä bor-
juvalle mutta muodollisesti jossain määrin epämääräiselle kannalle
asiassa. Asianlaidan ollessa tällainen, liettualaiset varmasti ot-
tivat sotilasliittokysymyksen jälleen puheeksi kenraali Berkis'in
käydessä Kaunasissa, epäilemättä koettaen parhaansa mukaan painostaa

hüntä. Mutta yhtä varmaa lienee, ettei kenraali Berkis'illa ollut minkäänlaisia valtuuksia asiassa, ja että ^{edelleen/}Latvia ainakin niinkauan kuin Klaipedan ja Vilnan kysymykset ovat nykyisessä Liettualle vaarallisessa vaiheessaan, pysyy asiallisesti pidättyväisellä kannallaan sotilasliittoon nähden Liettuan kanssa.

Yllämainitut seikat ilmenevät aika selvästi niistä virallisista puheistakin, jotka pidettiin Kaunasissa kenraali Berkis'in vierailun aikana. Kaikissa liettualaisissa puheissa alleviivattiin nykytilanteen vaaroja sekä Latvian ja Liettuan armeijoiden yhteistoiminnan välttämättömyyttä. Liettuan sotaministeri lausui esimerkiksi /käytettävissäni olevan saksannoksen mukaan/: "Ich bin zutiefst davon überzeugt, dass die Staatsmänner beider Völker bemüht sind, ^{die/}zwischen Lettland und Lithauen freundschaftlichen Beziehungen/noch zu erweitern. In dieser Hinsicht fällt der Armeeleitung beider Staaten nicht nur eine wichtige Aufgabe zu, sondern sie hat auch für ihre Durchführung zu sorgen. Die Aufrechterhaltung eines engen Zusammenhangs zwischen den beiden Armeen, ihre Zusammenarbeit und ihr enges Zusammenwirken ist am besten in der Lage, die guten Beziehungen beider Völker auszugestalten und zu verstärken. Von dem Zusammentreffen der Armeeleitung beider Staaten darf ich sehr erfolgreiche und bleibende Ergebnisse erwarten." Liettuan armeijan komentaja taas lausui: "Eben erleben wir unruhige Zeiten. Unsere beiden Völker befinden sich zwischen grossen und starken Nachbarn. Die Ereignisse der Zukunft sind uns nicht bekannt und es ist deshalb möglich, dass der Gang der Geschichte den Letten sowohl als den Litauern auch in Zukunft die Pflicht auferlegen wird, mit gemeinsamen Kräften ihre Freiheit und Unabhängigkeit, zu verteidigen. Welche Schlüsse können daraus gezogen werden? Selbstverständlich,

dass nicht nur unser verwandtes Blut, sondern auch die Geschichte uns zur engeren Zusammenarbeit auffordert."

Vastauspuheissaan kenraali Berķis ei ollut huomaavinaanakaan näitä viittauksia, vaan pysyi ylimalkaisten lauseparsien puitteissa.

Liettuan sanomalehdet eivät kuitenkaan malttaneet olla suoraan kysymättä hänen kantaansa sotilasliittoon nähden. Kenraali Berķis'in antamasta vastauksesta on Riian lehdissä ollut seuraava tieto, jota ei ole korjattu: "Auf die Frage nach den Möglichkeiten eines Militärbündnisses zwischen Lettland und Litauen erwiderte General Berķis, dass die Frage noch nicht erhoben worden sei und zur Kompetenz der Regierungen beider Staaten gehöre. "Jedoch kann, meiner Ansicht nach" sagte der Armeekommandeur Lettlands, "ein solches Bündnis die Möglichkeiten des Staatsschutzes nur stärken, denn zusammen werden wir immer stärker sein, als jeder für sich allein."

Näistä sanoista voitaneen korkeintaan lukea, että Latvian sotilaalliset johtomiehet eivät tunne vastahakoisuutta sotilasliittoaikajutusta vastaan, - niinkuin asianlaita todellisuudessa lieneekin. Joka tapauksessa on Latvian puolivirallisessa sotilaslehdessä "Latvijas Kareivis"issa kiirehditty alleviivaamaan, että kenraali Berķis'in Kaunasin matkassa ole nähtävä mitään muuta kuin tavallista kansainvälistä kohteliaisuutta.

Ainoa latvialainen lehti, mikä positiivisemmin on suhtautunut latvialais-liettualaisen sotilasliiton mahdollisuuteen on "Pedēja Bridi", mikä tosin on sanottavaa poliittista merkitystä vailla, mutta silti aika levinnyt. Koska siinä esitetyt ajatukset, mikäli olen luullut voivani havaita, vastannevat sitä, mitä verrattain laajoissa "tavallisten ihmisten" piireissä ajatellaan, otan tähän seuraavan kohdan: "Natürlich ist die Frage, ob und wann es vorteilhaft wäre, ein militärisches Bündnis zwischen Lettland und Litauen zu

schliessen, ganz und gar der Befugnis des Ausserministeriums zu überlassen, dass alle internationalen Gegebenheiten und die Belange unseres Staates abzuwägen hat. Es scheint aber doch, dass die Logik der Geschichte früher oder später zu einem solchen Bündnis führen wird, um so mehr, als zwischen zwei Gliedern der baltischen Entente, Lettland und Estland, ein solches Bündnis bereits besteht. Wenn die baltische Entente nicht mehr nur ein politisches, sondern auch ein militärisches Bündnis bedeuten wird, dann wird sie einen eisernen Handschuh erlangt haben, der ihren Gesten in gegebenen wichtigen Augenblicken mehr Gewicht verleihen wird."

Omasta puolestani olen kuitenkin vakuutettu siitä, että Latvian hallitus, kuten sanottu, tulee vielä mitä perinpohjaisimmin ottamaan asian harkinnan alaiseksi, ennenkuin se antautuu sotilasliittoon Liettuan kanssa kaikkine siitä johtuvine konsekvensseineen. Vaikkakin sotilastahoilla ja eräissä muissakin piireissä Latviassa harrastusta asiaan saattaa olla olemassa, en voi uskoa, että nykyisten kansainvälisten suhdanteiden vallitessa Baltianmaiden nykyinen entente, sellaisena kuin se on määritelty Genevèn sopimuksessa syyskuun 12 p:ltä 1934, lähitulevaisuudessa voi tulla laajennetuksi sotilasliitoksi niiden kesken. Mutta mielessä on tietenkin pidettävä se tosiseikka, että politiikassa, nykyään enemmän kuin koskaan ennen, kaikki on ainoastaan sangen suhteellisessa määrässä lopullista, muuttumatonta.

x

x

x

Toinen yllämainitsemistani käynneistä oli Viron oikeusministerin äskettäinen vierailu Rii:ssä. Tämän vierailun ja sen asiallisten tulosten merkitystä Latvian ja Viron välillä tapahtuneen lähentymisen merkinä ja edistäjänä alleviivattiin kovin sekä

lehdissä että tilaisuuden johdosta pidetyissä lukuisissa puheissa. Epäilemättä vierailun aikana tehdyt päätökset - nota bene kerran toteutettuina! - tulevatkin huomattavasti myötävaikuttamaan Latvian ja Viron lähentymiseen oikeuselämän alalla. Päätettiin /oit-tain jatkona Tallinnan ministerikonferenssin päätöksiin/ viipymättä ryhtyä valmistelemaan molempien maiden konkurssi-, vekseli- ja shekkelin lakien, tuomioiden täytäntöönpanoa ja rikoksentehtäjäin luovuttamista koskevien lakien ynnä rikoslakien yhdenmukaistuttamista.

X X X

Kolmas tarkoittamani poliittinen vierailu tämän kuun kuluessa oli Liettuan sisäasiainministerin käynti Riassa Liettuan itsenäisyyspäivän johdosta täällä toimeenpantujen suurten juhlallisuuksien yhteydessä. Ennen ei tähän merkkipäivään Riassa kiinnitetty ollenkaan enemmän huomiota kuin muidenkaan maiden vastaaviin päiviin, mutta tänä vuonna oli sekä päivä semmoisenaan että etenkin sisäministeri Rusteikan vierailu mitä suurimman huomion ja juhlimisen kohteena. Kaikissa lehdissä oli pitkiä erittäin liettualaisystävällisiä kirjoituksia, liettualais-latvialaisen yhdistyksen järjestämässä juhlassa Ulmanis itse oli läsnä ja piti ystävyiden ja lähentymishalun leimaaman puheen, suuri määrä kunniamerkkejä jaettiin j.n.e. Verrattuna edellisiin vuosiin oli kaikki tämä oireellista ja tietenkin lähentymisaatetta edistävää.

X X X

Viron parin päivän jälkeen tapahtuvan itsenäisyyspäivän juhlamista varten odotetaan Tallinnasta sangen edustavasti kokoonpantu lähetyskunta ynnä joukko muita vieraita. Tätäkin juhlaa tul- laan varmasti käyttämään Latvian ja Viron kansojen yhteenkuuluvai-

suustunteen vahvistamiseksi ja juurruttamiseksi kansan syviin riveihin, mikä epäilemättä on näiden maiden poliittisen entente'n lujittamisen tärkeä ehto, mutta mitä tuskin vielä riittävässä määrin on olemassa.

x

x

x

Äskettäin on vielä Tallinnassa pidetty tullilaitosten edustajain kokous, jossa päätettiin ryhtyä valmistelemaan tullisanastojen yhdenmukaistuttamista.

x

x

x

Kaiken kaikkiaan näyttää, kuten ylläolevasta selvinnee, Baltianmaiden lähentyminen ja yhteenliittyminen todella käytännössäkin olevan "en marche", ja jo tuottavan positiivisia tuloksia. Kuitenkin on varmasti Baltianmaiden entente toistaiseksi ulkoasultaan melko kauniimpi ja lujempi kuin sisäisesti. En pääse siitä vaikutelmasta, ettei ainakaan Latviassa luoteta Liettuaan. Etenkin epäillään Liettuan vilpittömyyttä halua seurata Latviaa tämän yrittäessä noudattaa mahdollisimman itsenäistä ulkopolitiikkaa, varoen joutumasta liian läheisiin väleihin, johonkin naapuri-suurvaltaan, siitä johtuvina riippuvaisuussuhteineen. Erikoisesti katsotaan huolestuneisuudella Liettuan taipumuksia orientoitua Neuvostoliittoon päin. Yllämainitussa puheessaan Liettuan itsenäisyyspäivänä Ulmanis katsoikin välttämättömäksi lausua muutamia varoittavia, vakavia sanoja, jotka huomattavasti poikkesivat puheen yleisestä sävystä ja siten herättivätkin tarkoitettua huomiota:

"Zusammen werden wir eine machtvolle Einheit sein, mit der alle werden rechnen müssen. Dann wird auch das Suchen nach Deckung und Unterstützung im Auslande verschwinden, das immer mit Abhängig-

keit und gegenseitigem Nichtvertrauen verbunden ist. Unsere Beziehungen zu anderen Staaten sollen nicht darin bestehen uns stärkeren Kräften zu ergeben, sie sollen auf ehrlicher und offener Freundschaft beruhen, denn in der Freundschaft mit unseren Staaten werden wir immer gleicher Auffassung sein. - Uneinigkeit unter uns und Nachgiebigkeit gegenüber fremden Einflüssen - das ist das Einzige, was unsere Lage soweit schwächen könnte, dass die zu aggressiven Bestrebungen gegen uns verführen kann. Wir haben keinen Grund, dieses anzunehmen. Frei und unabhängig haben wir uns die Hände gereicht; frei und unabhängig wollen wir unseren Weg gehen."

Näistä sanoista kuvastuvat ne eroavaisuudet jotka ovat olemassa Latvian, Liettuan ja Viron ulkopoliittisten suuntaviivojen välillä: Toiselta puolen Latvian pyrkimykset mahdollisimman itsenäiseen, puhtaasti "balttilaiseen" politiikkaan, toiselta puolen Viron taipumukset nojautua Puolan ja Liettuan kallistuminen Neuvostoliittoon päin. Näissä eroavaisuuksissa piilevät Baltianmaiden liiton heikkoudet, ja niiden johdosta Baltianmaiden välillä viime vuoden syyskuun 12 p:nä luotu entente ei sisäisesti olekaan suinkaan niin luja, kuin miksi sitä virallisesti yritetään esittää. Nähtäväksi jää, voidaanko mainitut eroavaisuudet saada voitetuiksi ja kolmen maan toistetaan eriävät pyrkimykset ja edut saada siksi yhdenmukaistetuiksi, että "Baltianliitto", edes sellaisena kuin se nyt on olemassa, tulee kestämään koettelemuksensa hetkeä, kun se aikaisemmin tahi myöhemmin lyö.

Edvard G. Paasi

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 16

ASIA: _____

Riikissä olevan lähelyksen raportti n:o 5.

Ministeri Palin

9/9. 1935.

R i i a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 296.

R i i a SSA 9 P:NÄ maalis KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Ministeri Munters

itäpaktisuunnitelmasta.

Oheisena lähetän kunnioittaen Ministeriölle Riian
Lähetystön kuluvaan vuoden raportin no.5, otsakeasiassa.

Eduard G. Falin

5 liitettä.

R i i a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 5.

R i i a ssa 9 p:nä maalisk. kuuta 1935.

10 241 Jal.D. 35.

14/3.35

Asia: Ministeri Munters
itäpaktisuunnitelmasta.

5 C16

Latvian hallituksen äänenkannattaja "Brīvā Seme" julkaisi eilen pääkirjoituksenaan ministeri Muntersin kirjoittaman artikkelin itäpaktikysymyksestä. Edellisenä päivänä oli yhtäpitävä, myöskin Muntersin allekirjoittama selostus julaistuna Klaipedassa Memelissä/ saksankielellä ilmestyvässä liettualaisessa lehdessä "Ostsee=Beobachter" issa.

Mitä Munters tässä kirjoituksessaan esittää Latvian kannanotosta ja näkökohdista itäpaktin suhteen on täysin yhtäpitävä sen kanssa, mitä minä aikaisemmin olen siitä tiedoittanut, joten se ei tässä kaipaa kommentarioita puolestani. Mutta koska se on Latvian ulkopoliittikan todellisen johtajan huomiota herättävällä tavalla julkisuuteen saatettu autenttinen selostus nykytärkeässä, Suomeakin kiinnostavassa ulkopoliittisessa kysymyksessä, katson syytä olevan saattaa sen Ministeriön tietoon in extenso saksankielellä.

Tässä tulkoot vain alleviivatuksi seuraavat kirjoituksen kohdat:

Ensiksi Munters toteaa, että "die Idee des Ostpakts zu einem endgültig anerkannten Bestandteil des gesamteuropäischen Kräftespiels geworden ist".

Viitattuaan siihen, että Hitlerin valtaantulo Saksassa herätti

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

levottomuutta ja epäluuloja Saksan vastaiseen ulkopolitiikkaan nähden, Munters tehostaa, että Ranska on se valtio, mikä suurimmalla tarmolla ja taitavuudella on vienyt eteenpäin Ranskan ja Neuvostoliiton yhteisestä aloitteesta syntynyttä itäpakti-ideaa.

Alleviivattuaan kirjoituksensa alussa, ettei Latvialla toistaiseksi ole ollut syytä muuttaa alkuperäistä kannanottoaan itäpaktisuunnitelmaan, minkä mukaisesti se suopeasti suhtautuu ajatukseen keskinäisen regionaalisen avunantosopimuksen solmimisesta Neuvostoliiton, Puolan, Saksan, Tšehkoslovakian ja Baltianmaiden kesken. Munters kirjoituksensa tärkeimmässä osassa ottaa tarkastettavakseen "den geopolitischen Rahmen des Pakts", ja lausuu tällöin:

"Soweit es sich um eine Befriedung Ost-Europas in Form eines Hilfeleistungspakts handeln soll, müssen an ihm sämtliche für die Erhaltung des Status quo in Ost-Europa in Frage kommenden und verantwortlichen Staaten mitbeteiligt sein. Die grundsätzliche Konzeption eines Hilfeleistungspaktes nach der Doktrin des Völkerbundes ist die Verpflichtung aller Signatarstaaten, demjenigen Signatarstaat Hilfe zu leisten, der von einem anderen Signatarstaat bedroht wird. Sobald einer der in Frage kommenden Staaten sich von der Beteiligung ausschliesst, erhält das System eine Lücke, oder muss dann mit der Hilfeleistungsklausel gegenüber Nicht-Signatarmächten erweitert werden. Das verwischt notwendigerweise die geopolitischen Grenzen des Paktes und seine ursprüngliche regionale politische Grundlage wird beiseite gesetzt. Hierzu kommt noch die vom Völkerbund schon im Jahre 1928 erwähnten Gefahren, dass Hilfeleistungsverpflichtungen gegenüber nicht Signatarstaaten "Gefahr laufen, zur Bildung rivalisierender Staaten-gruppen zu treiben"."

Tämän jälkeen Munters siirtyy käsittelemään kysymystä suunnitellun itäpaktin mukaan keksinäisesti annettavan avunannon "Mecha-

nismuksesta", eritoten mitä tulee sopimuksen allekirjoittajavaltioiden velvollisuuteen määrättyissä tapauksissa avata rajansa muiden sopimuspuolten sotajoukoille. Tällöin hän esittää samaa, mitä hän jo pari viikkoa sitten lausui minulle /kts. Riian Lähetystön rap. No.1, viime tammikuun 15 p:ltä/, eli että, Neuvostoliiton tultua Kansainliiton jäseneksi ja Saksan arvattavasti palatessa siihen itäpaktin solmimisen yhteydessä, tämän paktin asettamien avunanto-velvollisuuksien toteuttamismenetelmä ei voine tulla suuresti eroamaan Kansainliiton paktin jo nyt sen jäsenvaltioille asettamien sanktiovelvollisuuksien toteuttamismuodoista. Muntersin sanat kuuluvat tässä kohden seuraavasti: "Damit /s.o. Neuvostoliiton ja Saksan Kansainliiton jäsenyyden kautta/ ist grundsätzlich die Voraussetzung für eine einheitliche Auffassung sämtlicher vorgesehener Paktteilnehmer über die Formen der Hilfeleistung gegeben. Es bliebe dann nur noch übrig zu entscheiden, in welcher Weise die gegenseitige Hilfeleistung ausgelöst wird, wobei wohl kaum Abweichungen von der allgemeinen, für Völkerbundmitglieder verbindlichen Prozedur zulässig sind, d.h. mit anderen Worten, die Entscheidung über Vertragsbruch und Anwendung der Hilfeleistungsbestimmungen beim Völkerbundrat zu liegen hätte."

x

x

x

Muntersin ylläselostetun, tähän saksannoksena oheenliitetyn kirjoituksen varovaisesta diplomaattisesta sananmuodosta huolimatta ilmenee siitä, miten Latvia - kuten aikaisemminkin olen tiedoittanut - ~~sanktioita~~ "in re" vain epäilyksin ja varauksin

akseptoi itäpaktiajatuksen, mutta "in modo" virallisessa asennoitumisessaan noudattaa suurta varovaisuutta, yrittäen olla loukkamatta ketään ja koettaen pitää kaikki tiet auki, niin kauan kuin nykyinen epävarmuus vallitsee siitä, mitä koko itäpaktiommasta loppujen lopuksi kristallisoituu.

Eduard Hj. Faain

Rigasche Rundschau
9/III 35

Der Ostpakt und die Baltischen Staaten.

Ein Zeitartikel vom Generalsekretär des Außenministeriums W. Munters.

Der Generalsekretär des Außenministeriums W. Munters veröffentlicht Freitag in den Spalten der „Brižva Geme“ folgenden Zeitartikel:

Die Idee des Ostpakts ist seit der Londoner Reise des französischen Ministerpräsidenten und Außenministers zu einem endgültig anerkannten Bestandteil des gesamteuropäischen politischen Kräftespiels geworden, nachdem er über sechs Monate den Gegenstand widerstrebender Mutmaßungen und Bewertungen gebildet hatte. Vor allen Dingen ist dieser Erfolg der französischen Politik, der es gelungen ist, in zäher und gewandter Weise eine anfänglich nicht ganz klare und mit einer gewissen Zurückhaltung aufgenommene, heutzutage diplomatisch zu untermauern, deswegen zu begründen, weil es sich nicht länger mit der Bedeutung der Ostpaktidee vertragen kann, hin und her der öffentlichen Diskussion zu einem allzu primitiven Vermessener außerpolitischer Orientierung getrieben zu werden, wobei ihre eigentliche Bedeutung für die Lösung der osteuropäischen Sicherheitsfrage in Gefahr geriet, vergessen zu werden.

Das haben in recht eindringlicher Weise auch die Baltischen Staaten erfahren müssen, denen gänzlich zu Unrecht bald eine russisch-französische, bald deutschfreundliche Einstellung zugeschrieben worden ist, je nachdem ob die eine oder andere Ausprägung eines Presseorgans oder einer maßgebenden Persönlichkeit die Wut und den Unmut der Anhänger oder Gegner des Paktes erregte. Es sei hier daran erinnert, daß bereits am 29. Juli 1934, also im allerersten Stadium der Paktverhandlungen, Lettland und Estland in Moskau gleichlautende Erklärungen abgaben, in denen sie ihre wohlwollende Haltung zur Idee eines regionalen Gegenseitigen Sicherheitspakts befundeten, an dem die U. d. S. S. R., Polen, Deutschland, die Tschechoslowakei und die Baltischen Staaten teilnehmen würden. Da ein Projekt des Paktes nicht vorlag, so mußte feststellbar, daß eine eingehendere Stellungnahme vorbehalten werden. Einige Tage später trat auch der litauische Außenminister anlässlich seines Besuches in Moskau mit einer ähnlichen Erklärung an die Öffentlichkeit.

Am 12. September erfolgte in Genf die Unterzeichnung des Vertrages der Baltischen Entente, die seitdem in der Ostpaktidee konform geht und diesen Beschluß in einer diesbezüglichen Resolution der ersten litauisch-litauischen Konferenz bekräftigt hat.

Vom Standpunkt der Baltischen Staaten aus gesehen verleiht der Ursprung der Ostpaktidee in das Jahr 1933 zurück, als nach Übernahme der deutschen Reichsregierung durch die nationalsozialistische Partei sich in Osteuropa ein starkes Misstrauen bezüglich der künftigen Außenpolitik Deutschlands offenbar geltend machte. Dieses Misstrauen wurde gestärkt durch die Episode des sogenannten „Hugenberg-Memorandum“, welches dem Büro der Londoner Weltwirtschaftskonferenz überreicht, jedoch von der deutschen Delegation sofort offiziell wieder zurückgezogen wurde.

Besonders unangenehm hatte dieses Dokument in sowjetrussischen Kreisen berührt, und im Verein mit den osteuropäischen Themen der führenden Persönlichkeiten der nationalsozialistischen Bewegung bildete es den Ausgangspunkt für die Bestrebungen der sowjetrussischen Regierung, eine Auseinandersetzung über die deutsch-russischen Beziehungen herbeizuführen und eine den veränderten Umständen angepaßte Umarbeitung des Sicherheitssystems in Osteuropa zu erreichen.

Nach Abschluß des deutsch-polnischen Abkommens vom Januar 1934 begannen sich auch in Frankreich Zweifel hinsichtlich der Festigkeit der Sicherheitsgarantien an der deutschen Ostgrenze zu regen und bereits im Juni setzten wir vor einer französisch-sowjetrussischen Initiative im osteuropäischen Sicherheitsproblem — dem sogenannten Ostpakt.

Schritt für Schritt hat dann Frankreich seinen Plan verfolgt und eine Schwierigkeit nach der anderen überwunden, um eine möglichst klar und so eindeutig wie möglich zugeschnittene Fragestellung zu schaffen. Denn abgesehen von der widerstrebenden Ansicht, die über den Pakt in England und Italien herrschte, abgesehen von den sehr komplizierten Erordnungen, zu denen ein Projekt eines Gegenseitigen Sicherheitssystems notwendigerweise führen mußte, war mit einem prinzipiellen Widerstand Deutschlands und Polens zu rechnen, dessen Gründe hier zu analysieren uns zu weit führen würde.

Die Baltischen Staaten haben im Verlauf der Verhandlungen, aber die sie von Frankreich und der U. d. S. S. R. auf dem Laufenden gehalten wurden, keinen Anlaß gehabt, ihre anfängliche Einstellung zu ändern, denn diese Verhandlungen drehten sich ja, wie bekannt, bisher nur darum, eine Veränderung der Stellung Deutschlands und Polens zu erreichen, ohne an der ursprünglichen Konzeption des Inhalts des Paktes und des Bestandes seiner Teilnehmer etwas geändert zu haben.

Bei jeglicher Beurteilung der Ostpaktidee kommen für die Baltischen Staaten direkt zwei grundsätzliche Fragen in Betracht:

der geopolitische Rahmen des Paktes und der Mechanismus der gegenseitigen Hilfeleistung; indirekt sind die Baltischen Staaten natürlich auch an der Methode der Einschaltung des Ostpaktes in ein weitergefaßtes Sicherheitssystem interessiert, sei es in Form eines französisch-sowjetrussischen Garantievertrages oder in der in London erwogenen Form eines Abrüstungs-Rahmenabkommens.

Der geopolitische Rahmen des Paktes steht in ursächlichem Zusammenhang mit dem politischen Inhalt und Zweck desselben, mit anderen Worten, soweit es sich um eine Verfestigung des Europas in Form eines Hilfeleistungspaktes handeln soll, müssen an ihm sämtliche für die Erhaltung des Status quo in Osteuropa in Frage kommenden und verantwortlichen Staaten mitbeteiligt sein. Die grundsätzliche Konzeption eines Hilfeleistungspaktes nach der Doktrin des Völkerbundes ist die Verpflichtung aller Signatarstaaten, demjenigen Signatarstaat Hilfe zu leisten, der von einem anderen Signatarstaat bedroht wird. Sobald einer der in Frage kommenden Staaten sich von der Beteiligung ausschließt, erhält das System eine Lücke, aber muß dann mit der Hilfeleistungsklausel gegenüber Nicht-Signatarstaaten erweitert werden. Das verwirklicht notwendigerweise die geopolitischen Grenzen des Paktes und seine ursprüngliche regionale politische Grundlage wird belassen. Hierzu kommt noch die vom Völkerbund schon im Jahre 1928 erwähnten Gefahren, daß Hilfeleistungsverpflichtungen gegenüber nicht Signatarstaaten „Gefahr laufen, zur Bildung rivalisierender Staatengruppen zu treiben“.

Nicht minder wichtig ist für die Ostpaktverhandlungen der Mechanismus der gegenseitigen Hilfeleistung. Dieses Problem ist im Augenblick völlig offen und hat Anlaß zu gewissen Befürchtungen gegeben, insbesondere soweit es die Frage des Truppendurchmarsches anbetrifft. Da zur Zeit der Eröffnung der diplomatischen Verhandlungen über das Ostpaktprojekt die Union der S. S. R. nicht Mitglied des Völkerbundes war und auch Deutschland seinen Austritt aus dem Bunde angemeldet hatte, so war die Anwendung der Bestimmungen des Völkerbundes nicht als automatisch gegeben anzunehmen und die Präzisierung des Mechanismus der gegenseitigen Hilfeleistung erlangte daher eine besondere Bedeutung. Der Eintritt der UdSSR in den Völkerbund hat die anfänglich hier bestehenden Zweifel behoben und wenn die Rückkehr Deutschlands in den Völkerbund bemerkenswert ist, so ist damit grundsätzlich die Voraussetzung für eine einheitliche Auffassung sämtlicher vorgelegener Paktentwürfe über die Formen der Hilfeleistung gegeben. Es bliebe dann nur noch übrig zu entscheiden, in welcher Weise die gegenseitige Hilfeleistung ausgelöst wird, wobei wohl kaum Abweichungen von der allgemeinen, für Völkerbundmitglieder verbindlichen Prozedur zulässig sind, d. h. mit anderen Worten, die Entscheidung über Vertragsbruch und Anwendung der Hilfeleistungsbestimmungen beim Völkerbundrat zu liegen hätte.

Was das Problem der Einschaltung des Ostpaktes in das allgemeine europäische Sicherheitssystem anbelangt, so kommt ihm eine sehr große Bedeutung zu, welche die Baltischen Staaten natürlich nicht gleichgültig lassen kann. Auch hier ist in der Lauf der diplomatischen Verhandlungen schon jetzt festzustellen eine gewisse Evolution zu erkennen, die ausgehend von der ursprünglichen Konstruktion eines französisch-sowjetrussischen Garantievertrages, in den Londoner Verhandlungen Barthous zur Anerkennung der Miteinbeziehung Deutschlands in das Garantiesystem und endlich zu der Formel des englisch-französischen Communiqués vom 3. Februar führt. Hiernach soll der Ostpakt neben dem in den französisch-italienischen Verhandlungen in Rom ausgearbeiteten Projekt eines mittel-europäischen Paktes und den Abkommen in der Hilfsfrage, zu einem Bestandteil des „generals settlement“ zwischen Deutschland und den anderen Mächten werden, das außerdem die Rückkehr Deutschlands in den Völkerbund einbezieht.

Wie sich das Neben- und Nebeneinander der einzelnen Bestandteile dieses „generals settlement“ gestalten wird, dafür ist es noch zu früh, Prognosen aufstellen zu wollen. Doch kann sein grundsätzlich schon jetzt festgestellt werden, daß trotz der verhandlungsrechtlichen Schwierigkeiten, die sich aus der Londoner Formel ergeben, ein solches „general settlement“ auch für die am Ostpakt interessierten Staaten die Gewähr bietet, daß dem speziell ihnen am nächsten liegenden Bestandteil des europäischen Sicherheitssystems die ihm gebührende Aufmerksamkeit und Gründlichkeit der Behandlung zuteil wird.

Zusammen mit allen Staaten, die ihren konstruktiven Beitrag zur Verfestigung Europas zu leisten gewillt sind, erwarten die Baltischen Staaten daher hoffnungsvoll das Resultat der weiteren aus den Londoner Verhandlungen sich ergebenden Besprechungen.

Ein nahezu völlig gleichlautender Artikel wurde vom Generalsekretär des Außenministeriums W. Munters am Donnerstags in der in Memel in deutscher Sprache erscheinenden Zeitung „Litauische Beobachter“ veröffentlicht.

Rigascher Rundschau
9/10 35

Der Ostpakt und die Baltischen Staaten.

Ein Zeitartikel vom Generalsekretär des Außenministeriums W. Munters.

Der Generalsekretär des Außenministeriums W. Munters veröffentlicht Freitag in den Spalten der „Brisvas Gemes“ folgenden Zeitartikel:

Die Idee des Ostpakts ist seit der Londoner Reise des französischen Ministerpräsidenten und Außenministers zu einem endgültig anerkannten Bestandteil des gesamteuropäischen politischen Kräftefeldes geworden, nachdem er über sechs Monate den Gegenstand widersprechender Mutmaßungen und Wertungen gebildet hatte. Vor allen Dingen ist dieser Erfolg der französischen Politik, der es gelungen ist, in zäher und gewandter Weise eine anfänglich nicht ganz klare und mit einer gewissen Zurückhaltung aufgenommene Konzeption diplomatisch zu untermauern, deswegen zu begründen, weil es sich nicht länger mit der Bedeutung der Ostpaktidee vertragen, im Hin und Her der öffentlichen Diskussion zu einem allzu primitiven Wertemesser außerpolitischer Orientierung gestempelt zu werden, wobei ihre eigentliche Bedeutung für die Lösung der osteuropäischen Sicherheitsfrage in Gefahr geriet, vergessen zu werden.

Das haben in recht eindringlicher Weise auch die Baltischen Staaten erfahren müssen, denen gänzlich zu Unrecht bald eine russisch-französische, bald deutschfreundliche Einstellung zugesprochen worden ist, je nachdem ob die eine oder andere Meinung der Presseorgane oder einer maßgebenden Persönlichkeit die Günstigkeit oder Ungunst der Anhänger oder Gegner des Paktes erregte. Es sei hier daran erinnert, daß bereits am 29. Juli 1934, also im allerersten Stadium der Paktbesprechungen, Lettland und Estland in Moskau gleichlautende Erklärungen abgaben, in denen sie ihre wohlwollende Haltung zur Idee eines regionalen Gegenseitigen Sicherheitspaktes bekundeten, an dem die U. d. S.S.R., Polen, Deutschland, die Tschechoslowakei und die Baltischen Staaten teilnehmen würden. Da ein Projekt des Paktes nicht vorlag, so mußte selbstverständlich eine eingehendere Stellungnahme vorbehalten werden. Einige Tage später trat auch der litauische Außenminister anlässlich seines Besuches in Moskau mit einer ähnlichen Deklaration an die Öffentlichkeit.

Am 12. September erfolgte in Genf die Unterzeichnung des Vertrages der Baltischen Entente, die seitdem in der Ostpaktfrage konform geht und diesen Beschluß in einer diesbezüglichen Resolution der ersten lettisch-litauisch-litauischen Konferenz bekräftigt hat.

Vom Standpunkt der Baltischen Staaten aus gesehen reicht der Ursprung der Ostpaktidee in das Jahr 1928 zurück, als nach Ueberrahme der deutschen Reichsregierung durch die nationalsozialistische Partei sich in Osteuropa ein hartes Mißtrauen bezüglich der künftigen Außenpolitik Deutschlands offen an geltend machte. Dieses Mißtrauen wurde gestärkt durch die Episode des sogenannten „Hugenberg-Memorandum“, welches dem Büro der Londoner Weltwirtschaftskonferenz überreicht, jedoch von der deutschen Delegation sofort offiziell wieder zurückgezogen wurde.

Besonders unangenehm hatte dieses Dokument in sowjetrussischen Kreisen berührt, und im Verein mit den oligopolitischen Theorien der führenden Persönlichkeiten der nationalsozialistischen Bewegung bildete es den Ausgangspunkt für die Bestrebungen der sowjetrussischen Regierung, eine Auseinandersetzung über die deutsch-russischen Beziehungen herbeizuführen und eine den veränderten Umständen angepaßte Umarbeitung des Sicherheitssystems in Osteuropa zu erreichen.

Nach Abschluß des deutsch-polnischen Abkommens vom Januar 1934 begannen sich auch in Frankreich Zweifel hinsichtlich der Festigkeit der Sicherheitsgarantien an der deutschen Ostgrenze zu regen und bereits im Juni stehen wir vor einer französisch-sowjetrussischen Initiative im osteuropäischen Sicherheitsproblem — dem sogenannten Ostpakt.

Schritt für Schritt hat dann Frankreich seinen Plan verfolgt und eine Schwierigkeit nach der anderen überwunden, um eine möglichst klare und so eindeutig wie möglich zugeschnittene Fragestellung zu schaffen. Denn abgesehen von der widersprechenden Ansicht, die über den Pakt in England und Italien herrschte, abgesehen von den sehr komplizierten Erwägungen, zu denen ein Projekt eines Gegenseitigen Sicherheitssystems notwendigerweise führen mußte, war mit einem prinzipiellen Widerstand Deutschlands und Polens zu rechnen, dessen Gründe hier zu analysieren uns zu weit führen würde.

Die Baltischen Staaten haben im Verlauf der Verhandlungen, über die sie von Frankreich und der U. d. S.S.R. auf dem Laufenden gehalten wurden, keinen Anlaß gehabt, ihre anfängliche Einstellung zu ändern, denn diese Verhandlungen drehten sich ja, wie bekannt, bisher nur darum, eine Verringerung der Stellung Deutschlands und Polens zu erreichen, ohne an der ursprünglichen Konzeption des Inhalts des Paktes und des Bestandes seiner Teilnehmer etwas geändert zu haben.

Bei jeglicher Beurteilung der Ostpaktidee kommen für die Baltischen Staaten direkt zwei grundsätzliche Fragen in Betracht:

der geopolitische Rahmen des Paktes und der Mechanismus der gegenseitigen Hilfeleistung; indirekt sind die Baltischen Staaten natürlich auch an der Methode der Einschaltung des Ostpaktes in ein weitergefaßtes Sicherheitssystem interessiert, sei es in Form eines französisch-sowjetrussischen Garantieabkommens oder in der in London erwogenen Form eines Abrüstungs-Rahmenabkommens.

Der geopolitische Rahmen des Paktes steht in ursächlichem Zusammenhang mit dem politischen Inhalt und Zweck desselben, mit anderen Worten, soweit es sich um eine Befriedung Ost-Europas in Form eines Hilfeleistungspaktes handeln soll, müssen an sich sämtliche für die Erhaltung des Status quo in Ost-Europa in Frage kommenden und verantwortlichen Staaten mitbeteiligt sein. Die grundsätzliche Konzeption eines Hilfeleistungspaktes nach der Doktrin des Völkerbundes ist die Verpflichtung aller Signatarstaaten, demjenigen Signatarstaat Hilfe zu leisten, der von einem anderen Signatarstaat bedroht wird. Sobald einer der in Frage kommenden Staaten sich von der Beteiligung ausschließt, erhält das System eine Lücke, oder muß dann mit der Hilfeleistungsklausel gegenüber Nicht-Signatarstaaten erweitert werden. Das verweist notwendigerweise die geopolitischen Grenzen des Paktes und seine ursprüngliche regionale politische Grundlage wieder beleuchtet. Hierzu kommt noch die vom Völkerbund schon im Jahre 1928 erwähnten Gefahren, daß Hilfeleistungsverpflichtungen gegenüber nicht Signatarstaaten „Gefahr laufen, zur Bildung rivalisierender Staatengruppen zu treiben“.

Nicht minder wichtig ist für die Paktverhandlungen der Mechanismus der gegenseitigen Hilfeleistung. Dieses Problem ist im Augenblick völlig offen und hat Anlaß zu gewissen Befürchtungen gegeben, insbesondere soweit es die Frage des Truppendurchmarsches embegreift. Da zur Zeit der Eröffnung der diplomatischen Verhandlungen über das Ostpaktprojekt die Union der S.S.R. nicht Mitglied des Völkerbundes war und auch Deutschland seinen Austritt aus dem Bunde angemeldet hatte, so war die Anwendung der Bestimmungen des Völkerbundes nicht als automatisch gegeben anzunehmen und die Präzisierung des Mechanismus der gegenseitigen Hilfeleistung erlangte daher eine besondere Bedeutung. Der Eintritt der UdSSR in den Völkerbund hat die anfänglich hier bestehenden Zweifel behoben und wenn die Klüftung Deutschlands in den Völkerbund bewerkstelligt wird, so ist damit grundsätzlich die Voraussetzung für eine einheitliche Auffassung sämtlicher vorgehender Paktteilnehmer über die Formen der Hilfeleistung gegeben. Es bleibt dann nur noch übrig zu entscheiden, in welcher Weise die gegenseitige Hilfeleistung ausgelöst wird, wobei wohl kaum Abweichungen von der allgemeinen, für Völkerbundmittglieder verbindlichen Prozedur zulässig sind, d. h. mit anderen Worten, die Entscheidung über Vertragsbruch und Anwendung der Hilfeleistungsbestimmungen beim Völkerbundrat zu liegen hätte.

Was das Problem der Einschaltung des Ostpaktes in das allgemeine europäische Sicherheitssystem anbelangt, so kommt ihm eine sehr große Bedeutung zu, welche die Baltischen Staaten natürlich nicht gleichgültig lassen kann. Auch hier ist im Laufe der diplomatischen Vorverhandlungen eine gewisse Evolution zu erkennen, die ausgehend von der ursprünglichen Konzeption eines französisch-sowjetrussischen Garantieabkommens, in den Londoner Verhandlungen Barthous zur Anerkennung der Miteinbeziehung Deutschlands in das Garantieystem und endlich zu der Form! des englisch-französischen Communiqués vom 3. Februar führt. Hiernach soll der Ostpakt neben dem in den französisch-italienischen Verhandlungen in Rom ausgearbeiteten Projekt eines mitteleuropäischen Paktes und den Abkommen in der Rüstungsfrage, zu einem Bestandteil des „general settlement“ zwischen Deutschland und den anderen Mächten werden, das außerdem die Klüftung Deutschlands in den Völkerbund einbegreift.

Wie sich das Nebeneinander und Nebeneinanderstellen der einzelnen Bestandteile dieses „general settlement“ gestalten wird, dafür ist es noch zu früh, Prognosen aufstellen zu wollen. Doch kann sehr grundsätzlich schon jetzt festgestellt werden, daß trotz der verhandlungstechnischen Schwierigkeiten, die sich aus der Londoner Formel ergeben, ein solches „general settlement“ auch für die am Ostpakt interessierten Staaten die Gewähr bietet, daß dem speziell ihnen am nächsten liegenden Bestandteil des europäischen Sicherheitssystems die ihm gebührende Aufmerksamkeit und Gründlichkeit der Behandlung zuteil wird.

Zusammen mit allen Staaten, die ihren konstruktiven Beitrag zur Befriedung Europas zu leisten gewillt sind, erwarten die baltischen Staaten daher hoffnungsvoll das Resultat der weiteren aus den Londoner Verhandlungen sich ergebenden Besprechungen.

Ein nahezu völlig gleichlautender Artikel wurde vom Generalsekretär des Außenministeriums W. Munters am Donnerstag in der in Memel in deutscher Sprache erscheinenden Zeitung „Litte-Beobachter“ veröffentlicht.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C16

ASIA: _____

Piiruse olevan lähelyksen raportti n:o 6

Ministerin Paliin

14/3. 1935

R i i a - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 311.

11 242 Pal. B. 35.

R i i a SSA 14 P:NÄ maalisk. KUUTA 1935.

18/3.35 3

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

5 C16

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö

LL E

ASIA: Latvian ja Neuvostoliiton

välit.

Oheisena lähetän kunnioittaen Ministeriölle Riian Lähetystön raportin no.6, otsakeasiassa.

Eduard H. Paima

5 liitettä.

R i i a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 6.

R i i a s s a 14 p:nä maalis kuuta 19 35.

11 242 P. O. S.

Asia: Latvian ja Neuvostoliiton
välit.

18/3.35

12

5

C16

Latvian sanomalehtien mukaan on Puolan yleisesikunnan päällikön äskettäin Latviassa ja Virossa sekä Suomessa tekemän vierailun johdosta Neuvostoliiton hallituksen pää-äänenkannattajissa, Baltian-maihin osoitettuna julaistu sarja selvien "Einschüchterungs- ja Bevormundungs"-pyrkimysten leimaamia kirjoituksia. Nämä ovat täällä vuorostaan antaneet aihetta jyrkkiin julkisiin lausuntoihin Neuvostoliiton politiikasta Baltianmaiden suhteen. Lähtökohdaksi on tällöin täällä pääasiassa otettu "Ivestijan" ja "Pravdan" väitteet, että kenraali Gasiorowskin matkan pääasiallisena ja myöskin toteutettuna tavoitteluperänä olisi ollut toisaalta Liettuan ja muiden Baltianmaiden lähentymisen estäminen, toisaalta jonkinlainen "välittäminen" Saksan ja Baltianmaiden välillä, minkä todellisena tarkoituksena muka olisi "die Unterstellung der Baltischen Staaten unter den Vorstoss des deutschen Fascismus, da den Baltischen Staaten jeder effektive Schutz und Hilfe fehle". x/ P.o. latvialaisissa sanomalehtikirjoituksissa viitataan myöskin seuraavaan Neuvostoliiton tietotoimiston "Tass" in levittämään, meitäkin kiinnostavaan tietoon: "Dass die

x/Olen pakotettu tyytymään tšekäläisten lehtien saksankielisiin sitaateihin, koskei venäläinen teksti ole käytettävissäni,

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Visite General Gasiorowskis gegen Moskau gerichtet ist, bezeugt der Umstand, dass die Marschroute der Reise auch Finnland einschliesst, über dessen traditionelle antisowjetische Einstellung kein Zweifel bestehen kann."

"Isvestijan" ja "Pravdan" yllämainitut väitteet ja niihin liitetyt ivalliset kommentariot, neuvot ja uhkaukset leimataan Latvian sanomalehdissä Neuvostoliiton peittelemättömiksi yrityksiä kylvää epäluuloa Baltianmaiden kesken, ja herättää niissä pelkoa sekä Saksaa että Puolaa kohtaan, ja samalla, läpinäkyvällä tavalla, esittää itsensä Baltianmaiden muka ainoaksi todelliseksi ystäväksi ja epäitsekkeäksi auttajaksi.

Latvialaisista tämäntapaisista sanomalehtikirjoituksista eräs "Jaunakas Sinas"issa muutamia päiviä sitten julaistu artikkeli ansaitsee erikoista huomiota sekä arvokkaan ja jyrkän äänilajinsa vuoksi että sen johdosta, että se kaikesta päättäen oli ennakkolta hyväksytty hallituksen taholta, mahdollisesti suorastaan inspiroitukin. x/

Otan tähän muutamia kohdat tästä kirjoituksesta, käytettävissäni olevan saksannoksen mukaan:

"In diesen Artikeln der amtlichen Organen des Sovjets ist in erster Reihe die Tendenz der U.S.S.R. zu sehen, worauf wir schon früher haben hinweisen müssen, die Baltischen Staaten zu protegieren und zu diesem Zweck auf dem politischen Himmel verschiedene Truggestalten zu zeigen, welche die Baltischen Staaten drohen würden. In sehr unsympathischer Weise macht sich der Versuch merkbar, Misstrauen zu säen und verschiedene Tatsachen in eine tendenziöse Beleuchtung zu rücken. Wir müssen deshalb wieder darauf hinweisen, dass

x/ Kysyessäni tätä suoraan Muntersilta, hän ei sitä kieltänytkään.

die Baltischen Staaten, insbesondere Lettland, keinerlei Vormundschaft wünschen. Wir wünschen auch nicht Objekt einer zu durchsichtlichen Pressepolemik zu werden." Ja edelleen: "Wir würden die Erregung der "Isvestija" verstehen, wenn es sich um Gefährdungen handeln würde, die Russland selbst bedrohen würde. Wir verstehen auch, dass Russland als Grossmacht sein politisches Spiel spielt. Wir verstehen aber nicht, warum "Isvestija" ihren Staat als einen solchen Altruisten hinstellen will, der gar nicht um sich selbst sorgt, sondern nur um die armen Baltischen Staaten. Das ist in der internationalen Politik eine völlig ungläubwürdige Einstellung". "Es wird behauptet, dass verschiedene Gefährdungen uns drohen, und es wird hingewiesen auf "natürliche Schützer" u.s.w. Wir sehen aber keine Notwendigkeit - noch habe irgend jemand das Recht, sich als unser Vormund zu gebärden!" ---- " Wir bedürfen keine Ratgeber und Vormünder, insbesondere dann nicht, wenn die eigenen Interessen der Ratgeber hervorschauen".---- "Die von der "Isvestija" angewandten Methoden sind zu naiv. Ihre Bestrebungen Misstrauen und Angst zu säen werden auch nicht gelingen".

Ylläolevat muutamat otteet "Jaunakas Sinas" in pitkästä kirjoituksesta riittänevät antamaan käsityksen artikkelin sisällöstä ja sävyä. Näin selvää kieltä ei Latviassa pitkiin aikoihin ole uskallettu käyttää Neuvostoliitosta julkisesti puhuttaessa tahi kirjoitettaessa. Päinvastoin on - ainakin koko sinä aikana, jona minä olen voinut seurata oloja täällä - äänilaji Latvian lehdistössä aina pysynyt sangen sävyisenä Neuvostoliittoon nähden, niinkuin Latvian taholla yleensä johdonmukaisesti on yritetty "hålla god min i elakt spel" suhteissa Neuvostoliittoon. Näin ollen tulee kysyneeksi itseltään, mikä nyt on aiheuttanut taktiikan muutoksen Latvian taholta.

"Isvestijan" ja "Pravdan" kirjoitukset lienevät todella olleet "hävittämiä", kuten Munters minulle sanoi, joten "Jaunakas Sinas" in kirjoituksen epäilemättä voitaneen sanoa siihen nähden olleen sana paikallaan ja täysin ymmärrettävissä. Näinollen arvellaankin muutamilla tahoilla syynä kirjoituksen julkaisemiseen olleen, että Ulmanis ja Munters olisivat katsoneet Neuvostoliiton puolivierallisten lehtien tällä kertaa siinä määrin ylittäneen säädyllisyyden rajan, ettei Latvian prestige enää sallinut tavallista pidättyväisyyttä. Tämän johdosta olisi päätetty kerran puhua suu puhtaaksi, ehkäpä siinä heikossa toivossakin, että tällainen esiintyminen, nykyisen ulkopoliittisen tilanteen vallitessa, voisi johtaa hyviinkin tuloksiin.

On tietenkin mahdollista, jopa otaksuttavaakin, että tällaisia näkökohtia on ollut ainakin jossain määrin myötävaikuttamassa p.o. kirjoituksen julkaisemisesta päätettäessä. Mutta ottaen huomioon latvialaisen mentaliteetin ja Latvian varovaisen ulkopoliittisen taktiikan yleensä sekä kaikkien pienten maiden yhtäpitävät kokemukset siitä, millä tavalla Neuvostoliitto säännöllisesti vastaa tällaisiin yrityksiin niiden taholta, tuntuu minusta siltä, että enemmän realipoliittisia syitä kuin vaikeus niellä harminsaa on täytynyt olla olemassa.

Ajateltavissa on tietysti, kuten muutamat väittävät, että Liettuan yhä selvempi kallistuminen Neuvostoliittoon päin siinä määrin hermostuttaa täällä, että tällä tavoin on tahdottu antaa opetus Liettualle. Mutta riittävältä selitykseltä tämä minusta ei tunnu, koska ymmärtääkseni Latvian hallituksella on toisia ja varmasti ainakin yhtä tehokkaita mahdollisuuksia painostaa Liettuaa p.o. suhteessa, silti julkisesti ärsyttämättä Neuvostoliittoa.

Tätä painavampia syitä on niin ollen minusta täytynyt

olla olemassa, ennenkuin Latvian taholta on katsottu välttämättömäksi tällä tavoin riskeerata polemiikin syntyä Neuvostoliiton kanssa ja siitä helposti seuraavaa suhteiden kärjistymistä.

Kombinoitaessa "Jaunakas Sinas" in kirjoitus ja se Muntersin huomiota herättävällä tavalla julkaisema artikkeli itäpaktikysymyksestä, josta tiedoitin viime raportissani, tuntuu minusta siltä, että ainakin päävaikutin "Jaunakas Sinas" in kirjoituksen julkaisemiseen on löydettävissä siitä, että Latvian hallitus arvattavasti katsoo itäpaktiasian nyt joutuneen sellaiseen vaiheeseen, että Latvian näkökohdat, toivomukset ja epäilykset mitä tulee suunniteltuun "rauhan organisointiin" Itä-Europassa yleensä ja etenkin mitä tulee Neuvostoliiton osuuteen siihen, on ollut mahdollisimman selvästi saatettava kaikkien asiasta kiinnostuneiden hallitusten tietoon. Tällöin monistakaan syistä ei ole tahdottu rajoittua tavallista diplomaattista tietä tehtäviin esityksiin. Yleensä tällaisia voidaan tehdä vain varovaisessa muodossa, koska ne sitovat esityksen tehnyttä hallitusta. Ja erikoisesti vaatii nykyinen epäselvä tilanne suurta varovaisuutta. Sitä paitsi Latvia ei virallisessa esityksessä voisi selvästi esittää omaa kantansa, vaan olisi sen, Baltianmaiden yhteistoimintasopimuksen perusteella, siinä mukauduttava kompromissiin myöskin Liettuan kanssa jonka kannanotto itäpaktiasiansa ja suhtautuminen Neuvostoliittoon huomattavasti eroaa Latvian kannasta, kuten aikaisemmin olen tiedoittanut. Näin ollen on, häsitykseni mukaan, pidetty asianmukaisimpana turvautua Latvian kannan peittelemättömään esittämiseen mahdollisimman paljon huomiota herättävissä, enemmän tahi vähemmän puolivirallisissa sanomalehtikirjoituksissa, joista tietenkin asianomaiset lähetystöt Riassa tiedoittavat ulkoasiainministeriölleen.

Otaksuttavasti toivotaan, että Latvia tällä tavoin saa

äänensä kuuluviin ja näkökohtansa huomioonotetuiksi asianomaisilla paikoilla, ja ettei itäpaktista lopullisesti päätetä yli sen pään. Arvattavasti luotetaan myöskin siihen, että tällaisen ennakoita tapahtuneen asiantilan selvittämisen avulla Latvian ulkoasiainjohdon asema on oleva helpompi, kun lopullinen diplomaattinen peli itäpaktista myöskin Latvian osalta todenteolla alkaa.

Tätä kaikkea näyttää minusta pidetyn siksi tärkeänä, että sen vuoksi on katsottu voivan riskeerata suhteiden ainakin hetkelistä kärjistymistä Neuvostoliiton kanssa.

Sitä vastoin en ole taipuvainen yhtymään niihin, jotka uskovat että "Jaunakas Sinas" in artikkelia olisi pidettävä merkkinä Latvian tahallisesta uudesta asennoitumisesta ja politiikasta Neuvostoliiton suhteen - muka kenraali Gasiorowskin kanssa käytöjen neuvottelujen seurauksena.

Eduard H. Paiv

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 16

ASIA:

Piirassa olevan lähetysten raportti n:o 7.

Ministeriö Palin

22/3.1935.

R i i a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

12 242 Sal. O. 35.

KIRJELMÄ n:o 332.

26/5.35

R i i a S S A 22 P: NÄ maalisk. KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

5 C16

P: NÄ KUUTA 19 P: TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Latvian ulkomaankauppa v. 1934

ja Suomen osuus siinä.

Oheisena lähetän kunnioittaen Ministeriölle Riian
lähetyksen kuluvaan vuoteen raportin n:o 7, otsakeasiassa.

Eduard G. Paim

5 liitettä.

R i i a - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 7.

R i i a - ssa 21 p:nä maalisk. kuuta 1935.

12 272 Sal. S. 35.

26/3. 35.

Asia: Latvian ulkomaankauppa v. 1934
ja Suomen osuus siinä.

5 C16

Tarkastettaessa Latvian ulkomaankaupan numeroita viime kuluneena vuonna, on ensiksi todettava, ettei tavarainvaihdossa ulkomaiden kanssa mitään huomattavia muutoksia tapahtunut. Latvian kokonaiskauppavaihto kohosi 172,7 milj. latista v. 1933 180,3 milj. lattiin eli 4,4 %:lla. Tuonti lisääntyi 3,7 milj. lattia eli 4,1 %:lla ja vienti 3,9 milj. latilla eli 4,8 %:lla. Absoluuttiset luvut olivat seuraavat:

	1934.		1933.	
	Tonnia	Milj.l.s.	Tonnia	Milj.l.s.
Tuonti	918,687	94,9	813,408	91,2
Vienti	1,039,448	85,4	954,175	81,5
Kauppataase	-	-9,5	-	-9,7

Viime vuonna oli siis Latvian tuonti 9,5 milj. lattia sen vientiä suurempi; vuoteen 1933 verraten näin ollen kauppataaseen passiivisuus vähentyi vain 0,2 milj. latilla.

Myös tavaramääriin nähden Latvian ulkomainen kauppavaihto v. 1934 pysyi verrattain muuttumattomana.

V i e n t i .

Päätavararyhmien mukaan antaa seuraava asetelma kuvan Latvian

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

viennin kehityksestä viime vuonna:

	1934.		1933.	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Elävät eläimet	15,378	678	297	2
Ravintoaineet	72,732	22.328	22.235	25.112
Raaka-aineet ja puolivalmisteet	911,021	44.143	679,568	38,157
Valmiit tuotteet	54,079	18,080	52,372	18,255

Kuten tästä asetelmasta selviää osoittaa elävien eläinten vienti huomattavaa lisäystä sekä arvoltaan että paljoudeltaan, verraten edelliseen vuoteen. Ravintoaineryhmä taas osoittaa vientimäärältään suurtakin lisäystä, mutta arvoltaan laski 11,1 %:lla. Raaka-aineiden ja puolivalmisteiden vienti kasvoi niin hyvin määrältään kuin arvoltaan, jälkimäisessä suhteessa 15,7 %:lla. Valmiiden tuotteiden viennissä vientimäärä jonkun verran lisääntyi, vientiarvo taas vähäisessä määrin pieneni.

Ulkomaille vietyjen ravintoaineiden joukossa oli voi 14,45 milj. latilla ensisijalla. V. 1933 tuotti voinvienti 21,06 milj. lattia, siis 6,5 milj. lattia eli 30 % enemmän, vaikka vientimäärä silloin oli pienempi - 15,646 tonnia - viime vuoden 15,701 tonniin verraten.

Kun Latvian voi laadultaan ei ole ainakaan huonontunut, ennemminkin parantunut, saattaa tämän taantumisen selittää johtuvan vain markkinahintojen jatkuvasta laskusta. Pekoniin nähden oli asiantilasta päinvastoin: vientimäärän lievän taantumisen - 2,324 tonnista 2.256 tonniin - vastapainona oli vientiarvon kasvaminen 2,1 milj. latista 2,4 milj. lattiin. Kalasäilykkeiden vientimäärä oli pienempi kuin v. 1933 ja tuotti vain 518,000 lattia /v.1933: 739.000/ kaloja taas vietiin 116,000:- latin arvosta /v.1933: 111.000:- ls./.

Lisäystä osoittaa makeisten vienti - suklaata ja konfekteja vietiin

kertomusvuonna 232,000;- latin arvosta /edellisenä vuonna 198,000;- latin edestä/.

Ylempänä mainitusta raaka-aineenviennin lisäyksestä tulee huomattava summa puutavaran ja pellavan osalle. Puutavaraa vietiin kaikkiaan 776,339 tonnia /1933 : 808,515/ 30,5 /28,3/ milj. latin arvosta. Pellavan vienti nousi 6,168 /4.304/ tonniin vastaten 4,7 /3,2/ milj. lattia.

Suotuisa oli kehitys myös siementen viennille. Apilansiementen vienti kohosi 2,5 milj. latista v. 1933 4,3 milj. lattiin, siis melkein 80 %lla, ja myös pellavansiemeniä vietiin jonkun verran enemmän kuin edellisenä vuonna - 952,000;- latin arvosta / 1933 : 902.000;- latin edestä/.

Mitä valmiiden tuotteiden vientiin tulee, ansaitsevat erikaisesti seuraavat tavaralajit huomiota:

	1934		1933	
	Tonnia	Milj.la.	Tonnia	Milj.la.
Faneeri	36,485	8,3	32,501	6,8
Tekstiilituotteet	1,433	3,2	1,007	1,8
Kumijalkineet	375	1,4	582	2,4
Paperi ja pahvi	7,172	1,5	7,074	1,7
Selluloosa	4,996	0,6	4,139	0,5
Värit	967	0,5	1,113	0,7

Huomattava on faneerin ja tekstiilituotteiden viennin kasvaminen ja toiselta puolen kumijalkineiden viennin lasku. Pullontulppien vienti jossain määrin elpyi, se saavutti 103 tonnin määrän, arvoltaan 221,000 lattia, vastaten v. 1933 87 tonnia, arvoltaan 198.000 lattia.

Vientiäron vähentymistä osoittavat, paitsi kumijalkineet,

etenkin seuraavat vientiartikkelit;

	1934.	1933.
Koneet	275,000:- lattia	314,000:- lattia
Eiennmetallituotteet	199,000:- "	406,000:- "
Tulitikut	107,000:- "	150,000:- "
Kokosöljy	20,000:- "	223,000:- "

Latvialaisten tavaroiden päävientimaana oli Englanti; kuitenkin sen osalta vientiarvo laski 34,6 milj. latista v. 1933 30,7 milj. lattiin kertomusvuonna. Sitä vastoin Saksan osuus latvial. viennistä nousi 21,1 milj. latista 25,0 milj. lattiin. Edelleen oli vienti aikaisempaa vilkkaampaa seuraaviin maihin:

	1934.	1933.
	Milj. ls.	Milj. ls.
Amerika	2,9	1,3
Ruotsi	1,7	0,8
Tanska	1,8	0,8
Hollanti	3,7	2,6
Viro	2,1	1,5
Neuvostoliitto	1,9	1,2
Norja	0,7	0,2
Tshekkoslovakia	0,7	0,5
Sveitsi	0,8	0,3
S u o m i	0,4	0,3
Itävalta	0,2	0,1

Seuraaviin valtioihin vienti heikeni:

	1934.	1933.
	Milj. ls.	Milj. ls.
Ranska	2,6	4,4
Belgia	3,5	4,7
Rumania	0,6	0,8

	v. 1934. Milj. ls.	v. 1933. Milj. ls.
Italia	0,5	0,7
Liettua	1,4	2,8
Puola	0,4	0,9

Tuonti.

Päätavararyhmien tuonnista antaa seuraava taulukko kuvan:

	v. 1934.		v. 1933.	
	Tonnia	1000 ls.	Tonnia	1000 ls.
Elävät eläimet	33,936	1,185	35,683	1,292
Ravintoaineet	59,976	5,646	58,868	7,416
Raaka-aineet ja puoli- valmisteet	769,270	39,610	686,628	39,308
Valmiit tuotteet	86,899	48,222	67,916	42,939

Kuten tästä asetelmasta selviää osoittavat vain ravintoaineitten arvonumerot huomattavampia poikkeuksia edellisen vuoden numeroista. Ravintoaineiden tuontiin käytettiin näet 24,3 % vähemmän valuuttaa kuin v. 1933.

Mitä eri ravintoaineisiin tulee, tuonti laski hedelmien ja marjojen osalta 0,5 /1933 : 0,7/ milj. lattiin, silakoiden 1,5 /2,1/ milj., sokerin 1,5 /2,0/ milj., kakaon 0,3 /0,4/ milj., riisin 0,07 /0,18/ milj., ja suolan osalta 0,6 /0,7/ milj. lattiin. Kananmunien tuontiarvo kohosi 34,000 latista 49,000 lattiin. Tupakkaa tuotiin maahan 2,6 milj. latin arvosta /1933 : 2,5 milj. ls./, tuontimäärältään 1,031 tonnia /905 tonnia/.

Raaka-aineiden tuonti osoittaa kokonaisuudessaan huomattavaa kasvua paljoudeltaan, ~~mutta vähennyttä arvoltaan.~~

Mitä eri taveralajien tuontiin tulee, antaa seuraava asetelma kuvan:

	v. 1934.		v. 1933.	
	Tonnia	1000 ls.	Tonnia	1000 ls.
Puuvilla	4,730	5,176	4,968	5,247

	Tonnia	v. 1934. 1000 ls.	Tonnia	v. 1933. 1000 ls.
Villa	521	1,819	727	2,247
Raakakumi	705	589	562	330
Lannoitusaineet	34.336	3.071	36.890	4.544
Parkkiaineet	1.660	427	3.275	895
Kivihiilet	468.977	6.656	429.579	6.037
Nafta	8.069	539	1.358	77
Polttoöljy	20.741	1.075	27.019	1.507
Bensiini	5.692	980	5.834	923

Valmiita tuotteita tuotiin yleensä sekä arvoltaan että määrältään enemmän kuin v. 1933. Lisäystä osoittavat etenkin seuraavat tavaralajit:

	v. 1934. Milj. ls.	v. 1933. Milj. ls.
Tekstiilituotteet	13,4	12,1
Jalostetut metallit	6,3	4,5
Tehdaskoneet	5,5	3,7
Maatalouskoneet	1,4	1,1
Muut metallituotteet	3,9	3,8
Sähkökoneet, -laitteet, ja lisätarpeet	2,3	1,8

Vähemmän kuin v. 1933 tuotiin vain lääkeaineita 0,5 /0,6/ milj., väriaineita 1,9 /2,2/ milj. ja lyhyttavaroita 0,3 /0,5/ milj. latin arvosta. Jokseenkin muuttumattomana pysyi paperin ja pahvin tuonti: 572,000;- lattia vastaten 642.000;- lattia v. 1933.

Mainittakoon vielä että kaseiinintuonti kaksinkertaistui 0,2 milj. latista 0,4 milj. lattiin.

x

x

x

Seuraavista maista tuonti huomattavimmin lisääntyi v. 1934;

	v. 1934. Milj. ls.	v. 1933. Milj. ls.
Saksa	23, 2	22,3
Englanti	21,4	19,9
Viro	3,1	1,4
Puola	3,8	2,1
Amerika	6,7	5,7
Belgia-Luxemburg	5,8	5,3
Ranska	5,4	5,2
Hollanti	2,2	1,9
Italia	1,0	0,8

Tuntuvasti tuonti vähentyi Tshekkoslovakiasta - 1,8 milj:sta 0,5 milj:aan lattiin, Ruotsista 2,2 - 1,5, Neuvostoliitosta 3,6 - 2,7. Tuonnista muista maista mainittakoon vielä seuraavat numerot:

	v. 1934. Milj. ls.	v. 1933. Milj. ls.
Norja	1,1	1,5
Sveitsi	0,7	1,2
S u o m i	0,4	0,4
Rumania	0,7	0,7

x

x

x

Mitä Suomen ja Latvian väliseen kauppaan v. 1934 tulee, osoittavat latvialaiset tilastolliset numerot, edelliseen vuoteen verraten, niin hyvin kokonaiskauppavaihdon kuin viennin ja tuonnin lisäystä - sekä arvoltaan että paljoudeltaan. Tässä suhteessa ovat Suomen tilaston numerot yhtäpitävät latvialaisten kanssa.

Latvian tilastollisten tietojen mukaan nousi sen kokonaiskauppavaihto Suomen kanssa v. 1932 933.000;- lattiin, ollen Lat-

vialle huomattavasti passiivinen, tuonnin noustessa 570.000;- lattiin ja viennin vain 363.000;- lattiin; v. 1933 oli kokonaiskauppavaihto Suomen ja Latvian välillä huomattavasti pienempi, suupistuen 697,000;- lattiin ja pysyen silloinkin Latvialle huomattavasti passiivisena - tuonnin arvon ollessa 415.000;- lattia ja viennin 282,000;- lattia; v. 1934 kohosi Suomen ja Latvian välinen kokonaiskauppavaihto 827,000;- lattiin, muodostuen Latvialle edullisemmaksi kuin edellisinä vuosina: Latvian tuonti Suomesta oli silloin vain hiukan isompi kuin v. 1933, nousten 440.000;- lattiin, sillä välin kuin sen vienti Suomeen lisääntyi huomattavasti eli yli 100.000;- latilla, nousten 387.000;- lattiin.

Mitä tuonnin ja viennin paljousnumeroihin tulee, osoittavat ne suurin piirtein jatkuvaa lisäystä viime kolmen vuoden aikana. Etenkin osoittaa Latvian viennin paljousmäärä v. 1934 silmiinpistävää kasvua. V. 1932 toi Latvia Suomesta 2,288 tonnia, v. 1933 2,981 tonnia ja v. 1934 3,636 tonnia. Latvian vienti Suomeen nousi v. 1932 8,013 tonniin, v. 1933 7,166 tonniin ja v. 1934 14,245 tonniin.

Kuten usein ennen olen ollut pakoitettu huomauttamaan, antavat Suomen tilastolliset numerot yleensä toisen kuvan Suomen ja Latvian välisestä kaupasta, etenkin mitä tulee kauppataseen aktiivisuuteen ja passiivisuuteen. Mitä tulee kaupan suhteelliseen suupistumiseen tai lisääntymiseen eri vuosina, ovat sitä vastoin suomalaiset ja latvialaiset tilastolliset numerot suunnilleen yhtäpitävät.

Suomen tilaston mukaan oli kauppavaihtomme Latvian kanssa

seuraava:

	<u>v. 1932.</u>	<u>v. 1933.</u>	<u>v. 1934.</u>
Tuonti	Smk. 6.337.000;-	Smk. 6.521.000;-	Smk. 9.586.000;-
vienti	" 8.099.000;-	" 5.759.000;-	" 7.133.000;-

v. 1934 oli päävientitavaramme Latviaan selluloosa, jota tuotiin 309.000:- latin edestä /1.981 tonnia/. Paperia tuotiin 16.000:- latin arvosta /26.000 tonnia/, puuvillakankaita 14.000:- latin edestä /5.000 tonnia/, maatalouskoneita 12.000:- latista /4.000 tonnia/ ja veitsiä 4.000:- latin arvosta. Tarkemmin mainitsemattomien tavaroiden tuonti Suomesta nousi 85.000:- lattiin /1.620 tonniin/.

Latvian päävientitavarana Suomeen oli v. 1934 kipsi, jota vietiin 73.000:- latin edestä /11.091 tonnia/, 44.000:- latin arvosta vietiin pullontulppia /15. tonnia/, 35.000:- lat. apilansiemeniä /26 t./, 29.000:- lat. värejä /61 t./, 25.000:- lat. kumijalkineita /8 t./, 18.000:- lat. luujauhoja /255 t./, 11.000:- lat. peljavansiemeniä /38 t./, 5.000:- lat. liimaa /19 t./ ja 4.000:- lat. pellavalankaa /2 t./.- Tarkemmin mainitsemattomia tavaroita vietiin Latviasta Suomeen 143.000 latin edestä /2.730 tonnia/.

x

x

x

Omankin tilastonsa mukaan Latvia on, kuten ylläolevasta ilmenee, vuoden 1934 kuluessa kaupassaan Suomenkin kanssa päässyt lähelle sitä tasapainoa, johon se, niinkuin nyttemmin niin moni maa, pyrkii kauppavaihdossaan ulkomaisten kanssa. Varma on, että Latvia kuluvanakin vuonna tulee tiukasti pitämään kiinni "do ut des"-periaatteesta kaupassaan niiden valtioiden kanssa, joiden kanssa sillä, tilastonsa mukaan, tähän saakka on ollut tuontivoittoinen kauppataase. Niin ollen meidänkin täytyy ostaa enemmän Latviasta, jos tahomme viedä enemmän tänne. Toivottavasti voidaan tällä tavoin saada sitä lisäystä kokonaiskauppavaihdossamme Latvian kanssa, joka alkoi viime vuonna, tänä vuonna edelleen jatkumaan. Lähetystö on tietenkin tässä suhteessa tekevä parhaansa. Huomattavassa määrin omaansa

myötävaikuttamaan tällaiseen tulokseen olisi sentapainen kompensatio-
sopimus Suomen ja Latvian välillä, josta aikaisemmin olen tehnyt sel-
koa, ja jonka aikaansaamiseen Lähetystö jo vuoden ajan on pyrkinyt.

x

x

x

Lisään tähän seuraavan yleiskatsauksen, Latvian tilaston
mukaan, Suomen ja Latvian välisen kaupan kehitykseen vuodesta 1928
saakka:

	Latvian tuonti Suomesta.		Latvian vienti Suomeen.
v. 1928	1.880.000;-	ls.	2.660.000;- ls.
v. 1929	1.670.000;-	"	2.040.000;- "
v. 1930	2.400.000;-	"	1.690.000;- "
v. 1931	1.760.000;-	"	730.000;- "
v. 1932	570.000;-	"	360.000;- "
v. 1933	415.000;-	"	282.000;- "
v. 1934	444.000;-	"	387.000;- "

Edvard A. Fain

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 16

ASIA:

Riassa olevan lähetysten raportti n:o 8.

Ministeri Palin

26/3 1935

R i i a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 338.

R i i a S S A 26 P:nÄ maalis KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P:nÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Vielä Latvian suhtautumisesta

itäpaktisuunnitelmaan.

Oheisena lähetän kunnioittaen Ministeriölle Riian
Lähetystön kuluvan vuoden raportin no. 8, otsakeasiassa.

Edvard H. Paim

5 liitettä.

R i i a - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 8.

R i i a ssa 26 p:nä maaliskuuta 1935.

Asia: Vielä Latvian suhtautumisesta
itäpaktisuunnitelmaan.

13 242 Sal. S. 35.
2/3 35
5 C/6

Koska Baltianmaiden lähettiläiden äskettäin Parisissa ja Lontoossa tekemät yhtäpitävät demarchit itäpaktiasianssa ulkomaan lehdissä näyttävät saaneen eri tulkinnan osakseen, otin asian ministeri Muntersin kanssa puheeksi pari päivää sitten, tavatessani hänet ensi kerran hänen kaksi viikkoa kestäneen sairautensa jälkeen. Hän vakuutti tällöin, ettei sanottu demarche ollut, ainakaan mitä Letvian tuleen, minkäänlaisen kannanmuutoksen ilmaisu itäpaktin suhteen. Hän sanoi, että se edes tietänyt Baltianmaiden yhteisen kannanoton presisoimista tässä asiassa, kosk'ei niillä, demarchea tehtäessä, ollut suunnitellun paktin sisällöstä konkreettisempia tietoja kuin aikaisemminkaan.

Muntersin selityksen mukaan demarchen tarkoituksena oli ainoastaan

- 1/ julkilausua Baltianmaiden hallitusten tyytyväisyys sen johdosta, että Lontoossa helmikuun 3 p:nä julaistussa kommunikessa oli kiinnilyöty, että Itä-Europan rauhan turvaaminen on toteutettava koko Europan rauhan takaamista tarkoittavan järjestelmän puitteissa - sen yhtenä renkaana; ja
- 2/ esittää Baltianmaiden hallitusten toivomukset saada esiintuoda

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.
Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

näiden maiden geopoliittisesta asemasta johtuvat näkökohdat ja mielipiteet suunnitellun itäpaktin laajuuteen ja sen asettamiin velvollisuuksiin nähden, ennenkuin tästä sopimuksesta - jonka suhteen Baltianmaat luonnollisesti tuntevat suurta harrastusta - lopullisesti päätetään.

Tämä Muntersin selitys on, kuten huomaa, pääasiassa yhtäpitävä Viron ulkoministerin äskettäin samasta asiasta antaman haastattelun kanssa. Kaikesta päättäen se on myös todellisen asianlaidan mukainen.

P.o. demarchen voidaan näin ollen todeta olleen Baltianmaiden yhteistoimintasopimuksen perusteella tehdyn, kompromissien leimaaman virallisen esityksen itäpakti-asiassa, jonka täydennykseksi Latvian taholla on katsottu välttämättömäksi - oman kannan esittämiseksi - turvautua sellaisiin osaksi puoli- osaksi ei=virallisiin esitysmuotoihin kuin Muntersin sanomalehtiartikkeli Latvian suhtautumisesta itäpaktiajatukseseen, josta tiedoitiin Riian Lähetystön raportissa n:o 5, maaliskuun 9 p:ltä, ja "Jaunakas Sinas" in sekä muiden latvialaisten lehtien kirjoitukset Neuvostoliiton suhtautumisesta Baltianmaihin Itä-Euroopan rauhan takaamiskysymyksen yhteydessä, joista tiedoitiin raportissa n:o 6, maaliskuun 14 p:ltä.

Edvard G. Pääm

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 16

ASIA:

Piassa olevan lähetyksen raportti n:o 9.

Ministeri Polin

27/3. 1935

R i i a - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 343.

14 242 Pal. O. 35.

R i i a S S A 27 P: N Ä m a a l i s K U U T A 19 35.

1/4. 35

3

VIITTAUS: N

P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n o

5 C16

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Merkillepantavia muutoksia

Latvian tuonnissa v. 1934.

Oheisena lähetän kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle Riian Lähetyksen kuluvaan vuodeen raportin n:o 9, otsakeasiassa.

Edvard A. Paim

5 liitettä.

R i i a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 9.

R i i a s s a 27 p:nä maalisk. kuuta 1935.

14 242 Pal. D. 35.

1/4.35. 3

Asia: Merkillepantavia muutoksia
Latvian tuonnissa v. 1934.

5 C/16

Jatkona Riian Lähetystön raporttiin n:o 7, Latvian ulkomaan-
kaupasta v. 1934, lähetän täten kunnioittaen Ministeriölle seuraavat
siihen liittyvät reunamuistutukset, jotka koskevat muutamia, eri suh-
teissa oireellisia muutoksia Latvian tuonnissa viime vuonna.

Latvian kauppapolitiikkaa leimaavat tätä nykyä, kuten tunnettua,
selvät autarkiset pyrkimykset; kotimaisen maatalouden ja teollisuuden
hyväksi pyritään vältettävissä olevan tuonnin supistamiseen mahdolli-
suuksien mukaan. Eritoten nämä pyrkimykset kuvastuvat elintarvikkei-
den tuonnissa sekä valmiiden tuotteiden ja raaka-aineiden tuonnin vä-
lisessä suhteessa.

Elintarvikkeiden tuontiin nähden on ensiksi todettava, että jo
useampien vuosien kuluessa sen jatkuva supistuminen on ollut havaitta-
vissa. Rinnakkain tämän kehityksen kanssa on väestön tarpeen tyydyt-
täminen kotimaisin tuottein vuosi vuodelta edistynyt.

Kulunut vuosi tiesi, mitä tuonnin arvoon tulee, selvää jatkoa
tälle kehityssuunnalle. Paljoudeltaan tuonti sitä vastoin kyllä hii-
kan kasvoi. Lopulliset elintarvikkeiden tuontinumerot olivat seuraavat;

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

v. 1934.		v. 1933.	
Paljous tonneissa	Arvo milj. l:ssa	Paljous tonneissa	Arvo milj. l:ssa
59.976	5,6	58,868	7,4

Kuten tästä asetelmasta selviää, oli elintarvikkeiden tuonti v. 1934 arvoltaan miltei 25 % pienempi kuin edellisena vuonna, mikä luonnollisesti oli huomattava saavutus. Tuontimäärän liittäminen 1.100 tonnilla oli siihen verrattuna suhteellisen merkityksetön.

Alla oleva asetelma kuvastaa eri elintarvikkeiden tuontin v. 1934 verrattuna edelliseen vuoteen:

	v. 1934.		v. 1933.	
	Paljous tonneissa	Arvo 1000 l:ssa	Paljous tonneissa	Arvo 1000 l:ssa
Ruis	-	-	0,9	0,1
Vehnä	-	-	86,0	21,0
Ohra	-	-	1,0	0,2
Kaura	-	-	1,0	0,2
Tattari	-	-	378,0	52,0
Hirssi	-	-	47,0	5,0
Sokeri	13.458	1.526	14.415	2.058
Suola	30.949	667	28.139	741
Silakat	8.993	1.519	9.792	2.186
Hedelmät ja marjat	1.161	488	1.411	704
Herneet	107	32	215	63
Riisi	528	67	1.346	185
Kahvi	104	161	132	227
Tee	26	87	37	140
Kakao	644	345	632	399
Kananmunat	53	49	26	34

Tästä asetelmasta huomaa, että v. 1934 Latvia jälleen

pääsi askeleen lähemmäksi päämääräänsä elintarpeiden hankinnan alalla s.o. omavaraisuus, sikäli kuin se on mahdollisuuksien rajoissa, ja välttämättömän tuonnin mahdollisimman jyrkkä supistaminen. Poikkeuksen tästä yleisestä suunnasta teki vain kananmunien tuonti, joka kasvoi sekä paljoudeltaan että arvoltaan, sekä suola ja kakao, joiden tuonti, joka tietysti on välttämätön, hiukan kasvoi paljoudeltaan.

Mitä kakaon tuonnin kasvamiseen tulee, se selittäytynee etupäässä vilkastuneesta makeisviennistä: v. 1933 vietiin Latviasta 116 tonnia suklaata ja muita makeisia, v. 1934 kokoaista 208 tonnia.

Arvosteltaessa valmiiden tuotteiden ja raaka-aineiden tuonnin keskinäistä suhdetta, toteaa, että v. 1934 Latviassa tarmokkaasti toteutettiin pyrkimystä vahvistaa ja laajentaa kotimaisten teollisuustuotteiden menekkiä omassa maassa. Polttoaineiden tuontia voitaneen Latviassa toistaiseksi - s.o. kunnes maan "valkoinen hiili" on tullut laajemmin käytetyksi - käyttää mittapuuna teollisuuden toimintaa arvosteltaessa, vaikkakin tietysti rautateidenkin kulutus on otettava huomioon. Koska hiilen ja koksen tuonti v. 1934 nousi 468,977 tonniin oltuaan v. 1933 429.579 tonnia, mutta toisaalta teollisuustuotteiden viennissä huomattavampaa lisäystä ei ollut todettavissa /ainoastaan faneerin ja jossain määrin myöskin tekstiilituotteiden vientipaljous kasvoi/, voitaneen tehdä se johtopäätös, että yleensä Latvian teollisuustuotteiden menekki elpyi kotimaisilla markkinoilla. Eri tavaralajien tuontinumeroiden tarkastaminen vahvistaakin tämän johtopäätöksen.

Latvian tärkeimpien teollisuushaarojen kehityksestä v.1934 antaa käsityksen allaoleva asetelma, jossa on otettu huomioon niiden raaka-aineiden ja valmiiden tuotteiden tuonti, mitkä lähinnä tulevat

kysymykseen sanottua kehitystä arvosteltaessa:

	v. 1934.		v. 1933.	
	Tonneissa	1000 ls:ssa	Tonneissa	1000 ls:ssa
Valmistamattomat metallit	52.180	3.198	26.092	1.485
Maatalouskoneet	1.350	1.350	855	1.077
Tendaskoneet	3.327	5.490	1.934	3.671
Jalostetut metallit	32.885	6.305	23.057	4.540
Metallituotteet	7.153	3.901	5.555	3.855
Värit	850	1.947	1.048	2.202
Kasvisöljyt	526	301	733	485
Tekstiilituotteet	2.915	13.427	2.793	12.156
Villa	521	1.819	727	2.247
Raakapuuvilla	4.730	5.176	4.968	5.247
Raakakumi	705	589	562	330
Pahvi ja paperi	355	572	526	642
Selluloosa	2.936	468	2.809	425
Raakavuodat	546	652	1.172	1.446
Parkkiaineet	1.660	427	3.275	895
Fosforiitit	47.732	1.463	38.021	1.046
Kaseiini	722	446	409	205

Näiden numeroiden perusteella voitaneen todeta, että Latvian metalliteollisuus /jonka tuotteet ennen sotaa tiesivät neljännessä Venäjän koko metallurgisesta tuotannosta/ v. 1934 laajensi tuotantoaan, koska valmistamattoman metallin tuonti huomattavasti kasvoi. Tämä teollisuuden kehitysmahdollisuudet eivät liene vielä loppuneet, huomioionottaen että valmiiden ja jalostettujen metallituotteiden tuonti myöskin lisääntyi.

Värien tuonti vähentyi aika lailla. Koska ei mitään syytä

ole otaksua kulutuksen v. 1934 olleen pienemmän kuin v. 1933, lie-
nee muutosta pidettävä merkinä kotimaisen väriaineteollisuuden
aseman lujittumisesta.

Samaa on sanottava myös kasvisöljyteollisuudesta, vaikkakin
tässä tulee ottaa huomioon loppunumeroihin vaikuttavana tekijänä
se, että kokosöljyn vienti edellisestä vuodesta laski huomattavasti
401 tonnista 53 tonniin!

Mitä tekstiiliteollisuuteen tulee, on todettava, että raaka-
aineiden tuonti v. 1934 oli pienempi kuin v. 1933, sillä välin kuin
valmiiden tekstiilituotteiden tuonti kasvoi. Näin ollen Latvian
tekstiiliteollisuus ei näytä kyenneen vahvistamaan asemaansa v.
1934 kuluessa.

Kumiteollisuuden suhteen on todettava, että vaikka se v. 1934
yhä edelleen sai taistella ulkomaisten markkinain vaikeuksien kans-
sa, raakakumin tuonti kuitenkin lisääntyi 562 tonnista v. 1933 705
tonniin kertomusvuonna. Tämä osoittanee, että kumiteollisuuden
asema kotimaisilla markkinoilla vahvistui v. 1934.

Paperin ja pahvin tuonti oli v. 1934 vielä pienempi kuin
edellisenä vuonna. Selluloosan tuonti pysyi suunnilleen entisellä
tasollaan. Tästä voitaneen tehdä johtopäätös, että kotimainen pa-
periteollisuus tätä nykyä voi tyydyttää maan tarpeen huomattavassa
määrin.

Nahkateollisuudessa kehitys vuonna 1934 ei ollut suotuisa
raaka-aineiden tuontinumeroiden mukaan. Parhainaineiden tuonti las-
ki 3275 tonnista v. 1933 1660 tonniin kertomusvuonna.

Superfosfaatin kotimainen valmistus edistyi sitävästoin kai-
kesta päättäen hyvin kertomusvuoden kuluessa, koskapa fosforiittien
käyttö silloin kasvoi 38,021 tonnista 47.732 tonniin.

Kaseiinin lisääntyneen tuonnin aiheuttaja on löydettävissä
faneriteollisuuden tuotteiden viennin kasvusta: 32.501 tonnia
v. 1933 - 36.485 tonnia v. 1934.

Mitä raaka-aineiden ja puolivalmisteiden sekä valmiiden tuotteiden tuonnin kokonaismääriin vielä tulee, tilastolliset numerot osoittavat, että ensinmainittujen tuonti paljoudeltaan huomattavasti kasvoi, saavuttaen v. 1934 769.270 tonnimäärän, vastaten 686,628 tonnia v. 1933, sillä välin kuin se arvoltaan kasvoi vain suhteellisen vähän: 39,3 milj. latista v. 1933 39,6 milj. lattiin v. 1934. Valmiiden tuotteiden tuonti taas lisääntyi sekä paljoudeltaan, 67,917 tonnista v. 1933 86,899 tonniin v. 1934, että arvoltaan, 42,9 milj. latista v. 1933 48,2 milj. lattiin v. 1934, tullen nämä lisäykset pääasiassa vain sellaisten tuotteiden osalle, joita maassa ei voida tuottaa.

Nämä numerot toisaalta vahvistavat sen että, kuten yllä jo todettiin, Latvian kotimainen teollisuus v. 1934 yleensä elpyi, toisaalta ne osoittavat että kansan ostokyky sinä vuonna myöskin lisääntyi.

Edvard H. Pääni

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 16

ASIA:

Riassa olevan lähelysten raportti n:o 10.

Ministeri Palm

2/4. 1935.

Kauppa- ja Valtio

R i i a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 367.

15 242 Sal.D. 35.

R i i a SSA 2 P:NÄ huhti KUUTA 19 35.

8/4.35

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

5 C16

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Latvian kauppavaihto v. 1934.

sen tärkeimpien vienti- ja
tuontimaiden kanssa.

Oheisena lähetän kunnioittaen Ministeriölle Riian
Lähetystön kuluvan vuoden raportin no.10, otsakeasiassa!

Edvard L. Linn

5 liitettä.

R i i a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 10.

R i i a s s a 2 p:nä huhti kuuta 19 35.

15 242 Sal. S. 35.

8/4. 35

Asia: Latvian kauppavaihto v. 1934
sen tärkeimpien vienti- ja tuontimaiden
kanssa.

5 C 16

Jatkona Riian Lähetyksen raporttiin n:o 7, joka koski Latvian ulkomaankauppaa yleensä sekä eritoten sen kauppavaihtoa Suomen kanssa v. 1934, täten kunnioittaen Ministeriölle lähetän seuraavat yksityiskohtaiset tiedot Latvian kaupasta sanottuna vuonna Englannin, Saksan, Hollannin, Belgian, Ranskan sekä Puolan ja Neuvostoliiton kanssa.

Latvian tärkeimpänä vientimaana oli v. 1934, kuten aikaisemminkin, Englanti. Miltei yhtä tärkeänä oli Saksa. Näiden jälkeen seurasivat, kuitenkin huomattavasti alhaisimmin numeroin, Hollanti, Belgia ja Ranska.

Latvian tärkeimpänä tuontimaana oli Saksa. Sitä seurasivat Englanti, Yhdysvallat, Belgia, Ranska, Puola ja Neuvostoliitto.

I. E n g l a n t i.

Latvian vientimaana on, kuten sanottu, Englanti ensi sijalla, tuontimaana toisella. Sen johdosta, että Latvian tuonti tästä maasta v. 1934 kohosi 1.439.000 latilla, mutta toiselta puolen vienti sinne väheni 3.907.000 latilla, Englannin ja Latvian kauppataseen aktiivisuus Latvialle ~~mitenkin~~ aleni 14.676.000 latista vuonna 1933 9.330.000 lattiin v. 1934.

Latvian-Englannin kaupan kehitys viime vuosina ilmenee alla

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

olevasta asetelmasta:

	Tuonti Englannista.		Vienti Englantiin.	
	Tonnia	1000 ls.	Tonnia	1000 ls.
1932	272.865	11.719	341.133	29.723
1933	394.156	19.970	474.437	34.646
1934	463.411	21.409	412.839	30.739

Tärkeimmät tuontitavarat olivat seuraavat:

	v. 1934.		v. 1933.	
	Tonnia	1000 ls.	Tonnia	1000 ls.
Silakat	8.993	1.519	9.735	2.181
Sokeri	12.861	1.310	13.856	1.845
Hiili	408.026	5.702	328.026	4.585
Puuvillalangat	285	1.798	248	1.634
Viillalangat	229	1.581	166	1.047
Peltti	4.652	1.168	5.712	1.448

Tärkeimmät vientitavarat taasen olivat:

	v. 1934.		v. 1933.	
	Tonnia	1000 ls.	Tonnia	1000 ls.
Pekoni	2.240	2.451	2.329	2.099
Voi	8.517	6.222	7.836	7.867
Ratapölkyt	32.712	1.271	29.438	1.328
Kaivospölkyt	55.824	945	69.744	1.243
Laudat	242.397	11.057	280.660	12.623
Laatikkolaudat	15.221	950	18.346	1.088
Pellava	2.608	1.913	2.712	2.035
Faneeri	14.177	3.296	13.700	2.668
Paperi	1.984	338	2.400	474

Vain pekonin ja faneerin vienti osoittaa lisäystä, kaikki muut ryhmät sitävastoin taantumista arvoltaan.

II. Saksaa. x/

Latvian lähinnä tärkeimpänä vientimaana oli Saksa. Tuonti-
maana oli se ensi sijalla. Tärkeimmät Saksasta tuodut tavarat oli-
vat seuraavat:

	v. 1934.		v. 1933.	
	Tonnia	1000 ls.	Tonnia	1000 ls.
Suola	13.624	293	12.732	312
Kivihiili	49.093	732	11.483	191
Koksi	43.836	791	26.481	438
Kalисуola	7.671	856	7.423	906
Paperi	96	201	149	250
Villalanka	36	346	91	653
Rauta	2.483	423	2.218	321
Maatalouskoneet	180	224	154	173
Muut koneet	1.741	3.166	1.332	2.393
Putket	945	362	614	251
Lääket.kojeet	11	323	10	254
Tulenkestävät tiilet	2.055	207	1.975	208
Värit	299	1.402	388	1.526
Lyhyttavarat	15	211	17	276
Kirjoitustarpeet	34	281	39	292

Kuten tästä asetelmasta huomaa, kivihiilen, koksen, raudan,
koneiden, putkien ja lääket.kojeiden tuonti kohosi melkoisesti, kun
sitä vastoin useimpien muiden tavararyhmien osalta tuonnin vähennys-
tä on havaittavissa.

Vienti Saksaan käsitti seuraavat tavarat:

	v. 1934.		v. 1933.	
	Tonnia	1000 ls.	Tonnia	1000 ls.
Voi	6.018	7.320	6.213	11.315
Vuodat	163	436	267	763

x/ Kts. jälkikirjoitusta!

	v. 1934.		v. 1933.	
	Tonnia	1000 ls.	Tonnia	1000 ls.
Suolet	130	72	202	69
Vikkerä	2.482	567	100	27
Apilansiemenet	3.007	4.008	2.005	1.924
Hirret	364	28	2.905	150
Kaivospölkyt	8.446	141	3.266	55
Paperipuu	127.231	2.782	131.579	2.398
Selluloosa	2.083	285	1.656	230
Pelläva	1.932	11.577	590	449
Faneeri	12.595	2.970	10.701	2.284
Pullontulpat	72	131	54	112
Paperi	184	67	322	127
Pellavakankaat	418	665	115	195

Viime kuluneena vuonna - samoin kuin edellisenäkin - vietiin puolet Latvian voista Saksaan. Apilansiementen vienti osoitti huomattavaa kasvua. Yleensäkin vienti Saksaan kuluneen vuoden kuluessa kasvoi paljoudeltaan ja arvoltaan.

III. Hollanti.

Vientimaana oli Hollanti kolmannella paikalla, Saksan jälkeen, tuontimaana sitä vastoin verrattain merkityksetön. Latvian ja Hollannin välisen tuonnin ja viennin numerot olivat viime vuonna seuraavat:

	Tuonti Hollannista.		Vienti Hollantiin.	
	Tonnia	1000 ls.	Tonnia	1000 ls.
1932	3.989	1.575	21.586	1.703
1933	6.402	1.986	48.295	2.574
1934	9.727	2.260	87.031	3.655

Tärkeimmät tuontitavarat olivat v. 1934 seuraavat:

	Tonnia	1000 ls.
Siemenet	132	100
Rauta	6.448	356
Kasvisöljyt	100	87
Sacs de jute -hampussäkit	570	175
Tekosilkki	61	322
Radiokojeet	5	347

Latvian viennin suuruutta Hollantiin osoittavat seuraavat numerot:

	Tonnia	v. 1934. 1000 ls.
Kuoritut hirret	15.029	761
Kaivospölkyt	7.034	116
Paperi-puu	12.256	227
Laudat	33.557	1.471
Faneeri	3.413	835

Hirsien ja paperipuun vientimaana oli Hollanti toisella sijalla Saksan jälkeen.

IV. B e l g i a.

Hollannin jälkeen vientimaina seurasivat v. 1934 Belgia ja Luxemburg, vaikkakin vienti niihin on hitaasti heikentynyt ja kauppataseen passiivisuus Latvialle kohonnut 576.000 latista v.1933 2.289.000 lattiin kertomusvuonna.

Kolmen viime vuoden Latvian - Belgian välisen tuonnin ja viennin kehitys ilmenee allaolevasta asetelmasta:

	Tuonti Belgiasta ja Luxemburgista.		Vienti Belgiaan ja Luxemburgiin.	
	Tonnia	1000 ls.	Tonnia	1000 ls.
1932	19.999	3.780	84.970	5.748
1933	27.255	5.295	87.746	4.719
1934	35.653	5.780	69.654	3.491

Erikoisen huomattavaa tuonnin lisäystä Belgiasta osoittavat rauta, erilaiset langat sekä tavararyhmät, joita kotimainen teollisuus tarvitsee raaka-aineena. Valmiit tuotteet jäivät sitävastoin tuonnissa Belgiasta vähemmälle.

Viennin väheneminen viime vuonna 18.092 tonnilla /arvoltaan 1.228.000 lattia/ johtui pääasiallisesti lautojen ja lankkujen, sekä siementen ja pellavan viennin supistumisesta. Vain faneerin vienti kohosi 157.000 latista 171.000 lattiin.

V. R a n s k a.

Tuonti Ranskasta Latviaan kasvoi kertomusvuonna kuluessa 163.000 latilla, kun taas vienti vähentyi 1.752.000 latilla:

	Tuonti Ranskasta		Vienti Ranskasta	
	Tonnia	1000 ls.	Tonnia	1000 ls.
1932	13.172	3.641	43.650	5.307
1933	10.670	5.242	76.855	4.373
1934	9.333	5.405	44.603	2.621

Etupäässä tuotiin Ranskasta erilaisia lankoja, valurautaputkia koneita, hiilihappoista natroonia, kaustista soodaa, villaa, kumi-tuotteita ja kosmeettisia aineita.

Viennin lasku melkein puoleen entisestään johtui varsinkin lautojen ja lankujen, kaivospölkkyjen, paperipuun ja laatikkolautojen viennin vähentymisestä. Myös voin vienti aleni suuressa määrin 427.000 latista 5.000 lattiin.

Latvian ja Ranskan välisen kaupan passiivisuus Latvialle kohosi siten 869.000 latista vuonna 1933 2.784.000 lattiin kuluneena vuonna.

VI. Y h d y s v a l l a t.

Latvian ja Yhdysvaltain kauppavaihdossa herättää huomiota

vientimäärän silmiinpistävä kasvu. Myös tuonti Yhdysvalloista lisääntyi kertomusvuonna huomattavasti. Kauppavaihdon kehityksestä kolmen viimeksi kuluneen vuoden aikana antaa seuraava asetelma kuvan:

	Tuonti Yhdysvalloista		Vienti Yhdysvaltoihin	
	Tonnia	1000 ls.	Tonnia	1000 ls.
1932	8.652	3.164	1.446	861
1933	8.560	5.764	2.558	1.295
1934	16.287	6.699	23.143	2.485

Tuontitavaroista olivat tärkeimmät:

	Tonnia	1000ls.
Raakapellava	3.871	4.220
Fosforiitti	8.700	262
Rikki	1.514	110
Voiteluöljyt	589	174
Hartsii	398	78

Yhdysvaltoihin vei Latvia etupäässä seuraavia tavaroita:

	Tonnia	1000 ls.
Ruis	21.063	1.454
Selluloosa	1.118	118
Erikoiset langat	234	280

VII. P u o l a.

Tuonti Puolasta Latviaan kohosi kertomusvuonna arvoltaan 1.683.000 latilla, kun taas vienti Puolaan laski samaan aikaan 497000 latilla verrattuna vuoteen 1933. Kauppataseen passiivisuus Latvialle saavutti siten korkean summan 3.454.000 lattia. Latvian ja Puolan välillä voidaan siis tuskin puhua mistään kauppavaihdosta - siksi yksipuolinen se on.

Kehitys kolmen viime vuoden aikana selviää allaolevasta

asetelmasta:

	Tuonti Puolasta ja Danzigista		Vienti Puolaan ja Danzigiin	
	Tonnia	1000 ls.	Tonnia	1000 ls.
1932	134.424	5.663	1.622	1.174
1933	93.989	2.119	1.845	845
1934	37.374	3.802	1.234	348

Tuontitavaroiden joukossa olivat ensisijalla terästuotteet, koneet, rautavalmisteet, faneeri sekä hirret ja propsit kotimaista puuteollisuutta varten. Hiilentuonti Puolasta laski huomattavasti: vielä v. 1931 tuotiin Latviaan puolalaisia hiiliä 7.286.000 latin edestä, kuluneena vuonna sitä vastoin vain 156.000 latin edestä. Sama suhde vallitsi suolan, petroleumin, soodan ja bensiinin tuontinumeroissa.

Vienti Puolaan tiesi vain muutamia harvoja tavaralajeja, paperia, väriaineita, lumppuja ja pellavansiemeniä.

VIII. Neuvostoliitto.

Oltuaan vielä vuoteen 1932 saakka huomattava tekijä Latvian ulkomaankaupassa, Neuvostoliitto ei tätä nykyä enää näyttele suurta-kaan osaa Latvian kauppavaihdossa. Vaikkakin voimassa olevan kauppasopimuksen mukaan Latvian viennin Neuvostoliittoon pitäisi nousta samaan arvoon kuin sen tuonti sieltä, ylitti kuitenkin v. 1934 tuonti Neuvostoliitolta huomattavasti viennin sinne.

Latvian ja Neuvostoliiton kauppavaihdon kehityksestä kolmen viime vuoden aikana antaa seuraava asetelma kuvan

	Tuonti Neuvostoliitosta.		Vienti Neuvostoliittoon.	
	Tonnia	1000 ls.	Tonnia	1000 ls.
1932.	62.026	8.506	12.411	14.222
1933.	25.549	3.643	855	1.181
1934.	28.160	2.758	2.238	1.913

Tärkeimmät tuontitavarat olivat seuraavat v. 1934:

	Tonnia	1000 ls.
Tupakka	186	598
Suola	10.437	207
Raakanafta	7.148	493
Sokeri	597	216
Maatalouskoneet	312	171
Petroleumi	1.933	123

Vientitavaroista olivat huomattavimmat:

		1000 ls.
Siat	13.259 kpl.	651
Naudat	1.073 "	221
Liha, linnut	113 tonnia	65
Kalasäilykkeet	268 "	215
Vuodot	190 "	488

x

x

x

Ylläolevat numerot ja huomautukset riittänevät antamaan yleiskuvan Latvian kauppavaihdosta v. 1934 sen tärkeimpien vienti- ja tuontimaiden kanssa.

Eduard H. Pärn

J.K. Latvian ja Saksan välisen ulkomaankaupan kehitys muodostui kolmen viime vuoden kuluessa seuraavasti:

	Tuonti Saksasta. Tonnia	1000 ls.	Vienti Saksaan. Tonnia	1000 ls.
1932	132.275	30.140	64.907	26.287
1933	87.085	22.321	169.369	21.133
1934	150.735	23.214	209.837	25.069

E. H. Pärn

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 16

ASIA:

Riiasse olevan lähetyksen raportti n:o 11.

Ministeri Palm

11/4.1935.

Handwritten note: Riiassa

R i i a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

16 273 Sal. D. 25.

KIRJELMÄ n:o 392.

15/4.25

R i i a S S A 11 P:nÄ h u h t i K U U T A 19 35.

VIITTAUS: N

5 C 16

P:nÄ K U U T A 19 P: T T Y n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Jälleen uusi lainsäädäntö ulkomaan-
kaupasta ja valuuttakaupasta Latvias-
sa.

Oheisena lähetän kunnioittaen Ministeriölle Riian
Lähetystön kuluvan vuoden raportin n:o 11, otsakeasiassa.

Handwritten signature: E. A. Paasikallio

5 liitettä.

R i i a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 11.

16 293 Sal. O. 35.

R i i a s s a 10 p:nä huhti kuuta 19. 35.

157
14.95

Asia: Jälleen uusi lainsäädäntö
ulkomaankaupasta ja valuutta-
kaupasta Latviassa.

5 C16.

Latvian määrävissä piireissä ollaan - ainakin virallisesti ja toistaiseksi - sitä mieltä, että Latvian on viimeiseen saakka yritettävä pitää kiinni kultakannasta tahi oikeammin latin nykyisestä kulta-arvosta. Myönnetään kyllä, että mahdollisesti Latvian olisi ollut syytä seurata Pohjoismaiden esimerkkiä syksyllä v. 1931 ja liittyä n. s. puntavaluuttablokkiin. Mutta tehostetaan, että ne syyt, joiden perusteella Latvia silloin ei niin menettelyt, olivat siksi painavat, että Latvian viranomaisten silloin ottamaa kantaa ei edes nyt perästäpäinkään voi leimata selvästi erheelliseksi. Tärkein näistä syistä oli, kuten ennenkin olen maininnut, pelko, että latin irroittaminen kullasta tahi sen kulta-arvon devalvatio, - niiden kolmen täydellisen valuuttaromahduksen jälkeen, jotka Latvian kansa niin tuhoisin seurauksin oli saanut kokea muutamien vuosien kuluessa - aiheuttaisi sellaisen paniikin, ettei Latvian Pankki kykenisi hallitsemaan tilannetta.

Tämän vaaran väitetäänkin edelleen olevan olemassa, mistä syystä, m. m., kuten sanottu, katsotaan välttämättömäksi koettaa pitää latin nykyisestä kultapariteetista kiinni. Sitä paitsi katsotaan epätietoiseksi, vastaisivatko latin kurssin alentamisen hyödylliset tulokset todella sen tuottamia haitallisia seurauksia, ottaen

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

huomioon sekä olot yleensä maailmassa että etenkin erikoisolot Latviassa. Resonnoidaan suunnilleen seuraavasti: Mitä teollisuuteen tulee on huomioonotettava, että vain n. 1/5 osa Latvian teollisuuden tuotannosta viedään ulkomaille. Niin ollen latin devaluation mukaanaan tuoma suurempi kilpailukyky ulkomaiden markkinoilla tietäisi etua vain suhteellisen pienelle osalle Latvian teollisuusyrityksiä. Sitä vastoin sen aiheuttama, ulkomailta tuotavien raakaainien ja koneiden hintojen nousu tulisi rasittamaan maan teollisuutta miltei kokonaisuudessaan. Lisäksi on huomioonotettava, että kansainvälisessä kauppapolitiikassa hinnat semmoisinaan eivät enää merkitse läheskään niin paljon kuin ennen. Nythän etupäässä ostetaan vain niistä maista, joista kauppataseen tasapainon taikka myönnettyjen kiintiöiden y.m. sellaisten seikkojen perusteella on ostettava - miltei katsomatta hintoihin.

Mitä maatalouteen tulee, maanviljelijät itse tuskin voitaisivat sanottavasti latin devaluation kautta. Valtion niille maksamien lisämaksujen kautta he jo nyt saavat tuotteistaan sellaisen hinnan, että latin kurssin pitäisi alentua n. 50 %:lla, ennenkuin he ulkomaanmarkkinoilla saisivat saman hinnan. Mutta vastaavastihan ulkomailta tuotavien lannoitusaineiden y.m. tarpeiden hinnat kasvaisivat! - Valtiolle sitä vastoin latin devaluation luonnollisesti tietäisi helpoitusta, koska se sen kautta joka tapauksessa pääsisi pienemmillä lisämaksuilla maanviljelijöille. Ulkopuolisen mielestä tämän seikan pitäisi olla suurimerkityksellinen, koska nämä lisämaksut näyttävät huolestuttavassa määrin rasittavan valtion menoarviota /ne muodostanevat kaiken kaikkiaan n.viidennen osan valtion menoista/. Mutta asianomaisilla tahoilla ei, ainakaan julkisesti, tahdota myöntää että latin devaluation tässä suhteessa tuoma helpoitus vastaisi sen tietämiä haittoja. Tällöin viitataan m.m. siihen, että palkkataso

Latviassa, verrattuna täällä vallitsevaan sangen korkeaan hintatasoon, jo nyt on niin alhainen, ettei se siedä pientäkään laskua. Näin ollen aiheuttaisi latin devalvatio ehdottomasti heti palkkojen koroittamista kautta linjan kaikkine seurauksineen, mikä tietäisi, että valtion menoarviolle sen kautta asetettaisiin uusia yhtä isoja vaatimuksia, kuin mitä nykyiset lisämaksut maanviljelijöille tietävät.

Virkamiehille, työmiehille, pienkauppiaille ja piensäästäjille aiheuttaisi latin devalvatio tietysti niinkään suuria vahinkoja, jotka myöskin on otettava huomioon.

Missä määrin yllähahmoteltu, muualtakin tunnettu, Latviassa vallitseva katsantokanta on oikea, jääköön tässä pohtimatta. Joka tapauksessa ollaan määrävissä piireissä tätä mieltä - ainakin virallisesti. Selvähän on, että joskin hallituspiirit sisimmässään vakavastikin epäilevät mahdollisuuksiaan ajanpitkään ylläpitää latin nykyistä kultakurssia, ne tietysti viime hetkeen saakka kieltävät kaikki mahdolliset salaiset devalvationsuunnitelmat. - Puolestani en voi muuta kuin pitää latin nykyisen kultaarvon ylläpitämistä vain ajankysymyksenä - otaksuttavasti suhteellisen lyhyenkin ajan!

Toistaiseksi yritetään joka tapauksessa kaikin keinoin ylläpitää latin nykyistä kurssia ja samalla neutralisoida siitä auttamattomasti seuraavat vaikeudet maan vientikaupalle.

Viime ponnistus tässä suhteessa oli viime kuun 15 p:nä julaisu uusi laki ulkomaankaupasta ja valuuttakaupasta.

Tähän saakka voimassa ollut laki säädettiin viime vuoden kesäkuussa. Raportissani n:o 16, kesäkuun 27 p:ltä, tein siitä seikkaperäisesti selkoa. Nyt on kuitenkin jo katsottu syytä olevan tehdä siihen siksi paljon muutoksia ja lisäyksiä, että kokonaan uusi

laki on ollut julaistava.

Uusi lainsäädäntö eroaa vanhasta jo siinä, että sen määräykset ovat huomattavasti yksityiskohtaisemmat. Niinpä määrätään tarkoin, mitä kaikkea "ulkomaanvaluutalla" tarkoitetaan. /§:2/. Tarkkoja määräyksiä on myöskin siitä, mitä "Ausländerkonto"na on pidettävä. /§:29 huom./. Mainittakoon edelleen, että uuden lain mukaan kaikissa vientikaupoissa on määrättävä vissi maksuaika, mikä, ilman valuuttakommissionin lupaa, ei saa ylittää 6 kuukautta, ja että tähän saakka usein suoritettut kommissio- ja konsignatiovientikaupat vaativat valuuttakommissionin erikoisluvan /§:20/. Yksityishenkilöt, joita ei ole rekisteröitu toiminimien omistajiksi, eivät saa ulkomaille lähettää ollenkaan tavaralähetyksiä ilman valuuttakommissionin lupaa.

Erittäin merkillepantava on 43 §:n määräys, että tullija postivirkailijat saavat avata kaikki kirjeet ja postilähetykset, jos he "syyllä" katsovat voivansa epäillä niiden sisältävän oikeudettomasti ulkomaille lähetettävää valuuttaa! Selvä on, että tämän määräyksen kautta kirjesalaisuus ei enää Latviassa ole taattu, ja että se avaa mahdollisuuksia väärinkäyttöksiin.

Uuteen lakiin liittyvässä "rikoslaissa" ovat rangaistukset huomattavasti kovennetut, ja ilmiantajille säädetään annettavaksi palkkio.

Uusien lakien saksannokset oheenliitän viidessä kappalessa.

Edvard H. Paim

INLÄNDISCHE GESETZGEBUNG

(Inoffizielle Übersetzung).

Gesetz über die Valuta und den Aussenhandel.

(«Valdibas Vēstnesis» Nr. 60 v. 12. März 1935.)

I. Valutaoperationen.

1. Der Erwerb und die Veräußerung von ausländischen Zahlungsmitteln und Forderungen ist nur der Lettlandbank gestattet.

Die Lettlandbank verrechnet die erworbenen und abgegebenen ausländischen Zahlungsmittel nach den Kursen der Kotierungskommission bei der Rigaer Börse, wobei nicht notierte Kurse von der Lettlandbank festgestellt werden.

2. Als ausländische Zahlungsmittel oder Forderungen in ausländischer Valuta gelten:

a) Gold, Silber, Platin in Barren und Gusstücken und im Verkehr befindliches Metallgeld, sowie auch altes Goldgeld, das eine bestimmte Parität hat, desgleichen Papiergeld, Banknoten und Anweisungen auf die Auszahlung von Geld, Schecks und Tratten, letztere jedoch nur mit Unterschrift des Akzeptanten (Akzente) und Wertpapiere, deren Aussteller ihren tatsächlichen oder juristischen Wohnort oder deren Verwaltungsorgane sich im Ausland befinden und die in ausländischer Valuta zahlbar sind;

b) Forderungen in ausländischer Valuta, die aus Verträgen und Kredit- und Börsenoperationen stammen und in ausländischer Valuta zu befriedigen sind, darunter auch Versicherungspolice, falls der Wohnort der Aussteller derselben oder der Sitz der betreffenden Verwaltungsorgane sich tatsächlich oder juristisch im Ausland befindet, und die in ausländischer Valuta zahlbar sind.

3. Die Lettlandbank kann private Kreditinstitutionen bevollmächtigen, ausländisches Metall- und Papiergeld und Banknoten, sowie auch Schecks, Zahlungsanweisungen und Überweisungen aus dem Ausland zu kaufen und zu verkaufen, wobei als Grundlage die in Art. 1 genannten Kurse zu nehmen sind. Im Bedarfsfall kann die Lettlandbank nach ihrem Ermessen auch andere Institutionen und Unternehmungen zur Ausführung von Valutaoperationen in den Grenzen dieses Gesetzes und der von der Lettlandbank ausgearbeiteten Bestimmungen bevollmächtigen.

4. Kreditinstitutionen oder andere Institutionen und Unternehmungen, die eine in Art. 3 vorgesehene Vollmacht erhalten haben, können ausländisches Geld, Schecks, Zahlungsanweisungen und Überweisungen ins Ausland nur solchen Personen und Unternehmungen verkaufen, die eine Erlaubnis der Valutakommission zum Erwerb von Auslandvaluta vorweisen.

5. Kreditinstitutionen, die eine in Art. 3 vorgesehene Vollmacht erhalten haben, sind berechtigt ausser dem Ankauf und dem Verkauf von Auslandvaluta noch folgende Operationen in ausländischer Valuta auszuführen:

1) Alle Inkassooperationen im Ausland durch ihre Auslandskorrespondenten vorzunehmen durch Einsendung von Schecks, ausländischen Geldscheinen, Tratten, Wechseln, Exportwarendokumenten und sonstigen Forderungsdokumenten zum Inkasso;

2) den Warenimport zu kreditieren, wobei zur Ausführung einer jeden Operation die vorherige Genehmigung der Valutakommission einzuholen ist;

3) den Seetransport lettlandischer Schifffahrtfirmen zu kreditieren; 4) im Austrag ihrer Auslandskorrespondenten Transitwaren, Transitwarendokumente und Transitvalutasendungen in barem Geld, Schecks, Überweisungen und Verpflichtungsdokumenten zu empfangen und abzuschicken, sowie ihren Auslandskorrespondenten Transitvaluta-Konten zur Regelung von aus Transitoperationen herrührenden Eingängen und Zahlungen zu eröffnen;

5) Transithandeloperationen hiesiger Firmen zu kreditieren, falls die Waren über Lettland transitiert werden;

6) die Ausfuhr zu kreditieren und Zahlungen für ausgeführte Güter einzukassieren;

7) aller Art Dokumente aus dem Ausland zum Inkasso entgegenzunehmen und die eingegangenen Latbeträge auf das Konto des Auftraggebers einzuzahlen; Auszahlungen in Latwährung sowie Überweisungen ins Ausland sind nur nach Massgabe der Vorschriften dieses Gesetzes zulässig;

8) Einlagen entgegenzunehmen und laufende Rechnungen in ausländischer Valuta zu eröffnen, sowie Auszahlungen im Inlande aus der deponierten Valuta an den betreffenden Kontoinhaber vorzunehmen, falls letztere nicht nach Massgabe der in den Art. 10 und 11 vorgesehenen Ordnung eingelaufen ist.

Für die in diesem Art. (5) genannten Operationen ist die Genehmigung der Valutakommission nicht erforderlich, mit Ausnahme der in Pkt. 2 und 7 vorgesehenen Fälle.

6. Auf Anforderung der Lettlandbank müssen Kreditinstitutionen und andere Unternehmungen, welche Valutaoperationen ausführen, (Art. 3) die zu ihrer Verfügung befindliche Valuta ihr sofort verkaufen.

7. Über alle erwähnten Operationen müssen die Kreditinstitutionen und anderen Unternehmungen, die Valutaoperationen ausführen, der Lettlandbank in den von der letzteren bestimmten Fristen genaue Übersichten über den Verlauf dieser Operationen und den Umsatz von ausländischen Zahlungsmitteln einreichen. Die Übersichten sind gemäss der von der Lettlandbank ausgearbeiteten Vorlage zusammenzustellen.

Die Lettlandbank hat das Recht, die von den Kreditanstalten und sonstigen zu Valutaoperationen ermächtigten Unternehmen vorgenommenen Valutaoperationen zu kontrollieren.

8. Eine jede physische und juristische Person, die nach dem 8. Oktober 1931 von Ausländern gehörende Latgirokonto irgend welche Beträge erhalten hat, muss auf Verlangen der Valutakommission oder anderer amtlichen Stellen genaue Angaben machen, wann und zu welchem Zweck die empfangenen Beträge verwandt worden sind.

9. Der Finanzminister kann Verordnungen und Verfügungen erlassen, zu welcher Zeit, in welchem Umfang und welche ausländischen Zahlungsmittel (Art. 2) von Einzelpersonen, Firmen, Unternehmen und Institutionen dem Finanzministerium anzumelden und bei der Lettlandbank zu hinterlegen oder ihr zu verkaufen sind.

II. Die Erfassung von ausländischen Zahlungsmitteln.

10. Alle Personen, Firmen, Unternehmungen und Institutionen, die nach dem 8. Oktober 1931 Waren ins Ausland ausgeführt haben oder solche ausführen, haben die hierfür einkassierte ausländische Valuta gemäss Faktura, sowie Vorschüsse und andere für Rechnung der exportierten oder noch zu exportierenden Waren erhaltene und noch zu erhaltende Zahlungen gegen inländische Zahlungsmittel der Lettlandbank oder den von ihr bevollmächtigten Kreditinstitutionen abzuliefern.

Ebenso sind abzuliefern ausländische Zahlungsmittel:

1) für Transit- und unverzollte Importwaren, falls der Wert im Inland im Lat bezahlt und die Ware weiter ins Ausland ausgeführt worden ist;

2) für Importwaren, die verzollt und später ins Ausland reexportiert worden sind, falls der Wert dieser Waren bezahlt ist.

Zur Deckung von Unkosten, die sich aus Exportgeschäften ergeben, sind die Exporteure berechtigt, bis zu 5% vom Valutabetrag eines jeden Abschlusses zu verwenden.

11. Alle Personen, Firmen, Unternehmungen und Institutionen, die aus ihrer Beschäftigung mit dem Handel, Transithandel, Versicherung, Transport von Seefrachten, Binnentransport, Spedition oder demähnlichen Dienstleistungen nach dem 8. Oktober 1931 ausländische Zahlungsmittel erworben haben oder erwerben werden, haben diese ausländischen Zahlungsmittel und Forderungen in ausländischer Valuta gegen inländische Zahlungsmittel der Lettlandbank oder den von ihr bevollmächtigten Kreditinstitutionen abzuliefern.

12. Die in Art. 10 und 11 dieses Gesetzes erwähnten ausländischen Zahlungsmittel und Forderungen in ausländischer Valuta sind der Lettlandbank oder der von ihr bevollmächtigten Kreditanstalt im Lauf von 3 Tagen nach Empfang der effektiven Valuta, Schecks, Überweisung oder Anzeige abzuliefern, falls der betreffende Abschluss nicht durch Vermittlung der Lettlandbank oder einer von ihr bevollmächtigten Kreditinstitution stattgefunden hat.

13. Alle ausländischen Zahlungsmittel, die aus den in Art. 5 erwähnten Operationen einlaufen und welche von den Kreditinstitutionen gemäss Art. 4 und 5 nicht verkauft worden sind, sind von letzteren der Lettlandbank zu verkaufen, wobei sie mit ihren Klienten in Lats abzurechnen haben.

14. Ausländische Valuta kann nur mit Genehmigung der Lettlandbank arbitriert oder gegen eine andere Valuta umgetauscht werden.

15. Ist ein in Art. 10 und 11 dieses Gesetzes vorgesehener Geschäft in Lats abgeschlossen, so müssen die zustehenden Latbeträge in die Lettlandbank direkt von den ausländischen Korrespondentenkonten derjenigen Länder einfließen, mit denen das Geschäft getätigt ist, oder aber durch eine von der Lettlandbank insbesondere für diesen Zweck bevollmächtigte Kreditinstitution, unter Kontrolle der Lettlandbank und der Valutakommission, oder Verrechnungsstelle.

Ein anderer Verrechnungsmodus in Latgeschäften ist nur mit Genehmigung der Valutakommission zulässig.

16. Personen, Firmen, Unternehmungen und Institutionen, welche in der in Art. 10 und 11 vorgesehenen Art und Weise ausländische Zahlungsmittel oder Forderungen in ausländischer Valuta erworben haben oder erwerben, müssen der Valutakommission in den von der letzteren festgesetzten Fristen Übersichten über die empfangenen, abgelieferten und nicht eingegangenen ausländischen Zahlungsmittel einreichen.

17. Eine jede Person, Firma, Unternehmen oder Institution, die Waren ins Ausland ausführt, muss dem zuständigen Zollamt eine Abschrift der Faktura und des Konnossements oder des Eisenbahnfrachtbriefes innerhalb der vom Finanzminister festgesetzten Frist einreichen. Die Zollinstitutionen leiten die Abschriften der Faktura und des Konnossements nach Auslaufen des Schiffes an die Valutakommission weiter. Die Abschriften von Eisenbahnfrachtbriefen und -Fakturen sind der Kommission nach Verladung der Ware einzusenden.

18. Eine jede Person, Firma, Unternehmen oder Institution, die in Poststücken Waren ins Ausland versendet, hat der zuständigen Postanstalt eine schriftliche Deklaration einzureichen, was für Waren, in welchem Wert und welcher Person, ausländischen Firma oder Institution dieselben zugesandt werden. Den Postämtern ist es verboten

ohne eine solche Deklaration die Poststücke entgegenzunehmen, mit Ausnahme der von der Valutakommission bestimmten Fälle.

Die eingereichte Deklaration ist von der Postanstalt nebst ihrem Vermerk der Valutakommission zuzusenden.

19. Binnen 5 Tagen nach Ablieferung der in Art. 17 und 18 erwähnten Urkunden an das Zollamt oder an die Postanstalt hat der Exporteur der von ihm gewählten Kreditinstitution (Art. 12) die Exportdokumente einzureichen, darunter auch die Faktura über die ausgeführten Waren, zugleich mit der Bevollmächtigung, das Geld einzukassieren. Die eingekassierten ausländischen Zahlungsmittel hält die Kreditinstitution zur Verfügung der Lettlandbank, mit dem Exporteur verrechnet sie sich jedoch in Lat.

20. Staats- und Kommunalinstitutionen sowie industrielle und kaufmännische Unternehmen können den Warenexport unter Einhaltung der in Art. 10 und Art. 17—19 enthaltenen Vorschriften betreiben, falls der Zahlungstermin 6 Monate, gerechnet vom Tage der Ausfuhr, nicht übersteigt.

Alle übrigen Unternehmen und Institutionen sowie auch Privatpersonen dürfen Waren nur mit jedesmaliger Genehmigung der Valutakommission ins Ausland ausführen.

Der Versand von Exportwaren in Kommission, Konsignation oder auf offene Rechnung sowie Exportgeschäfte, deren Zahlungstermin 6 Monate überschreitet, sind nur mit Genehmigung der Valutakommission zulässig.

21. In Ausnahmefällen kann die Valutakommission dem Exporteur selbst den Versand von Exportdokumenten und den Empfang von Valuta für ausgeführte Waren gestatten. Exporteure, die eine solche Erlaubnis erhalten haben, müssen die in bar, Schecks oder Überweisungen eingelaufene Auslandvaluta innerhalb 3 Tagen der Lettlandbank gegen inländische Zahlungsmittel verkaufen, mit Ausnahme derjenigen Fälle, in welchen eine Erlaubnis nach Massgabe des Art. 22 vorliegt.

22. Die Valutakommission kann Einzelpersonen, Firmen, Unternehmen und Institutionen, die gemäss Art. 10 und 11 Auslandvaluta erwerben, gestatten, diese auf ihr Girokonto bei der Lettlandbank oder einem von ihr bevollmächtigten Kreditinstitut oder auch bei einer ausländischen Kreditanstalt einzuzahlen und mit jedesmaliger Genehmigung der Valutakommission darüber zu verfügen.

23. Alle Personen, Firmen, Unternehmen und Institutionen, die vor dem 8. Oktober 1931 Waren ins Ausland ausgeführt und nach diesem Datum den Gegenwert erhalten haben, müssen die erzielten ausländischen Zahlungsmittel der Lettlandbank abliefern oder aber dokumentarisch nachweisen, dass sie die erwähnten Zahlungsmittel entsprechend diesem Gesetz oder den früher zu kraft bestandenen Bestimmungen über den Valutahandel verwandt haben.

24. Art. 10 dieses Gesetzes erstreckt sich nicht auf Reisegepäck sowie auf Waren, die Grenzbewohner durch die Zollpunkte auf Landwegen in kleinen Mengen ausführen, falls diese Ausfuhr Zufallscharakter trägt.

III. Die Valutakommission.

25. Die Valutakommission ist dem Finanzministerium angegliedert. Zu derselben gehört je ein Vertreter des Finanz-, Aussen- und Landwirtschaftsministeriums und der Lettlandbank. Die Vertreter der Ressorts werden von den Ressortleitern ernannt, den Vertreter der Lettlandbank nominiert der Rat der Bank. Der Vorsitzende und die Mitglieder der Kommission werden vom Ministerkabinett auf Antrag des Finanzministers in ihrem Amt bestätigt.

26. Die Höhe der für die Wareneinfuhr, Bezahlung von Dienstleistungen und Regelung anderer Auslandsverbindlichkeiten erforderlichen ausländischen Zahlungsmittel und Forderungen in ausländischer Valuta setzt der Finanzminister im Einvernehmen mit der Lettlandbank für ein Vierteljahr, zum mindesten jedoch für einen Kalendermonat im voraus fest.

27. Zu den Aufgaben der Valutakommission gehört:

1) die Festsetzung, welcher Teil von den in Art. 26 vorgesehenen ausländischen Zahlungsmitteln und Forderungen in ausländischer Valuta zur Bezahlung der Wareneinfuhr, zur Bezahlung von Dienstleistungen, für Zahlungen des Staates, der Selbstverwaltungen und Privatpersonen im Ausland, für Reise- und andere Zwecke Verwendung finden soll;

2) die Regulierung der Wareneinfuhr;

3) die Überwachung der Erfassung und Verwendung von ausländischen Zahlungsmitteln.

28. Die für die Leistung der in Art. 27, Pkt. 1 vorgesehenen Zahlungen erforderlichen ausländischen Zahlungsmittel können nur mit Genehmigung der Valutakommission erworben und ins Ausland ausgeführt oder dort ausbezahlt werden.

29. Die Genehmigung der Valutakommission ist einzuholen:

1) bei allen Zahlungen in ausländischer Valuta, mit Ausnahme der in Art. 5, Pkt. 8 erwähnten Fälle;

2) bei der Ausfuhr oder Überweisung ins Ausland von ausländischen Zahlungsmitteln, inländischen Zahlungsmitteln, Wertpapieren, Wechseln und anderen Forderungsurkunden und bei der Verfügung über Forderungen in ausländischer Valuta;

3) bei Termingeschäften mit ausländischen Zahlungsmitteln, Forderungen in ausländischer Valuta, Edelmetallen und ausländischen Wertpapieren;

4) bei verschiedenen in Art. 15 nicht vorgesehenen Verrechnungen in Lat mit ausländischen Kontrahenten;

5) bei Auszahlungen, Überweisungen und Überschreibungen aus Latkonten von Ausländern in der Postscheckabteilung, privaten Kreditinstitutionen und anderen Unternehmungen und Institutionen zu Gunsten dritter Personen, ausgenommen Auszahlungen an einzelne physische Personen bis zu Ls 100,— monatlich sowie Auszahlungen an den Kontoinhaber persönlich bis zu Ls 500,— monatlich.

Anmerkung. Unter Ausländerkonten sind Latkonten zu verstehen, welche zum Inhaber haben:

1) Lettländische Staatsangehörige, deren ständiger Wohnsitz sich im Ausland befindet;

2) Ausländer, ausgenommen solche, deren ständiger Wohnsitz sich in Lettland befindet und die in Lettland ohne Unterbrechung länger als 6 Monate gelebt haben;

3) Firmen, Unternehmen und Institutionen, deren Verwaltungssitz sich im Auslande befindet.

30. Auszahlungen und Überweisungen hiesiger Firmen, Unternehmen, Institutionen und Privatpersonen an dritte Personen im Auftrag und für Rechnung ausländischer Firmen, Unternehmen, Institutionen oder Privatpersonen sind verboten.

31. Die Valutakommission kann bestimmen, welche Beträge an ausländischen und inländischen Zahlungsmitteln von Reisenden ohne jedesmalige Genehmigung der Valutakommission ins Ausland ausgeführt werden dürfen und was für Zahlungen sie im Inland mit ausländischen Zahlungsmitteln vornehmen dürfen.

32. Die Valutakommission kann Zahlungen aus Latkonten von Ausländern (Art. 29, Pkt. 5) über die vorgesehene Norm hinaus in folgenden Fällen gestatten:

1) zur Deckung von Lebenshaltungskosten des Kontoinhabers oder seines Bevollmächtigten in Lettland;

2) zur Bestreitung von Unkosten Ausreisender in Lettland;

3) zur Zahlung von Steuern, Gehältern, Unterstützungen, Pensionen und Leistung anderer Zahlungen, die dem Kontoinhaber im Zusammenhang mit seiner Vertreterstätigkeit in Lettland obliegen;

4) für wohltätige, kulturelle und andere nicht kommerzielle Zwecke;

5) zum Erwerb von staatlichen Wertpapieren und Pfandbriefen staatlicher Banken unter der Bedingung, dass die erwähnten Wertpapiere bei einer hiesigen Kreditanstalt deponiert, dagegen der realisierte Gegenwert derselben sowie die bezogenen Zinsen auf das Konto bei einer hiesigen Kreditanstalt eingezahlt werden;

6) zum Erwerb von Immobilien, Errichtung von Handels- und Industrieunternehmen sowie zur Ausreichung von Darlehen an lettlandische Handels- und Industrieunternehmen auf bestimmte Zeit;

7) an lettlandische Staatsangehörige, Firmen, Unternehmen und Institutionen zur Kompensierung von Beträgen, die infolge von Devisenbeschränkungen im Auslande gesperrt sind;

8) in anderen von der Valutakommission für zweckmässig befundenen Fällen.

33. Die Valutakommission bestimmt die Menge der für einen jeden Handels- und Industriezweig einzuführenden Waren, sowie auch die für die Bezahlung dieser Waren zuzuteilenden Valutabeträge, ausgehend vom vorliegenden Bedarf und Umfang der zur Verwendung vorgesehenen ausländischen Zahlungsmittel.

Die Valutakommission berücksichtigt auch die den einzelnen ausländischen Staaten auf Grund von Handels- oder Kompensationsverträgen bewilligten Kontingente.

34. Ausländische Waren können nur mit Genehmigung der Valutakommission eingeführt werden; die Genehmigung ist dem Zollamt vor Verzollung der Ware und ihrer Herausgabe aus dem Gewahrsam des Zollamts einzureichen, ausgenommen die in Art. 40 genannten Fälle. Eine Zession der Einfuhrgenehmigungen ist verboten.

Der Finanzminister ist berechtigt ein Verzeichnis solcher Waren zu veröffentlichen, die ohne Genehmigung der Valutakommission eingeführt werden können.

35. Die zur Bezahlung von importierten Waren erforderlichen Zahlungsmittel werden von der Valutakommission auf Grund der ausgereichten Einfuhrgenehmigung und beigebrachten Belege über den Vollzug der Einfuhr und die Zahlungsbedingungen des Rechtsgeschäfts bewilligt.

Zu diesem Behufe stellt die Valutakommission eine Zahlungserlaubnis aus, die der Lettlandbank oder der von ihr bevollmächtigten Kreditanstalt zwecks Erwerb und Überweisung der bewilligten ausländischen Zahlungsmittel oder auch zwecks Clearingverrechnung in der zuständigen Stelle einzureichen ist.

36. Muss der Importeur die Frachtdokumente in einer hiesigen Kreditanstalt oder einem von der Valutakommission ermächtigten Unternehmen auskaufen, so werden die zur Bezahlung der Ware erforderlichen ausländischen Zahlungsmittel von der Valutakommission auf Grund der vom Importeur einzureichenden Anzeige der betr. Kreditanstalt, Einfuhrgenehmigung und Faktura bewilligt.

37. Zahlungsmittel zur Bezahlung von Waren, die in das in Art. 34 vorgesehene Verzeichnis aufgenommen sind, sind auf allgemeiner Grundlage (Art. 35) anzufordern und zu bewilligen, unter Beifügung zum Gesuch der in Art. 35 bzw. 36 erwähnten Dokumente, ausgenommen die Einfuhrgenehmigung.

38. Die Erlaubnis zur Einfuhr von Waren aus dem Ausland kann an die Bedingung geknüpft werden, dass diese Einfuhr durch den Export lettlandischer Waren zu bezahlen ist.

39. Bei Ausreichung von Genehmigungen zur Einfuhr von Maschinen, anderen Einrichtungen und Rohstoffen für Industrieunternehmen hat die Valutakommission das Recht, diese Einfuhr an die Bedingung zu knüpfen, dass die Bezahlung der eingeführten Waren ganz oder zu einem Teil mit ausländischen Zahlungsmitteln, die aus dem Export des betr. Unternehmens erworben worden sind, zu erfolgen hat.

40. Eine Erlaubnis der Valutakommission zur Einfuhr von ausländischen Waren ist nicht erforderlich, wenn:

1) dieselben auf Grund von Gesetzen oder der Allgem. Bestimmungen der Zolltarife von der Erlegung einer Zollgebühr befreit sind;

2) dieselben als Waren zu verzollen sind, welche die in Art. 19 und 23—25 der Allgem. Bestimmungen der Zolltarife zugelassene Norm übersteigen und offensichtlich nicht zu Handelszwecken eingeführt werden;

INLÄNDISCHE GESETZGEBUNG

(Inoffizielle Übersetzung).

Gesetz über Strafen und die Zuständigkeit in Valuta- und Aussenhandelsangelegenheiten.

(Vald. Vēstn. Nr. 62 v. 15. März 1935.)

- 1. Wer:**
- 1) der Valutakommission unwahre Angaben zwecks Erlangung von Valuta zur Einfuhr von Ausländern macht;
 - 2) der Valutakommission oder einer Zollbehörde Fakturen über einzuführende oder auszuführende Waren mit falscher Angabe des Warenwertes, der Warenmenge oder der Warenbezeichnung einreicht oder die Faktura nicht in der festgesetzten Zeit einreicht;
 - 3) gemäss Art. 507 des Zollgesetzbuches (nach Gesetzbl. 50 v. J. 1924 und 21 v. J. 1928) oder nach Massgabe des in anderen Gesetzen festgesetzten Modus ohne Entrichtung der Zollgebühr auf eine bestimmte Zeit eingelassene ausländische Waren, für deren Einfuhr die Genehmigung der Valutakommission erforderlich ist und deren Inlandmarktwert Ls 500.— nicht übersteigt, nicht zum festgesetzten Termin zurück ins Ausland ausführt;
 - 4) von einer von der Valutakommission unter einer Bedingung ausgestellten Genehmigung oder Vollmacht Gebrauch macht, ohne diese Bedingung zu den festgesetzten Terminen erfüllt zu haben;
 - 5) gesetzwidrig ausländische Waren ohne Einfuhrgenehmigung der Valutakommission aus privaten Zollniederlagen herausnimmt oder herauszunehmen versucht, falls der Inlandmarktwert der Ware Ls 500.— nicht übersteigt.
wird mit einer Pön bis zu Ls 1000.— bestraft.
- Die in diesem Paragraphen vorgesehene Geldstrafe wird auch dem Inhaber, Mieter oder Untermieter einer privaten Zollniederlage für ausföhlende ausländische Waren, die ihm zur Aufbewahrung gegeben und mit Genehmigung der Valutakommission einzuföhren sind, auferlegt, falls der Verlust infolge seiner Nachlässigkeit entstanden ist.
- 2. Wer:**
- 1) der Valutakommission unwahre Angaben zwecks Erlangung einer Erlaubnis zur Verfügung über ausländische Zahlungsmittel oder Forderungen in ausländischer Valuta oder zur Verrechnung mit dem Ausland in anderer Weise macht;
 - 2) die im Zusammenhang mit dem Gesetz über die Valuta und den Aussenhandel veröffentlichten Instruktionen und Verordnungen übertritt oder aus Fahrlässigkeit die Bestimmungen des erwähnten Gesetzes übertritt;
 - 3) in Übertretung oder Umgehung des Gesetzes über die Valuta und den Aussenhandel Waren ins Ausland ausführt oder auszuführen versucht;
 - 4) eine in Pkt. 3 oder 5 des § 1 vorgesehene strafbare Handlung vornimmt, falls der Inlandmarktwert der in den erwähnten Punkten angeführten Waren Ls 500.— übersteigt.
wird mit einer Pön bis zu Ls 10 000.— bestraft.
- Die in diesem Paragraphen vorgesehene Geldstrafe wird auch dem Inhaber, Mieter oder Untermieter einer privaten Zollniederlage für ausföhlende ausländische Waren, die ihm zur Aufbewahrung gegeben und mit Genehmigung der Valutakommission einzuföhren sind, auferlegt, falls der Verlust infolge seiner Nachlässigkeit entstanden ist.
- Falls die in Pkt. 2 und 3 dieses Paragraphen vorgesehenen strafbaren Handlungen mit gesetzwidrigem Erwerb, Veräusserung oder Unterbringung im Ausland von ausländischen Zahlungsmitteln oder Forderungen in ausländischer Valuta verbunden sind, so ist der Schuldige auf Grund der §§ 3, 4 oder 5 zu bestrafen.
- 3. Wer:**
- in Widerspruch zum Gesetz über die Valuta und den Aussenhandel ausländische Zahlungsmittel oder Forderungen in ausländischer Valuta veräussert, ins Ausland schafft oder dort unterbringt, oder aber inländische Zahlungsmittel und Forderungen in Lat ins Ausland schafft,
wird mit Gefängnis und ausserdem mit einer Geldstrafe bis zum zehnfachen Wert der diesbezüglichen gesetzwidrigen Transaktion bestraft.
- Die zurückgehaltenen Zahlungsmittel und Forderungen sind einzuziehen.
Der Versuch ist strafbar.
- Ist die Finziehung der inländischen oder ausländischen Zahlungsmittel oder Forderungen nicht möglich, so ist vom Schuldigen, ausser der verhängten Geldstrafe, noch der Wert der gesetzwidrig veräusserten oder nach dem Ausland geschafften oder dort untergebrachten Zahlungsmittel und Forderungen in Lat beizutreiben.
- 4. Wer:**
- 1) zur Vornahme einer gegen das Gesetz über die Valuta und den Aussenhandel verstossenden strafbaren Handlung oder zur Beteiligung an derselben anstiftet;
 - 2) sich zur Ausführung einer gegen das Gesetz über die Valuta und den Aussenhandel verstossenden strafbaren Handlung oder zur Beteiligung an derselben bereit erklärt;
 - 3) zur Ausführung einer gegen das Gesetz über die Valuta und den Aussenhandel verstossenden strafbaren Handlung seine Dienste anbietet;
 - 4) eine Aufforderung, eine gegen das Gesetz über die Valuta und den Aussenhandel verstossende strafbare Handlung auszuführen, annimmt;
falls die Handlung, zu welcher eine Person angestiftet worden ist oder zu deren Ausführung Dienste angeboten worden sind, nicht bis zum Stadium des Versuches durchgeführt worden ist, und falls ihm für das Vergehen keine besondere im Gesetz vorgesehene Strafe droht,
wird mit Gefängnis bis zu höchstens 6 Monaten und ausserdem mit einer Geldpön bis zu Ls 10 000.— bestraft.
- 5. Wer:**
sich an einer Vereinigung beteiligt, welche sich zum Zweck der Ausführung einer in § 3 vorgesehenen strafbaren Handlung gebildet hat,
wird mit Gefängnis bestraft.
- 6. Wer:**
eine andere Bestimmung des Gesetzes über die Valuta und den Aussenhandel, für welche eine Strafe in den §§ 1, 2, 4 und 5 nicht vorgesehen ist, übertritt oder umgeht,
wird nach den Bestimmungen des § 3 bestraft.
Der Versuch ist strafbar.
- 7.** Die Anregung zur Eröffnung eines Verfahrens für die in §§ 1—6 genannten strafbaren Handlungen kompetiert der Valutakommission.
- 8.** Die Strafe für die in §§ 1 und 2 erwähnten strafbaren Handlungen wird von der Valutakommission im administrativen Wege verhängt und die Entrichtung der Pön unverzüglich in der Art besichert, dass die Valutakommission die Polizei mit der Beschlagnahme des beweglichen Vermögens des Beklagten beauftragt oder ein diesbezüglicher Vermerk in das Grundbuch auf dessen unbewegliches Vermögen eingetragen wird oder auch durch Annahme eines Pfandes vom Beklagten oder einer sicheren Bürgschaft. Personen, die eine genügende Sicherheit nicht stellen können, sind der Ortspolizei zu übergeben.
- 9.** Falls sich der Schuldige der von der Administrativgewalt verhängten Strafe nicht unterwirft und die Zahlung der auferlegten Pön verweigert, so ist die Sache dem Friedensrichter zwecks Umwandlung der auferlegten Geldstrafe in Haft, gemäss Art. 57 des Strafgesetzbuches, zu überweisen.
- 10.** Sachen über die in § 2 genannten strafbaren Handlungen sind dem Gericht zur Aburteilung zu überweisen, falls die Person, welche durch Beschluss der Valutakommission mit einer Geldstrafe belegt worden ist, innerhalb 3 Tagen, gerechnet vom Tage der Mitteilung des Beschlusses, nicht erklärt, dass sie sich diesem Beschluss unterwirft.
- 11.** Beschwerden über Beschlüsse der Valutakommission, laut welchen eine Strafe für in § 1 genannte strafbare Handlungen auferlegt worden ist, sind auf den Namen des Finanzministers innerhalb 3 Wochen, gerechnet vom Tage der Mitteilung des Beschlusses, durch die Valutakommission einzureichen; die Valutakommission hat die Beschwerde binnen 7 Tagen, unter Beifügung ihrer Erläuterungen, dem Finanzminister einzusenden.
- 12.** Beschwerden über Beschlüsse des Finanzministers in den im vorstehenden Paragraphen (11) vorgesehenen Angelegenheiten sind direkt dem Administrativdepartement des Senats innerhalb eines Monats, gerechnet vom Tage der Mitteilung des Beschlusses, einzureichen.
- 13.** Der Gerichtsstand für die in § 3—6 genannten Angelegenheiten sind die ordentlichen Gerichte, sofern die Summe der strafbaren Handlung Ls 1000.— übersteigt, dagegen in Sachen über kleinere Beträge und solche, in welchen ein Betrag der strafbaren Handlung nicht festgesetzt ist — die Friedensgerichte.
- 14.** Die für Verletzung des Gesetzes über die Valuta und den Aussenhandel auferlegten und beigetriebenen Straf gelder (§ 1—4 und § 6) und eingezogenen Zahlungsmittel und Forderungen, sind nach Abzug der durch die betreffende Sache entstandenen Unkosten von der Vollziehung der Valutakommission in jedem Einzelfall folgendermassen zu verteilen:
- 1) 50% sind an die Staatskasse abzuführen;
 - 2) 30% sind als Belohnung unter den Privatpersonen und Beamten, mit deren Hilfe der Fall aufgedeckt wurde, zu verteilen;
 - 3) 20% sind zum Deposit der Valutakommission zu schlagen und zur Bekämpfung der Konterbande nach Anweisung des Finanzministers zu verwenden.
- Die Verteilung der Straf gelder und eingezogenen Zahlungsmittel und Forderungen in der bezeichneten Weise hat in allen Angelegenheiten zu erfolgen, in welchen das Gerichtsurteil nach Veröffentlichung dieses Gesetzes in Wirkung getreten ist.
- Klagesachen wegen strafbarer Handlungen, die vor Inkrafttreten dieses Gesetzes verübt worden sind, sind nach den ehemaligen zuständigen Vorschriften abzurteilen, falls bereits ein Gerichtsbeschluss über die Anhängigmachung erfolgt ist (Art. 597 der Strafprozessordnung).
- Das Gesetz über Strafen und die Zuständigkeit in Valuta- und Aussenhandelsangelegenheiten (Gesetzbl. 158 v. J. 1934) *) wird hiermit aufgehoben.
- Dieses Gesetz tritt in Kraft am 15. März 1935.
- *) „Rig. Wirtschaftsztg.“ Nr. 13/1934. S. 159.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 16

ASIA: _____

Riissa olevan lähetystön raportti n:o 12.

Ministeri Palm

11/5. 1935.

R i i a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 498.

R i i a SSA 13 p:nä touko KUUTA 19.35.

VIITTAUS: _____ N

P:nä _____ KUUTA 19 P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

KOASIAIN...		
18 / 143 Pal.		35.
15/5. 35.	19	
5	C16	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Baltianmaiden ulkoministerien

konferenssi Kaunasissa 6 - 8 p:nä

toukokuuta 1935.

Oheisena lähetän kunnioittaen Ministeriölle Riian
Lähetystön kuluvan vuoden raportin n:o 12, otsakeasiassa.

Edvard G. Pääni

5 liitettä.

R i i a - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 12.

R i i a ssa 11 p:nä touko kuuta 19 35.

Asia: Baltianmaiden ulkoministerien
konferenssi Kaunasissa 6-8 p:nä touko-
kuuta 1935.

Kuluvan kuun 6,7 ja 8 p:nä pidettiin Latvian, Liettuan ja Viron välillä syyskuun 12 p:nä 1934 solmitun yhteistoimintasopimuksen mukaisesti näiden valtioiden ulkoministerien toinen konferenssi /mikäli ministeri Munters voidaan lukea ulkoministerien joukkoon/. Vielä pari viikkoa sitten odotettiin tätä konferenssia monella taholla suurella mielenkiinnolla. Valtuuskuntien suuruus ja kokoonpano näyttikin osoittavan, että eri hallitukset, kun ne määräsivät valtuuskuntien jäsenet, odottivat konferenssin muodostavan tärkeäksi.

Latvian valtuuskuntaan kuuluivat ulkoministeriön kansliapäällikkö ministeri Munters, Latvian Tallinnan-lähettiläs Liepiņš ja Kaunasin-lähettiläs Sēja, ulkoministeriön Baltianmaiden jaoston päällikkö Wigrabs ja protokollapäällikkö Kampe^{x/}. Liettuan ja Viron valtuuskunnat oli vastaavasti kokoonpantu.

Konferenssin ohjelmaan sisältyi tärkeitä poliittisia neuvotteluja Baltianmaiden suhtautumisesta nykyiseen ulkopoliittiseen tilanteeseen sekä joukko käytännöllisiä, oikeudellista ja taloudellista laatua olevia kysymyksiä.

x/Tämä vielä verrattain nuori herra on tšekäläisen ulkoministeriön etevämpiä virkamiehiä ja käytetään moniin muihin tehtäviin kuin protokollaasioiden hoitoon.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

* Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksiministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Konferenssin positiiviset tulokset muodostuivat kuitenkin todellisuudessa laihoiksi. Tämän osoittamiseksi riittää viittaus konferenssin salaiseen päätöspöytäkirjaan, jonka luottamuksellisesi olen saanut käytettäväkseni, ja joka vain muutamien kohdin ansaitsee reuna-muistutuksia. Oheenliitän siitä jäljennöksen Ministeriölle tiedoksi.

Käsitykseni konferenssin suhteellisesta tuloksettomuudesta vahvistavat myöskin ministeri Muntersin minulle toissapäivänä antamat täydentävät luottamukselliset tiedot konferenssin kulusta ja tuloksista. Niiden perusteella olen alla - aivan lyhyesti, sillä laajempi selonteko ei kannata - kommentoiva muutamia konferenssin päätöksiä.

Tällöin tahdon ensiksi siteerata Muntersin sanat "diese Konferenzen der Baltischen Entente sind keine sensationelle Ereignisse, sondern das Organ der regelmässigen Arbeitskontrolle, das die Richtlinien für die weitere Arbeit legt". Nämä sanat karakterisoivat sattuvasti ainakin nyt puheenaolevaa konferenssia.

Mitä tässä konferenssissa vireillä olleisiin poliittisiin kysymyksiin tulee, muistutettakoon ensiksi siitä, että pääsyy siihen mielenkiintoon, jolla vielä pari viikkoa sitten tätä konferenssia odotettiin oli se seikka, että Baltianmaiden hallitukset olivat luvanneet konferenssin jälkeen antaa vastauksensa Neuvostoliiton niille tekemään ehdotukseen keskinäisen avunantosopimuksen solmimisesta, josta tiedoitin sänkeessäni № 15 viimekuluneen huhtikuun 13 p:ltä. Mutta päivää ennen konferenssin alkua Neuvostoliiton lähettiläs Kaunasissa ilmoitti, että sanottu ehdotus nyttemmin oli "von den Ereignissen überholt worden" eikä enää kiinnostanut Neuvostoliittoa. Tämän ilmoituksen kautta Latvian, Viron ja Liettuan edustajat tällä kertaa

vapautuivat niistä epäilemättä sangen suurista vaikeuksista, mitkä yhteisen kannanoton ja vastauksen aikaansaaminen tässä asiassa olisi aiheuttanut, kuten viime raportissani jo huomautin. Niinmuodoin tämä konferenssi ei myöskään muodostunut siksi koetuskiveksi Baltianmaiden ententen kestävyydelle, kuin vielä joku aika sitten saattoi otaksua. Tämä oli tietenkin kaikille konferenssin osanottajille helppoisuus, mutta samalla Neuvostoliiton lähettilään ilmoitus ei voinut olla herättämättä niissä levottomuuttakin! Mitä Neuvostoliitto nyt suunnittelee? Tuleeko se ehdottamaan Baltianmaille samanlaisen sopimuksen kuin Ranskan kanssa? Ja miten siihen siinä tapauksessa on suhtauduttava?

Nämä kysymykset, samaten kuin kysymys Ranskan ja Neuvostoliiton keskinäisen avunantosopimuksen luomasta tilanteesta yleensä, muodostivat tietenkin konferenssin poliittisten neuvottelujen pääkohdat. Siitä, mitä eri puolilta esitettiin ja missä määrin näissä kysymyksissä tosiasiallisesti päästiin yksimielisyyteen, ovat asianomaiset mitä pidättyväisimpiä x). Kysyessäni Muntersilta oliko hän tyytyväinen konferenssin poliittisiin tuloksiin, hän ei halunnut vastata muuta kuin: "Ich bin immer zufrieden". Nämä hänen sanansa osoittavat riittävän selvästi, ettei hänellä ainakaan ollut erikoisia syitä tyytyväisyyteen, ja että siis varmasti vakaviakin vaikeuksia oli ilmennyt eri hallitusten kantojen yhdenmukaistuttamisyrityksissä. Toiselta puolen on myönnettävä, että ulkopoliittinen tilanne Baltianmaiden kohdalla tällä hetkellä todella on siksi epävarma ja hämärä, että pää-

x/ Latvian suhtautumisesta Ranskan ja Neuvostoliiton avunantosopimukseen on aikomukseni laatia raportti vielä ennen lomallelähtöäni, jos vain jollakin tavoin saan aikani siihen riittämään.

töksiin pääseminen, sanan varsinaisessa merkityksessä, niiden suhtautumisesta vireille oleviin eri suunnitelmiin, jotka koskevat rauhan stabilisointia Itä-Europassa, käytännöllisesti katsoen nyt oli suorastaan mahdoton. Tuskin sitä tavoiteltiinkaan.

Mielenkiintoa tarjoaa kuitenkin niiden resoluutioiden sananmuodon tarkastaminen, joissa konferenssin poliittiset tulokset kiinnilyödään. Ne sisältyvät päätöspöytäkirjan kohtaan "Ad II", joka jakaantuu kolmeen artiklaan. Niiden ylimalkainen ja varovainen muoto pistää silmään. Se osoittaa, kuinka suuria vaikeuksia on ollut voitettava, ennenkuin on päästy tekstiin, johon kaikki ovat voineet yhtyä. Ensimmäisessä artiklassa vetävät seuraavat sanat ~~mutten~~ tarkastajan huomion puoleensa: "reaffirment leur assentiment à l'idée des garanties collectives et régionales de sécurité, les trois Etats se déclarent prêts à fournir leur collaboration active et loyale à toute action ayant pour objet le renforcement de telles garanties de la sécurité en Europe Orientale". Muntersin minulle antaman selityksen mukaan tahdotaan näillä sanoilla ilmaista, että "die Einbeziehung Deutschlands und Polens in das Sicherheitssystem Ost-Europas die einzige zufriedenstellende Lösung ist". Mikäli tämä todella on asian laita, olisivat siis Latvia ja Viro tässä suhteessa edelleen entisellä kannallaan, ja niiden olisi siis myöskin onnistunut saada Liettua yhtymään tähän kantaan. Tekstin sananmuodosta tämä ei kuitenkaan selvillekäh.

"Ad II"kohdan toisessa artiklassa olevilla sanoilla "la solidarité mutuelle de trois Etats..... devra aussi trouver son application à l'égard de tout projet de l'organisation de la sécurité" tahdotaan taasen-niinikään Muntersin minulle antamien selitysten mukaan kiinnilyödä jokaisen Baltianmaan velvollisuus olla omin päin yrittämättä " sich rückzuversichern" tavalla tahi toisella ilman muiden tietoa, suostumusta ja myötävaikutusta. Tämä ponsi tietäneen niin ollen

etupäässä yrityksen estää Liettuan liittymistä liian läheisesti Neuvostoliittoon. "Ad II" kohdan kolmas artikla sisältää - edelleen Muntersin lisäselvitysten mukaan - julistuksen, että Baltianmaat ovat valmiita keskenään sopimaan Kansainliitonpaktin avunantomääräysten mahdollisesti sopiviksi todettavien tehostamisehdotusten toimeenpanemisesta heidän välillä jo ennenkuin ne ovat ehtineet tulla muodollisesti hyväksytyiksi Kansainliiton paktin muutoksiksi.

Ylläoleva riittänee kommentariona Baltianmaiden ulkoministerien viime konferenssin poliittista laatua olevista päätöksistä.

Niistä konferenssissa tehdyistä päätöksistä, jotka tarkoittavat Baltianmaiden keskinäisen lähentymisen ja yhteistoiminnan edistämistä taloudellisella ja oikeudellisella alalla, koskevat tärkeimmät:

konferenssin koollekutsumista vielä kuluvana vuonna kolmen Baltianmaan välisten taloudellisten kysymysten pohtimista varten;

Baltianmaiden tullinomenklaturien yhdenmukaistuttamista; suunnitelmaa sopimuksesta kolmen Baltian valtion välillä ehkä sattuvien riitaisuuksien ratkaisutavasta;

Baltianmaiden diplomaattisten ja konsuliedustajien yhteistoimintaa koskevien määräysten täsmällistytystä;

Baltian ententen edustusta Kansainliitossa ja Kansainvälisessä Työtoimistossa;

Baltianmaiden vekseli- ja shekki- sekä kurssilainsäädännön yhdenmukaistuttamista;

siviilituomioiden täytäntöönpanoa;

rikoksentekijäin luovuttamista j.n.e.

Konferenssin näissä asioissa tekemillä päätöksillä on tietenkin oma merkityksensä, jota ei tietäänkään ole väheksyttävä. Mutta ne ovat miltei kauttaaltaan "välipäätösten" tapaisia, joissa osaksi asianomaisia alakomiteoita ja asiantuntijoita kiitetään heidän tähän asti suorittamastaan työstä ja kehoitetaan jatkamaan sitä, osaksi taasen hallituksia kehoitetaan ottamaan harkintansa alaiseksi jo saavutetut työtulokset. Näin ollen syytä tuskin lienee ryhtyä tarkemmin selostamaan näitä päätöksiä, vaan voinen rajoittua viittamaan siihen mikä esitetään oheenliitetyssä päätöspöytäkirjassa.

Vaikkeivät - kuten yllöolevasta huomaa - Baltianmaiden ulkoministerien toisen konferenssin aikaansaannokset olleet missään suhteessa erikoisen huomattavia, merkitsi tämä konferenssi luonnollisesti kuitenkin - alullepannun yhteistyön jatkamisena käytännössä - ainakin pientä askelta eteenpäin Baltianmaiden ententen lujittumisprosessissa. Niiden kannalta, jotka Baltianmaiden mahdollisimman läheisessä yhteenliittymisessä ja yhteistoiminnassa näkevät näiden valtioiden itsenäisyyden ja riippumattomuuden parhaan tuen ja takuun, on jo tämäkin tyydytyksellä todettava seikka. Sillä heikoilla jaloilla tämä entente vielä seisoo. Valaiseva tässä suhteessa on se sangen ylimalkainen muoto, johon p.o. konferenssin poliittiset päätökset oli puettava niiden erimielisyyksien peittämiseksi, jotka vallitsevat Baltianmaiden välillä, niiden erikoisetujen eroavaisuuden johdosta, ~~ja~~ joista usein aikaisemmissa raporteissani olen huomauttanut.

Edvard G. Sävin

R é s o l u t i o n s

adoptées par la II-e Conférence des Ministres des
Affaires Etrangères tenue à Kaunas, les 6 - 8 mai
1935.

Ad.I. Après avoir entendu le rapport du Représentant de l'Estonie relatif à l'exécution des décisions prises à la I-re Conférence des trois Pays, tenue à Tallinn des 30 novembre - 2me décembre 1934, la deuxième Conférence a été unanime à remercier le Président en exercice du travail accompli par lui dans l'intervalle des deux Conférences, ainsi que du rapport circonstancié qu'il en a bien voulu lui présenter.

La Conférence a approuvé ledit rapport.

Ad II.

1. Constatant que les efforts pour la consolidation de la sécurité en Europe Orientale qui à l'origine trouvèrent leur expression dans la conception du Pacte Oriental, continuent à subsister, et que les efforts que les puissances ont fait sous ce rapport ont dès à présent produit des résultats

"reaffirmant leur assentiment à l'idée des garanties collectives et régionales de la sécurité,

les trois Etats se déclarent prêts à fournir leur collaboration active et loyale à toute action ayant pour objet le renforcement de telles garanties de la sécurité en Europe Orientale."

2. Constatant avec satisfaction les résultats heureux obtenus depuis la première Conférence des Ministres des Affaires Etrangères dans le développement et le raffermissement de la solidarité mutuelle des trois Etats, la Conférence a été unanime à considérer que cette solidarité représente le meilleur gage de leur collaboration efficace et qu'elle devra aussi trouver son application à l'égard de tout projet de l'organisation de la sécurité.

3. La Conférence salue la décision du Conseil de la Société des Nations ayant pour but de rendre le Pacte de la Société des Nations plus efficace dans l'organisation de la sécurité collective et dans cet ordre d'idées les Ministres des Affaires Etrangères examineront la possibilité de préciser et d'élargir leurs méthodes de collaboration et d'ores et déjà décident de se prêter une aide mutuelle politique et diplomatique aux termes de l'article Ier du Traité d'Entente et de Collaboration en toute circonstance où le Pacte de la Société des Nations peut être appliqué comme instrument efficace de garanties de la sécurité de chacun des membres de la Société des Nations.

Ad. III, 1. Pour rechercher des voies en vue d'approfondir et d'élargir la collaboration entre les trois Pays dans le domaine économique et gardant en vue comme but final la création d'une unité économique plus grande, la Conférence reconnaît nécessaire de recommander aux trois Gouvernements de convoquer une conférence spéciale pour la discussion des problèmes liés à l'étude de ces questions.

Selon l'avis des Ministres des Affaires Etrangères, cette Conférence spéciale, en se guidant de la nécessité de poser des limites à la différenciation économique croissante des trois pays et du souci de jeter les fondements d'une collaboration effective, devrait s'attacher en premier lieu à accorder leurs plans de la production industrielle et agricole ainsi que leur politique monétaire.

La Conférence sera convoquée avant la fin de l'année courante et les Gouvernements se mettront d'accord par la voie diplomatique quant au lieu et à la date de sa réunion.

Ad. III.2. La Conférence exprime sa reconnaissance à la Commission des experts pour le travail accompli dans la question de l'adoption

de la nomenclature douanière unifiée, et considère qu'en poursuivant ces travaux il serait recommandable de se tenir aussi strictement que possible à la nomenclature élaborée par la Société des Nations. Dans le cas où des subdivisions plus détaillées s'avèraient absolument nécessaires, tout changement pareil devrait être introduit de la manière que les tarifs douaniers des trois Pays soient uniformes.

Le Gouvernement de Lithuanie se charge de la convocation de la prochaine réunion des experts.

Ad IV,1. Ayant pris connaissance du projet de convention sur le règlement pacifique des différends présenté par le Gouvernement estonien à la suite de la résolution y relative de la Conférence de Tallinn, la Conférence lui adresse ses remerciements du travail accompli.

Les Ministères des Affaires Etrangères se mettront immédiatement à l'étude du projet et se feront mutuellement connaître leurs observations^{s/} par la voie diplomatique.

Si après cette étude il apparaîtra que le projet présenté pourra servir de base à la conclusion d'un traité, les Gouvernements désigneront des experts pour la rédaction définitive du texte.

Ad IV,2 a. La Conférence décide que les trois Gouvernements se mettront d'accord par la voie diplomatique sur la manière dont sera mise en pratique la résolution de la I-ère Conférence des Ministres des Affaires Etrangères ad p.1/3/ et III/2/ p.3 alinéa 2 de l'ordre du jour, à savoir:

En outre ils conviennent que les rapports politiques de leurs représentants diplomatiques résident dans un Etat où l'un ou les deux autres Pays ne sont pas représentés, seront communiqués par l'intermédiaire du Ministère des Affaires Etrangères à l'un ou deux autres Pays.

En outre elle décide que l'exécution de cette obligation dépendra seulement du fait que l'un des trois Pays ne se trouve pas représenté dans une capitale, tandis que la non-résidence de son représentants dans une capitale donnée en rend pas cette obligation exécutoire.

b/ La Conférence décide qu'il sera fait aux représentants diplomatiques des trois Pays le devoir de n'épargner aucun effort pour que leur collaboration s'inspire de la confiance et de la loyauté les plus complètes, afin qu'elle corresponde à la ferme intention des trois Gouvernements de mettre en oeuvre tous les moyens en vue de réaliser avec la plus grande efficacité les obligations assumées par les stipulations de l'article 5 du Traité d'Entente et de Collaboration.

c/ Pour ce qui est de la désignation des représentants des trois Pays dans les organes de la Société des Nations, la Conférence convient qu'en principe elle devra se faire sur la base de roulement dans l'ordre^{e/} alphabétique /Estonie, Lettonie, Lituanie/ aussi bien sous le rapport de la représentation des Pays Baltiques aux différents organes que dans chaque organe pris à part, étant donné que dans ce dernier cas, où les règles de constitution de l'organe en question le rendent possible, le remplacement des représentants devrait en principe être fait annuellement.

Chaque Gouvernement ainsi représenté dans un organe de la Société des Nations assurera la défense des intérêts des trois Pays et communiquera toutes les informations et matériaux à la disposition de son représentants aux deux autres Gouvernements.

d/ La Conférence décide de modifier les instructions pour les représentants diplomatiques et consulaires des trois Pays, adoptées à la Conférence de Tallinn, le 2 Décembre 1934.

Le paragraphe 3 du Chapitre B des Instructions est exprimé comme

suit:

de faire des rapports aux autorités de leurs Pays respectifs dont ils relèvent sur les question délibérées au cours de ces réunions ainsi que, le cas échéant, sur les décisions prises.

Le premier alinéa du Chapitre C est complété par la phrase suivante:

"A moins de convention expresse entre ~~entre~~ les Pays respectifs cette aide et assistance n'es'étand pas aux actes consulaires, notariés etc."

Ad IV,3. Dans la question de la représentation des trois Pays à l'Organisation Internationale du Travail, la Conférence a décidé de faire étudier, par leurs autorités compétentes. les besoins et possibilités d'une telle représentation des Etats Baltes à ladite Organisation ainsi que de reprendre l'examen de cette question, à la lumière de cette étude.

Ad V. La Conférence, après avoir pris connaissance du rapport sur les décisions prises par le bureau des juristes d'Estonie, de Lettonie et de Lithuanie à la réunion tenue à Tallinn le 29 et 30 mars a.c., lui exprime sa reconnaissance du travail accompli et:

1/ décide d'accélérer l'unification des législations concernant les lettres de change et les chèques, la Lithuanie prenant sur elle l'initiative de la continuation du travail commencé;

2/ prend acte du projet de convention pour la reconnaissance et l'exécution réciproque des jugements civils et du projet de convention pour la reconnaissance réciproque des condamnations antérieures, et décide de recommander aux trois Gouvernements de procéder à leur conclusion;

3/ prend acte de l'engagement de la section lettonne du bureau des juristes de préparer avant le 1-er octobre 1935 un projet de loi

uniforme ainsi qu'un projet de convention concernant l'extradition de criminels;

4/ adresse au bureau des juristes la demande de poursuivre ses études en vue de l'unification du droit en matière de faillites et de conflits de lois.

Ad VI,1. La conférence constate avec satisfaction que depuis la première Conférence à Tallinn, la Lettonie et la Lithuanie ont conclu un accord sur l'abolition des droits de séjour pour les ressortissants des deux Pays et que l'Estonie et la Lithuanie ont convenu de signer un accord analogue.

La Conférence décide de prier le Gouvernement letton à qui incombe, la convocation de la prochaine Conférence des Ministres des Affaires Etrangères de le faire pour le mois de décembre prochain.

Kaunas, le 8 mai 1935.

(signé) V. Munters

(signé) J.Seljamaa

(signé) S.Lozoraitis

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/16.

ASIA: _____

Kuussa olevan lähetysten raportti n:o 13.

l.a. Asiamiesten Sääntö.

14/6 1935.

R i i a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ nro 594.

R i i a SSA 14 P:nÄ kesä KUUTA 19.35.

VIITTAUS: N

P:nÄ KUUTA 19 P:TTY nro

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
20/243 h.c.	35
15/6-35	
5	C16.

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Latvian ulkomaankauppa kuluvan vuoden
ensi neljänneksellä ja Suomen osuus
siinä.

Oheisena kunnioittaen Ministeriölle lähetän Riiasa oleva lähetyksen kuluvan vuoden raportin N° 13, otsikonasiassa.

v.a.Asiainhoitaja:

A. Alan Laikku

5 liitettä.

R i i a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 13.

R i i a s s a 14 p:nä kesä kuuta 19 35.

Asia: Latvian ulkomaankauppa
kuluvan vuoden ensi neljänneksellä
ja Suomen osuus siinä.

ULKOASIAINMINISTERIÖN	
20/243	35
18/6-35	
5	C16

Latvian ulkomaankaupasta kuluvan vuoden maaliskuussa ja ensi vuosineljänneksen lopussa antaa seuraava asetelma kuvan:

	Maalisk. 1935.		Tammi-maalisk. 1935.		Tammi-maalisk. 1934.	
	Tonn. Milj. Ls.		Tonn. Milj. Ls.		Tonn. Milj. Ls.	
Tuonti	46.591	9,1	215.619	27,1	157.872	24,7
Vienti	54.070	6,0	192.322	21,2	143.496	14,2
Tase		-3,1		- 5,9		- 10,5

Kuten tästä huomataan, osoittautuu Latvian maaliskuun kauppataase muuttuneen helmikuussa todettua epäedullisemmaksi. Vaikka vienti määrältään olikin tuontia huomattavasti suurempi, päättyi kuukauden kauppataase 3,1 milj. latin tuontiylijäämään. Helmikuussa oli tuontiylijäämä 1,3 milj. lattia ja viime vuoden maaliskuussa - 3,2 milj. lattia.

Tärkeimmät tuontitavararyhmät maaliskuussa olivat seuraavat:

	Maalisk. 1935.	Maalisk. 1934.
	1000 Ls.	1000 Ls.
Elintarvikkeet	401	476
Raaka-aineet ja puoli- valmisteet	3.640	3.575
Valmiit tehdastuotteet	4.976	3.954

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Latviasta vietiin taas eniten seuraavia tavaroita:

	Maalisk. 1935.	Maalisk. 1934.
	1000 Ls.	1000 Ls.
Elintarvikkeet	1.692	1.121
Raaka-aineet ja puolivalmisteet	2.622	2.493
Valmiit tehdastuotteet	1.654	1.443

Verrattuna viime vuoden vastaavaan aikaan, oli vienti tämän vuoden ensi neljänneksen lopussa varsin huomattavasti laajentunut, kohoten niin kvantitatiivisesti kuin raha-arvonkin puolesta. Viennin kasvu jakaantui raaka-aineiden, elintarvikkeiden ja tehdasvalmisteen kesken. Puutavara oli vientitavarain joukossa ensi sijalla, seuraavana voi. Merkillepantavan suuri oli makeisten (etupäässä suklaan) ja kalasäilykkeiden vienti. Eniten kasvoi edelliseen vuoteen verraten viljan vienti, etenkin rukiin, jota viime vuoden ensi neljänneksellä vietiin vain 2 tonnia, tämän vuoden vastaavana aikana 35.580 tonnia. Viennin kokonaisarvo ylitti huhtikuuhun mennessä v:n 1934 tammi-maaliskuun vientiarvon 7 milj. latilla, volyymin kasvaessa 48,826 tonnilla. Samana aikana kasvoi kuitenkin myös tuonti, ei niin huomattavasti arvoltaan (vain 2,4 milj. latilla), kuin määrältään (57.747 tonnilla), mikä osoittanee, että tuonnin hintakäyrä tammi-maaliskuun aikana on pysytellyt alhaisempana kuin viime vuoden vastaavana aikana.

Tuontia hallitsivat entistäkin korostetummin raaka-aineet ja teollisuuden sekä maanviljelyksen käyttötarvikkeet. Sen sijaan taantui teollisuuskoneiden tuonti alimpaan määräänsä, mitä lienee pidettävä teollistamiskauden päättymisen merkinä. Kangastavarain tuonti supistui samoin huomattavasti.

Kuluvan vuoden ensi neljänneksen tase päättyi siis 5,9 milj. latin suuruiseen tuontiglijäämään, väheten siten melkein puolella viime vuoden 10,5 milj. latin suuruiseen vastaavaan summaan nähden.

Suomen osuus Latvian ulkomaankaupassa maaliskuun aikana näyttää, Latvian tilaston mukaan, entisestäänkin kutistuneen. Tuonti Suomesta oli nyt 11.000 latin suuruinen ja vienti Suomeen ainoastaan 6.000 lattia, mikä lienee viime vuosien latvialaisten tilastojen alin tähänastinen Suomen-Latvian kaupan vientiarvo. Edellisten kuukausien numerothan olivat seuraavat: helmik. 1935 tuonti 58.000 lattia ja vienti 23.000 lattia, tammikuun 1935 tuonti 62.000 lattia ja vienti 15.000 lattia.

Suomen tilastot taasen antavat seuraavan kuvan:

	Tuonti Latviasta.	Vienti Latviaan.
Maaliskuu 1935	377.675 mk.	140.039 mk.

Ylläolevien numerojen keskinäinen suhde on päinvastaisuudessaan ennätystenomainen.

Suomen ja Latvian ulkomaankaupan kuluvan vuoden ensi neljänneksen kehitystä kuvaa Latvian tilaston mukainen allaoleva asetelma

	Tuonti Suomesta.	Vienti Suomeen.
Tammi-maalisk. 1935.	131.000 Ls.	44.000 Ls.
" " 1934.	41.000 "	86.000 "

Tärkeimmät tavararyhmät olivat seuraavat:

T u o n t i.		V i e n t i.	
Selluloosa	42.000 Ls.	Kipsi	1.000 Ls.
Paperi	4.000 "	Apilansiemenet	7.000 "
Maatalouskoneet	6.000 "	Pullontulpat	9.000 "
Muut tavarat	78.000 "	Liima	4.000 "
		Muut tavarat	23.000 "

Näiden numeroiden mukaan on siis Suomen ja Latvian kauppavaihto kehittynyt kategorisen päinvastaisesti. Viime vuoden neljänneksellä tase oli Latvialle huomattavasti, kokonaista 45,000 latilla aktiivinen. Tänä vuonna sen sijaan on ylläolevien numerojen mukaan Latvia tuonut Suomesta 131.000 latin edestä kun sen sijaan vienti Suomeen on vain vähäiset 44.000 lattia - erotus on siis 87.000 lattia, tällä kertaa Suomen hyväksi.

Suomen tilasto osoittaa kuitenkin, mitä kuluvan vuoden ensi neljännekseen tulee, toisenlaisia numeroita. Niiden mukaan tuotiin Latviasta Suomeen mainittuna aikana noin 1.402.000 Smk:n arvosta tavaroita ja vietiin Latviaan noin 387.000 Smk:n arvosta, ollen tärkeimmät tavararyhmät seuraavat:

T u o n t i.		V i e n t i.	
Siemenet	449.810 Smk.	Paperi	204.409 Smk.
Puunkuori y.m.s.	336.924 "	Koneet	105.750 "
Metalli- teokset	264.094 "	Kivilajit	30.640 "

Tämän mukaan on siis kauppavaihto Latvialle n. 115.000 Smk:lla aktiivinen. Latvian ja Suomen tilastot eriävät siis jatkuvasti.

Ellen Lindu

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16

ASIA: _____

Riian olevan lähetysten raportti n:o 14.

Va. Asiainl. Saksen.

21/6 1935

R i i a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ nro 628.

R i i a S S A 25 P:nÄ kesä KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P:nÄ KUUTA 19 P:TTY nro

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
21 / 244/ae	35
27/6-35	
5	C.16.

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Latvian kauppavaihto tammi-
maaliskuussa 1935 sen tärkeimpien
vienti- ja tuontimaiden kanssa.

Oheisena kunnioittaen Ministeriölle lähetän Riiassa olevan Lähetyksen kuluva vuoden raportin N° 14, otsikonasiassa.

v.a. Asainhoitaja:

Alvan Paldre

5 liitettä.

R i i a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 14.

R i i a s s a 21 p:nä kesä kuuta 19 35.

Asia: Latvian kauppavaihto tammi-
maaliskuussa 1935 sen tärkeimpien
vienti- ja tuontimaiden kanssa.

ULKOASIAMINISTERIÖ	
21/244/35	85
27/6.35	
5	C/6

Jatkona raporttiinsa № 13, joka koski Latvian ulkomaankauppaa yleensä sekä sen kauppavaihtoa Suomen kanssa tammi-maaliskuussa 1935 erittäin, Lähetytö kunnioittaen Ministeriölle lähettää seuraavat yksi tyiskohtaiset tiedot Latvian kaupasta sanottuna aikana Saksan, Englannin, Belgian, Hollannin sekä Ranskan ja Neuvostoliiton kanssa.

Latvian tärkeimpänä vientimaana oli kertomuskautena Saksa. Englanti, joka tähän asti on ollut Latvian ensimmäinen ostaja, oli nyt melkoisesti Saksasta jälessä. Näitä maita seurasivat, huomattavasti alhaisemmin numeroin, Belgia, Ranska, Tanska ja Hollanti.

Latvian tärkeimpänä tuontimaana oli, kuten aikaisemminkin, Saksa. Sitä seurasivat Englanti, Neuvostoliitto, Belgia ja Ranska.

I. S a k s a .

Kuluvan vuoden tammi-maaliskuun lopussa oli Latvian ensimmäisenä vienti- ja tuontimaana, kuten sanottu, tällä kertaa Saksa. Englannin aikaisemmin oltua Latvian viennin päämaa, oli Saksa kertomuskautena tässäkin suhteessa ensi sijalla. Viime vuoden vastaavana aikana oli suhde vielä seuraava: vienti Englantiin 6,106,000 latia - vienti Saksaan 3,416,000 latia.

Latvian - Saksan kaupan kehitys viime ja kuluvan vuoden tammi-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

maaliskuussa ilmenee allaolevasta asetelmasta:

	Tuonti Tonnia	Saksasta. 1000 Ls.	Vienti Tonnia	Saksaan. 1000 Ls.
1934.	26,266	6.080	11,229	3.416
1935.	96.287	11.128	37.637	7.283

Kauppavaihto on siis tänä vuonna, kuten edellisenäkin Lat-
vialle suhteellisen paljolla passiivinen.

Tärkeimmät tuontitavarat olivat seuraavat:

	v. 1934.		v. 1935.	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Kivihiili	5,210	82	40,095	602
Koksi	5,250	89	21,672	402
Kalisuola	4,165	490	9.200	855
Suola	2,943	63	3,666	73

Tärkeimmät vientitavarat taasen olivat:

	v. 1934.		v. 1935.	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Voi	1,296	1,717	1.528	1.978
Paperipuu	4.478	99	7.692	166
Laudat	841	75	5.348	397
Faneeri	995	231	3.122	815

Kaikki edellämainitut mainittavimmat tuonti- ja vientitava-
rat osoittavat lisäystä, toiset erikoisen huomattavassa määrin, kuten
esim. kivihiilen tuonti ja toiselta puolen lautojen ja laudanpätkien
vientii. Selityksenä on luonnollisesti clearingsopimuksen mukanaan
tuoma kauppasuhteiden järjestyminen.

II. Englanti.

Latvian lähinnä tärkeimpänä tuonti- ja vientimaana oli
Englanti. Latvian - Englannin kauppavaihdosta kokonaisuudessaan

p. o. aikana antaa seuraava asetelma kuvan:

	v. 1934.		v. 1934.	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Tuonti	66.037	4.354	64.189	4.618
Vienti	76.754	6.106	71.126	5.472

Kauppa Englannin kanssa oli siis kolmen ansi kuukauden aikana edelliseen vuoteen vastaavaan aikaan verraten käynyt vähäisemmäksi. Vilkastumista osoittavat vain vähäpätöisemmät tavararyhmät, kuten alempana esiteltävistä vertailuista ilmenee.

Englannista tuodut tärkeimmät tavarat olivat seuraavat:

	v. 1934.		v. 1935.	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Kivihiili	58,657	856	57.978	808
Silli	1,972	374	2.741	486
Pelti	637	179	925	223
Puuvillakankaat	187	694	84	622
Lumput	183	84	90	90

Kuten huomataan, kivihiilen tuonti Englannista Lat vi-
aan väheni, Saksan kivihiilen kustannuksella.

Vienti Englantiin käsitti seuraavat tavarat:

	v. 1934.		v. 1935.	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Kaivospölkkyt	12.413	229	21.286	352
Laudat	49.667	2.269	36.676	1.562
Haapapölkkyt	528	66	1,061	112

	v. 1934.		v. 1935.	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Faneeri	3.469	776	4.104	857
Pellava	1.337	862	1.168	1.159

Pellavan vientiarvon lisäys edellisestä vuodesta on merkillepantava. Toiselta puolel~~la~~ ansaitsee huomiota lautojen viennin vähennys verraten saman tavaran lisäykseen viennissä Saksaan.

III. B e l g i a.

Latvian ja Belgia-Luxemburgin välinen ulkomainen kauppavaihto oli kertomuskautena erikoisen vilkas. Seurauksena olikin, että Belgia, joka viime vuoden vastaavana aikana kuului Latvian vähäpätöisimpiin vientimaihin, tämän vuoden kolmen ensi kuukauden aikana nousi neljännelle sijalle Latvian viennintilastossa. Tuonti Belgiasta sen sijaan väheni. Latvian ja Belgian välisen tuonnin ja viennin numerot olivat kertomuskautena seuraavat:

	v. 1934.		v. 1935.	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Tuonti	8.443	1.507	5.931	900
Vienti	6.725	393	10.086	1.304

Tärkeimmät tuontitavarat olivat seuraavat:

	v. 1934.		v. 1935.	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Tuomaskuona	4.944	244	3.240	133
Takorauta	1.703	203	1.242	166 ,
Rautatievaunut	173	56	397	86

Latvian viennin suuruutta Belgiaan osoittavat seuraavat numerot:

	v. 1934.		v. 1935.	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Laudat yleensä	5.100	197	7.619	288
Laatikkolaudat	222	7	569	21
Pellava	21	12	696	677

Pellavan viennissä oli Belgia toisella sijalla Englannin jälkeen.

IV. R a n s k a.

Belgian jälkeen vientimaana seurasi Ranska, vaikkakin vienti sinne viime vuodesta heikentyi. Samalla on kuitenkin myös tuonti Ranskasta supistunut, joten tase ei ole muodostunut Latvialle aikaisempaa epädullisemmaksi. Kauppavaihto kokonaisuudessaan osoitti viime ja kuluvan vuoden kolmen ensi kuukauden aikana seuraavaa kehitystä.

	v. 1934.		v. 1935.	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Tuonti	1.539	1.625	1.848	992
Vienti	9,510	595	8.397	527

Tärkeimmistä Ranskasta tuoduista tavaroista osoittaa vain rauta lisäystä /tammi-maalisk. 1934: 29.000 latin arvosta - tänä vuonna 152.000 latin arvosta/, kun taas muiden tavaroiden tuonti on vähentynyt, esim. nimikkeen "Teollisuuskoneet" kohdalta on vähennystä tänä vuonna 100.000 lattia. Etupäässä tuotiin Ranskasta edellämainittujen lisäksi viinejä ja liköörejä, soodaa, villalankaa ja kosmeettisia aineita.

Viennin vähennys jakaantui pääasiallisesti pellavansiementen ja lautojen kesken. Voita ei kertomuskautena Ranskaan viety ollenkaan.

Kauppatase oli näin ollen kolmen ensi kuun lopussa Latvialle 465.000 latilla passiivinen. Edellisen vuoden vastaavana aika-

na kohosi passivisuus kokonaista 1,090,000 lattiin. Tase on siis paljolla muuttunut viime vuodesta Latvian eduksi.

V. Yhdysvallat.

Latvian vienti Yhdysvaltoihin on viime vuoden tammi-maaliskuussa erinomaisen voimakkaasti kasvanut: mainittuna aikana 1934 kohosi se vain 224.000 lattiin, tänä vuonna sen sijaan 2.291.000 lattiin ollen Yhdysvallat nyt kolmanneksi tärkein Latvian viennistä Saksan ja Englannin jälkeen. Tuonti Yhdysvalloista sen sijaan onnistuttiin supistamaan viime vuoden tuontia jonkun verran pienemmäksi (tammi-maalisk. 1934 : 1.927.000 lattia, 1935:1.664.000 lattia).

Tärkeimmät tuontitavarat olivat raaka puuvilla, tupakka, voiteluöljyt ja moottorivaunut. Viennissä olivat etusijalla ruis, voi, pellavalangat, suklaa ja konfektit, kalasäilykkeet ja raaka-voodat.

VI. Neuvostoliitto.

Neuvostoliiton asema Latvian ulkomaankaupassa näyttää esillä olevien tilastotietojen mukaan kuluvan vuoden kolmen ensimmäisen kuukauden kuluessa viime vuoden vastaavaan aikaan verraten vahvistuneen. Vienti Latviasta Neuvostoliittoon kasvoi viennin suuruuteen nähden merkittävästi. Samoin lisääntyi myös tuonti. Alla olevassa asetelmassa kuvastuu tuonnin ja viennin suhde viime ja kuluvan vuoden tammi-maaliskuun lopussa:

	v. 1934.		v. 1935.	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 ls.
Tuonti	6.892	1.166	10.514	825
Vienti	97	402	498	541

Tärkeimmät Neuvostoliitosta tuodut tavarat olivat:

	v. 1934.		v. 1935.	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Suola	2.085	65	3.184	61
Raakanafta	3.133	221	2.053	147
Petrooli	-	-	3.251	186
Bensiini	-	-	400	37

Neuvostoliittoon vei Latvia pääasiassa seuraavia tuotteita:

	v. 1934.		v. 1935.	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Liha, erikseen mainitsematon	-	-	248	131
Apilansiemenet	-	-	186	266
Vuodat	87.22	225	50	128

Alean Laidka

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C16

ASIA:

Riassa olevan lähetystön raportti n:o 15.

v. a. Asainhoitaja Laikku

9/7 1935.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
22.244 Sal. B. 2335		
11/2.35.	?	?
5	C 16	

R i i a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 677.

R i i a S S A 9 P : N Ä h e i n ä K U U T A 19 35 .

VIITTAUS: N

P : N Ä K U U T A 19 P : T T Y n:o

VIITTAUS: D . U . M . / 19

Ulkoministeriö LLE

ASIA: Latvian lähettiläiden

konferenssi.

Oheisena lähetän kunnioittaen ministeriölle

Riian lähetystön kuluvan vuoden raportin n:o 15, otsakeasiassa.

v.a.Asiainhoitaja:

Alvar Laitinen

5 liitettä.

R i i a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 15.

Riia ssa 8 p:nä heinä kuuta 1935.

Asia: Latvian lähettiläiden
konferenssi.

ULKOASIAINMINISTERIO	
28 / 244 Sal. 1935.	
11/7.35.	?
5	C 16

Kesäkuun 28 p:stä heinäkuun 3 p:ään pidettiin Riiaassa Latvian Euroopan maiden lähettiläiden konferenssi, toinen laatuaan itsenäisen Latvian historiassa. Vuonna 1923 nim. kokoontui ensimmäiseen yhteiseen neuvonpitoonsa, silloisen ulkoministerin Siegfried Meierovicsin johdolla, 11 Latvian lähettilästä ja 3 pääkonsulia. Äsken pää- ja ulkoministeri Karl Ullmaniksen johdolla pidettyyn toiseen lähettiläskonferenssiin, jota monella taholla odotettiin suurella mielenkiinnolla, oli saapunut seuraavat 13 Latvian diplomaattista edustajaa: A.Bilmanis (Neuvostoliitto), J.Feldmanis (Kansainliitto, Sveitsi), O.Grosvalds (Ranska, Espanja, Portugali), E.Krievins (Saksa, Itävalta, Hollanti), J.Lazdins (Belgia-Luxemburg), R.Liepins (Eesti), M.Nuksa (Tšekoslovakia, Jugoslavia, Rumania), L.Seja (Liettua), P.Seja (Ruotsi, Norja, Tanska), A.Spekke (Italia, Albania, Bulgaria, Kreikka), W.Schumanis (Suomi), M.Walters (Puola, Unkari) ja K.Zarins (Englanti).

Lähettiläiden oli saavuttava omalla kustanuksellaan. Kuitenkin oli edellytetty, että he järjestäisivät kesälomansa konferenssimatkan yhteyteen, minkä monet tekivätkin.

Konferenssiin ohjelmaan sisältyi esitelmiä ulkoasiain-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

hallinnon alalta (lähetystöjen teknikasta, lähetystöjen propagandatoiminnasta), Latvian taloudesta, maailmantaloudellisesta tilanteesta, sekä esitykset ulkopoliittisista kysymyksistä; näistä ei julkisuuteen kuitenkaan annettu mitään lähempiä tietoja. Ohjelmaan kuului myös retki Riian lähellä sijaitsevalle Aldermuizan kukkulalle; retkeen osallistui lähettiläiden lisäksi koko ulkoministeriön henkilökunta. Konferenssin viimeisenä kokouspäivänä tarjosi Ullmanis aamiaiset kaikille vieraiden valtojen ministereille ja asiainhoitajille sekä konferenssin osanottajille.

Tämänvuotisen lähettiläskonferenssin tarkoituksena oli epäilemättä osaksi maan ulkomaisten edustajien tutustuttaminen sisäpoliittisten muutosten järjestykseen "uuteen Latviaan", sen uudistumisiin oloihin, hallituksen aikomuksiin, toivomuksiin ja suunnitelmiin, sekä näistä johtuvien uusien ulkopoliittisten tehtävien selventäminen. Osaksi oli kokoontumisen syynä viimeaikaisten kansainvälisten tapahtumien aiheuttaman, Latviallekin elintärkeän tilanteen yhteinen arviointi, muodostaen Itä-Europan turvallisuuskysymys varmaankin keskustelujen keskeisimmän kohteen.

Joillakin tahoilla esitetty väite, että konferenssin varsinaisena tarkoituksena olisi ollut Latvian ulkopoliitiikan uuden suunnan harkitseminen ja päättäminen, varsinkin mitä Neuvostoliittoon ja Puolaan tulee, lienee aiheeton, mikäli saa uskoa hallituksen äänenkannattajan "Briva Zemen" vakuutteluja. Lehti kirjoittaa konferenssia käsittelevässä kirjoituksessaan nimenomaan, että konferenssin tehtävänä ei ollut päättää Latvian tulevasta ulkopoliitikasta; se kuuluu hallitukselle. Samoin vakuuttivat useat konferenssin osanottajat, joiden kanssa minulla oli henkilökohtaisesti tilaisuus keskustella. Min. Schumanis esim. huomautti, että vaikka nyt pidetyssä

konferenssissa puhuttiinkin politiikkaa enemmän kuin ensimmäisessä, jossa poliittisten aiheiden puutteessa taloudelliset kysymykset olivat etualalla, ei kuitenkaan voi puhua mistään ulkopolitiikan suunnanmuutospäätöksistä. Samoin torjui ulkoministeriön osastopäällikkö Stegmanis jyrkästi olettamukset uudesta orientoinnista, oli sitten kysymys Neuvostoliitosta tai muista valtioista.

Kaikista sanotunlaisista vakuutteluista huolimatta ei kuitenkaan voi olla syystä väittämättä, että muutkin asiat kuin vain ohjelmaan sovitettut esitelmät olivat erikoisen huomion kohteena. Siihen viittaa varsinkin edellämainittu "Briva Zemen" kirjoitus, jonka loppuosassa lausutaan m.m.: "Onko Itä-Europan turvallisuus vahvistunut vaiko heikentynyt? Onko Saksan ja Puolan pidättyvä suhtautuminen yleisen turvallisuuden lujittamisponnistuksiin voitettavissa? Onko Ranskan ja Venäjän aloittamasta sopimuspolitiikasta myös Baltianmaille jotain etua? Onko tullut hetki Baltianmaiden aktiiviselle toiminnalle? Nämä epäilemättä olivat tärkeimmät kysymykset, joihin konferenssi koetti etsiä vastausta." Avajaisspuheessaan pääministeri Ullmanis lisäksi erikoisesti teroitti, kuinka juuri nykyhetki vaatii suurta valppautta Latvian ulkomaisilta edustajilta.

Konferenssin kuluista, puhumattakaan tehdyistä päätöksistä, ei julkisuuden tietoon annettu sanottavastikaan muuta, kuin mitä niukat sanomalehti uutiset "mitään sanomatta" saattoivat sisältää.

Ulla Laikka
r.o. ainehuolto

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 16

ASIA: _____

Riassa olevan lähetystön raportti n:o 16.

Ministeri Palin

9/8-1931

R i i a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 744.

R i i a S S A 9 P : N Ä e l o K U U T A 19 35 .

VIITTAUS: N

P : N Ä K U U T A 19 P : T T Y n:o

VIITTAUS: D . U . M . / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
27/244 Pal.		75.
12/8-35	2	127
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C/16	

Ulkoministeriö LLE

ASIA: Latvian ulkopoliittinen suuntautuminen
tienhaarassa.

Oheisena Ministeriölle kunnioittaen lähetän
Riian Lähetystön kuluva vuoden raportin N:o 16 otsikon asiassa.

Eduardis Pajus

R i i a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 16.

Riia ssa 9 p:nä elo kuuta 1935.

Asia: Latvian ulkopoliittinen
suuntautuminen tienhaarassa.

24/244 Pal.D		SS.
1/8.35	3	121
5	C16	

Baltianmaiden ententen suuri sisäinen heikkous on, kuten usein olen huomauttanut, ennenkaikkea siinä eroavaisuudessa, joka ainakin toistaiseksi vallitsee näiden maiden suuntautumisessa niiden suuriin naapureihin. Liettua on jyrkässä vastakohtaisuussuhteessa sekä Saksaan että Puolaan ja pitää Neuvostoliittoa ystävänä ja auttajanaan. Virossa vihattaneen ja pelättäneen eniten Neuvostoliittoa ja ollaan hyvissä, läheisissä suhteissa Puolaan. Latviassa ovat Saksa ja Neuvostoliitto suunnilleen yhtä ison vihan ja pelon kohteina, ja suhteet Puolaan ovat lievästi sanoen viileät. Tämän mukaisesti Latvia tähän saakka on pyrkinyt mahdollisimman itsenäiseen "puolueettomuus"-politiikkaan, toivoen lähetyksen aikaansaamista Pohjoismaihin ja vieroen liittymistä johonkin suurvaltaan tai suurvaltaryhmään sekä välttää selvää kannanottoa Itä-Europan poliittisissa ongelmissa, pitääkseen ovet auki joka suuntaan. Viime aikoina on kuitenkin eri tahoilla väitetty, että muutos olisi tapahtunut Latvian asenteessa sikäli, että sen kallistuminen Neuvostoliittoon päin Liettuan tapaan olisi havaittavissa.

Palattuani lomaltani kävin heti ministeri Muntersin puolella saadakseni selvyyttä asiassa. Keskustelussani hänen kanssaan

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

R i i a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 16.

Riia ssa 9 p:nä elo kuuta 1935.

Asia: Latvian ulkopoliittinen
suuntautuminen tienhaarassa.

KOASSA	
24 / 244 Pal. D	SS.
12/8.35	3
5	C16

Baltianmaiden ententen suuri sisäinen heikkous on, kuten usein olen huomauttanut, ennenkaikkea siinä eroavaisuudessa, joka ainakin toistaiseksi vallitsee näiden maiden suuntautumisessa niiden suuriin naapureihin. Liettua on jyrkässä vastakohtaisuussuhteessa sekä Saksaan että Puolaan ja pitää Neuvostoliittoa ystävänä ja auttajanaan. Virossa vihattaneen ja pelättäneen eniten Neuvostoliittoa ja ollaan hyvissä, läheisissä suhteissa Puolaan. Latviassa ovat Saksa ja Neuvostoliitto suunnilleen yhtä ison vihan ja pelon kohteina, ja suhteet Puolaan ovat lievästi sanoen viileät. Tämän mukaisesti Latvia tähän saakka on pyrkinyt mahdollisimman itsenäiseen "puolueettomuus"-politiikkaan, toivoen lähetymisen aikaansaamista Pohjoismaihin ja vieroen liittymistä johonkin suurvaltaan tai suurvaltaryhmään sekä välttämällä selvää kannanottoa Itä-Europan poliittisissa ongelmassa, pitääkseen ovet auki joka suuntaan. Viime aikoina on kuitenkin eri ta-
hoilla väitetty, että muutos olisi tapahtunut Latvian asenteessa sikäli, että sen kallistuminen Neuvostoliittoon päin Liettuan tapaan olisi havaittavissa.

Palattuani lomaltani kävin heti ministeri Muntersin puheilla saadakseni selvyyttä asiassa. Keskustelussani hänen kanssaan

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

saamistani valkutelmista lähetin sähkösanomani N:o 21 kuluvaan kuun 29 päivästä.

Pari päivää tämän sähkeen lähettämisen jälkeen pääsin pääministeri Ulmaniksen puheille. Keskustelustani hänen kanssansa lähetin sähkeeni N:o 23.

Näihin tiedoituksiin tahdon, Latvian asenteen täsmällistytettämiseksi ja selvittämiseksi, lisätä seuraavaa:

Ranskan ja Neuvostoliiton avunantosopimuksen sekä Englannin ja Saksan laivastosopimuksen ynnä näiden paktien otaksuttavien seurausten kautta on tilanne Itä-Euroopan koilliskulmassa käynyt sellaiseksi, että Latvia ei enää katso voivansa pysyä tähänastisella odottavalla ja epämääräisellä kannallaan. Harkitessaan olemassa olevia mahdollisuuksia asemansa turvaamiseksi Latvia on, saamani käsityksen mukaan, tullut seuraavaan tulokseen:

Latvian kannalta toivottavinta on, että aikaansaadaan itäpakti, johon Saksa ja Puola osallistuvat, ja joka on rakennettu keskinäisiin hyökkäämättömyys-, hyökkääjän nonavustamis- ja konsultationvelvollisuuksiin, Hitlerin huhtikuun 12 p:nä Stresan konferenssin yhteydessä antaman deklaraation mukaan. Latviassa katsotaan, että jos tällainen kollektiivinen itäpakti ilman avunantovelvollisuuksia aikaansaadaan, se huomattavasti neutralisoisi Ranskan ja Neuvostoliiton välistä, Latvialle niin epämieluisista ja vaarallista avunantosopimusta.

Mutta onko Saksa enää sanotun deklaraationsa kannalla? Sitä epäillään suuresti - Hitlerin tunnetun puheen vuoksi sekä sen johdosta, ettei Saksa vielä ole vastannut Ranskan noottiin kesäkuun 3 p:ltä, ja että Latvian lähettilään tiedusteluihin asiassa Auswärtiges Amtissa on annettu vain välitteleviä vastauksia. Kuitenkaan ei täällä vielä ole luovuttu toivosta, että Saksa loppujen lopuksi on saatavissa mukaan. Tämän ehdottomana edellytyksenä lienee joka

tapauksessa, että sähkössäni N:o 21 mainitut ehdot täytetään, s.o. että Locarnon sopimuksen allekirjoittajavallat Saksalle antavat nimenomaisen vakuutuksen tämän sopimuksen määräysten prioriteetista Ranskan sopimusvelvollisuuksiensa suhteen Neuvostoliittoon nähden, sekä että Liettua sitoutuu noudattamaan Memelin säännöstöä.¹⁾

Mutta siltä varalta, että lopullisesti osoittautuu, ettei Saksa mene mukaan minkäänlaiseen itäpaktiin, Latvia ei katso voivansa jäädä kädet ristissä odottamaan olojen kehitystä. Se pitää välttämättömänä tehdä mitä tehtävissä on, asemansa turvaamiseksi mahdollisuuksien rajoissa sen tapauksen varalta, että ranskalais-venäläinen pakki toteutetaan.

Keskustellessani Ulmaniksen ja Muntersin kanssa sain sen käsityksen, että nämä herrat, jotka määräävät Latvian ulkopoliittikan, ovat tulleet siihen johtopäätökseen, että tarkoituksenmukaisinta ylläsanottua tapausta silmälläpitäen on solmia Neuvostoliiton kanssa sopimus, joka tekee Latviasta subjektin eikä vain objektin Itä-Europan rauhan ranskalais-venäläisessä turvaamisjärjestelmässä, ja antaa Latvialle "das Recht ein Wort mitzureden" sodan sattuessa.

Minkä sisältöiseksi tämä sopimus on ajateltu, siitä annettiin minulle vain hämääviä viittauksia. Kuten sähkötin, sain kuitenkin selvän vaikutelman, että Latvian ulkoasiainjohto - siltä varalta että kaikki sen muut toivomukset ja yritykset osoittautuvat mahdottomiksi - on periaatteessa ultima rationa akseptoinut ajatuksen sentapaisen sopimuksenkin solmimisesta Neuvostoliiton kanssa kuin Ranskan ja Tshekoslovakian avunantosopimukset.

Tällä en kuitenkaan tahdo sanoa uskovani todella niin pitkälle mentävän.

Huomattava on, että vastarinta tällaista sopimusta

1) Epätietoista lienee, ovatko Ranskan ja Englannin tähänastiset se-
litykset Locarno-sopimuksen prioriteetista tyydyttäneet Saksaa.

vastaan on suuri vaikutusvaltaisissa piireissä Latviassa. Etenkin sotilaspiireissä on se siksi suuri, että Latvian Yleisesikunnan tiedonanto-osaston päällikkö katsoi voivansa jyrkästi vakuuttaa sotilasasiamiehellemme, että "Latvia ei koskaan mene tekemään avunantosopimusta Neuvostoliiton kanssa, joka antaa oikeuden venäläisille sotajoukoille miehittää Latvian". - Myöskin äskettäisessä lähettiläskonferenssissa Riiassa lienevät mielipiteet, Muntersin sanojen mukaan, olleet sangen eriäviä.

Huomattava on lisäksi, että Viro, ainakin toistaiseksi, joka tapauksessa epäröi, mutta luultavasti vastustaaakin tämän tyyppistä sopimusta. Ulmanis myönsi sen suoraan. Ja otaksuttavissa tuskin lienee, että Latvia olisi valmis rikkomaan Baltianmaiden ententen ja yksin Liettuan kanssa liittymään Neuvostoliittoon.¹⁾

Näinollen tahdon yhteenvedona käsityksestäni esittää, että Latvian ulkoasiainjohto on - viimeisenä neuvonaan - omaksunut ajatuksen sentapaisen sopimuksen ^{1/}soimisesta Neuvostoliiton kanssa kuin Tshekoslovakia, mutta että ainakaan toistaiseksi tällaisen sopimuksen syntyä ei silti suinkaan voi pitää varmana. Luulen että jolleikollektiivista itäpaktia Saksan ja Puolan kanssa aikaansaada, Latvia ensin tulee pyrkimään konsultatiivisopimuksen aikaansaamiseen Neuvostoliiton ja Baltianmaiden (ja ehkä Puolan) välillä. Miten Viro ja Liettua, puhumattakaan Puolasta, tähän ajatukseen suhtautuvat, en tiedä.

Jätän tässä myöskin sikseen kaikki arvelut siitä, tu-

1) Sanat "joko yksinään tai muiden Baltianmaiden kanssa" sähkeessäni N:0 21 tarkoittivat mahdollisen sopimuksen muotoa; joko tekevät kaikki Baltianmaat yhteisen sopimuksen tai kukin maa omansa.

leeko Neuvostoliitto tyytymään tällaiseen sopimukseen, ja mihin käytännöllisiin seurauksiin sodan sattuessa konsultatiosopimus Neuvostoliiton kanssa saattaisi johtaa.

Todettava on joka tapauksessa, että Latvian ulkopoliittika tätä nykyä on n.s. "käämistilassa" ja että valitettavasti kallistuminen Neuvostoliittoon päin siinä epäilemättä on todettavissa. Mitään lopullista tästä käämistilasta ei kuitenkaan vielä ole kristallisoitunut. Suuria voimia on eri tahoilta pantu liikkeelle tarkoituksella ratkaisevasti vaikuttaa lopputulokseen. Sillä, joka nyt tahtoo vaikuttaa Latvian ulkopoliittiseen suuntautumiseen, on tällä hetkellä suuria mahdollisuuksia. Mutta pian ratkaisun hetki lyönee.

Eduard G. Paim

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 16

ASIA:

Riassa olevan lähetystön raportti n:o 17.

Ministeri Palin

14/8 1935

R i i a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 768.

Riia SSA 16 P:NÄ elo KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
25 245 Tal.	35.
19/8 - 35.	2
5	C16

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Vielä Latvian ulkopoliittisesta
suuntautumisesta (jatk. rap. N:o 16).

Oheisena Ministeriölle kunnioittaen lähetän Riian
Lähetystön raportin N:o 17/35 otsikon asiassa.

Eduard K. Tamm

5 liitettä.

R i i a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 17.

Riia ssa 16 p:nä elo kuuta 1935.

Asia: Vielä Latvian ulkopoliittisesta suuntautumisesta (jatk. rap. N:o 16).

ULKOASIAINMINISTERIÖN		35 245 Jal. 35.
19/8-35.	Mo	LR
	O. LARSO	ASIA
5	C/16	

Käydessäni muiden asioiden vuoksi toissapäivänä ministeri Muntersin luona, otin jälleen otsikossa mainitun asian puheeksi. Siten syntyneessä keskustelussa hänen kanssaan sain lisävahvistusta raportissani N:o 16 esittämälleni käsitykselle, että Latvian ulkoasiainjohto on tullut siihen johtopäätökseen, ettei Latvia voi jäädä passiivisena, tähänastista "neutraalista" linjaansa seuraten, odottamaan olojen kehitystä, jos niin käy, ettei kollektiivisesta itäpaktista, johon myöskin Saksa ja Puola osallistuvat, tule mitään, ja jos ranskalais-venäläinen avustussopimus tulee nykyisessä muodossaan ratifioituksi. "In diesem Falle" - niin kuuluivat tällä kertaa Muntersin sanat - "können wir nicht in der Luft hängen bleiben, sondern müssen uns entweder Deutschland oder dem russisch-französischen Pakt-System anschliessen".

Vaikkei Munters halunnut ollenkaan sen enempää kajota kysymykseen mahdollisesta "liittymisestä" Saksaan, on kuitenkin mielenkiintoista todeta, että hän nyt - mitä hän ei koskaan ennen ole tehnyt - mainitsi tällaisen mahdollisuuden olemassa olosta. - Tahdon silti kaiken varalta korostaa, etten kuitenkaan voi uskoa, että edes Latvian nykyinen autoritäärinen johto pystyisi viemään Latvian jon-

JAKELUOHJE:

.....
Tavallinen.
.....

Jakeluohjemalleja:

- Tavallinen.
- Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
- Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
- Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

kinlaiseen "liittoon" Saksan kanssa.- Mutta toisaalta on huomioonotettava: kuka olisi tammikuussa 1933 uskonut, että Puola ja Saksa vuotta myöhemmin solmisivat merkillisen "rauhanpaktinsa"?

Mitä taasen siihen muotoon tulee, jossa Latvian mahdollinen "Anschliessung an das russisch-französische Pakt-System" olisi toteutettava, sain niinkään tässä keskustelussani lisävahvistusta käsitykselleni, että toiselta puolen Latvian ulkoasiainjohto viimeisenä keinona on akseptoinut mahdollisuuden solmia Neuvostoliiton kanssa vaikka samanlaisenkin sopimuksen kuin Tšekoslovakia, päästäkseen sananvaltaa omaavaksi "subjektiksi" siinä sopimussikermässä, joka rakentuu ranskalais-venäläisen paktin ympärille, mutta toiselta puolen, että Latvian ulkoasiainjohto vielä hartaasti toivoo pääsevänsä tästä katkerasta ja arveluttavasta teosta ja voivansa turvata maansa aseman jonkin vaarattoman sopimuksen avulla. Yrittäessäni päästä selville, minkälaista sopimusta Munters tällä tarkoitti, sanoi hän minulle suoraan suunnilleen seuraavaa: "Wenn es dazu kommen wird, dass wir mit Sovjet-Russland einen Vertrag tatsächlich abschliessen wollen, werde ich keinem im voraus sagen dürfen, was für ein Vertrag unsererseits angestrebt werden wird".

Loppuvaikutelmani tästäkin keskustelustani Muntersin kanssa oli, että - kuten jo ensi sähkeessäni tästä asiasta otaksuin - mitään lopullista ei suhteessa eikä toisessa vielä ole päätetty Latvian "uusorientoitumisesta" semmoisenaan, yhtä vähän kuin siitä muodostakaan, missä se olisi toteutettava. Toistaiseksi odotetaan valppaina yleistilanteen selviämistä. Mutta siinä tapauksessa, että Saksan mukautulo itäpaktiin lopullisesti osoittautuu toivottomaksi ja Ranskan-Neuvostoliiton pakti ratifioidaan, tulee Latvia - mikäli tilannetta nyt voidaan arvostella - kaikesta päättään ryhtymään aktiiviseen tai "konstruktiiviseen" toimintaan - mikä täällä nyt on iskusanana - , ja tekemään jonkin aloitteen Baltianmaiden pääsemiseksi subjekteiksi

Itä-Euroopan oloja koskevassa sopimussikermässä.

Latvian ensi tehtävänä tulee tällöin olemaan yksimielisyyden aikaansaaminen Baltian Ententen maiden välillä tavoiteltavan konkreettisen sopimuksenteon suhteen. Helpoksi urakaksi tämä tuskin muodostunee Latvialle.

Epäilemättä olen vielä saava tilaisuuden tiedoittaa ehkä monestakin yllättävästä heilahduksesta niin suuntaan kuin toiseenkin, ennenkuin vaa'an osoitin on pysähtynyt lopulliseen asentoonsa Baltianmaiden vastaista ulkopoliittista suuntautumista koskevassa kysymyksessä.

Tätä nykyä voidaan vain todeta, kuten tätä asiaa koskevassa sähkeessäni ja viime raportissani tiedoitin, että Latvian ulkoasiainministeriössä tällä haavaa selvä kallistuminen Neuvostoliittoon päin on havaittavissa. Oireellisena tässä suhteessa voitaneen pitää sitäkin tapaa, jolla Latvian ja Neuvostoliiton rauhanteon 15. vuosipäivää täällä juhlittiin Ulmaniksen Neuvostoliiton lähetystölle tarjoamin juhla-aterioin, ystävällisin maljapuhein puolelta ja toiselta ja onnitelusähkösanomavaihdoin Riian ja Moskovan välillä.

Eduard G. Falin

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 16

ASIA:

Päässä olevan lähetystön raportti n:o 18.

Ministeri Palmu

2/8 1935.

R i i a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ nro 790.

ASIANMÄ
 26 / 245 Sal. O. 35.
 26/8-35.
 C16

Riia SSA 23 P: NÄ elo KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P: NÄ KUUTA 19 P: TTY nro

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoministeriö LLE

ASIA: Puolan ulkoministerin käynti
Suomessa Latvian lehdistössä.

Oheisena kunnioittaen Ministeriölle lähetän Riian Lähetystön kuluvaan vuoden raportin N:o 18 otsikon asiassa.

Eduard H. Palin

5 liitettä.

R i i a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 18.

Riia ssa 21 p:nä elo kuuta 1935.

Asia: Puolan ulkoministerin käynti
Suomessa Latvian lehdistössä.

26/8. 35.

26 / 275 Pal. D. N.

5 0/16

Ministeri Beck'in Suomen matkasta Latvian lehdet ovat sisältäneet runsaasti uutisia ja selontekoja, arveluja ja kannunvalantaa. Kaikista tätä asiaa koskevista sepustuksista on mahdotonta ja turhaa tehdä selkoa. Rajoitun lyhyesti selostamaan kaksi kirjoitusta Latvian hallituksen äänenkannattajissa "Brīva Zeme" 'ssä ja "Rīts" 'issä^x sekä erään kirjoituksen "Jaunakas Zinas" 'issa. Näistä artikkeleista selvillekävnevät riittävästi ne näkökohdat, jotka täällä ovat tulleet esitetyiksi.

"Brīva Zeme" 'n kirjeenvaihtaja aloittaa kirjoituksensa väittämällä, että kaikki Beckin vierailua koskevat suomalaiset viralliset lausunnot ja selonteot ovat olleet sangen niukkoja ja pidättyväisiä, ja että suomalaisten sanomalehtien tätä asiaa käsittelevistä kirjoituksista saa sen vaikutelman, että yritetään päästä tapahtuman merkityksen ylitse välttämällä kirjoittamasta mitään konkreettista ja pysymällä yleisten fraasien puitteissa. Kirjeenvaihtaja pitää kuitenkin varmana, että Beckin vierailu on ollut poliittisesti suurimerki-

x) Toinen on aamulehti, toinen iltapäivälehti. "Rīts" on perustettu autoritäärisen järjestelmän aikana, "Brīva Zeme" oli aikaisemmin talonpoikaisliiton (Ulmaniksen puolueen) äänenkannattaja.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja listakai ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tyksellinen eikä vain diplomaattinen ele, ja että sen pääaiheena ovat olleet ongelmat itäpaktisuunnitelman ympärillä.

Iähtien tästä kirjeenvaihtaja yrittää analysoida niitä eri virtauksia Suomen ulkopoliittisissa pyrkimyksissä, jotka hänen mielestään nyt ovat havaittavissa.

Tällöin hän ensiksi toteaa, että Suomen ulkopoliittisen kannanoton määräävät edelleen vanhat tunteet itäänpäin. Kärsittyään, samaten kuin Puola^{x)}, menneisyydessä paljon Venäjän taholta, Suomi yhtä vähän kuin Puola luottaa itäiseen naapuriinsa. Kirjeenvaihtajan mielestä olisi loogillinen johtopäätös tästä, että Suomelle ja Puolalle olisi parasta yhtyä sellaiseen turvallisuusjärjestelmään, kuin itäpakti - muodossa tai toisessa - tietää, mutta hän toteaa, että päinvastoin Puola, Saksan ohella, suorastaan vastustaa tällaista turvallisuusjärjestelyä, ja että Suomi selvästi on antanut ymmärtää, että se haluaa pysytellä erillään jokaisesta tällaisesta paktihankkeesta.

Yhtenä Suomen ulkopoliittisessa sunntautumisessa havaittavissa olevista virtauksista toteaa kirjeenvaihtaja olevan ylläse-notun asenteenoton mukaisen n.s. "puolueettoman skandinavialaisen suunnan". Mutta, kysyy kirjeenvaihtaja, mitä merkitsee itse asiassa tämä "neutraalinen linja", mikä on sen sisältö? Kirjeenvaihtaja väittää, että sängen vaikeata on "poliittisin käsittein" määritellä, mitä sillä esim. Ruotsissa ja Tanskassa tahdotaan ilmaista. Ja vielä vaikeampaa sanoo hän olevan ymmärtää, mitä Suomi sillä tahtoo saavuttaa.

Kirjeenvaihtajan yksinkertaiset mieltelmät tässä suhteessa ovat suunnilleen seuraavat: Skandinavian maat tuntevat neutraali-teen maailmansodan ajoilta, jolloin se tuotti niille rikkautta.

x) Entäs Baltianmaat?! (EPn huom.)

Ne arvelevat, että ne myös nykyoloissa ja vastaisissa poliittisissa ristiriidoissa voivat jäädä kaikkien selkkausten ulkopuolelle. Tällöin ne eivät kuitenkaan ole ottaneet huomioon, miten sotilaalliset apukeinot viime aikoina ovat kehittyneet, ja miten sekä tämän vuoksi että eräiden nykyisten poliittisten tosiseikkojen johdosta mahdollisuudet pysyä erillään sotilaallisten selkkausten sattuessa ovat käyneet miltei olemattomiksi. Kirjeenvaihtajan mielestä on sangen vähän luultavaa, että pohjoismaat tulevassa sodassa voisivat jäädä koskemattomiksi.

Tietoisuuden, että näin on asianlaita ja että sen mukaisesti on toimittava, sanoo kirjeenvaihtaja olevan toisena Suomen ulkopolitiisessa suuntautumisessa havaittavissa olevana virtauksena. Tätä katsantokantaa olevilla tahoilla kritisoidaan kirjeessä puolueettomuusteoriaa ja ollaan sitä mieltä, että Suomi, pysymällä edelleen erillään kaikista turvallisuusjärjestelmistä, on joutumaisillaan vaarallisesti eristettyyn asemaan. Kirjeenvaihtaja väittää, että tämä virtaus jo on käynyt niin voimakkaaksi, että se näyttää voittavan "eristäytyneen puolueettomuuden ideologian". Mutta mihin suuntaan siten ollaan menossa?, kysyy hän. Vastatessaan tähän kysymykseensä kirjeenvaihtaja tuntuu myöntävän, että tähänastista neutraalista linjaa vastustavilla tahoilla kyllä on olemassa eriäviä mielipiteitä uudesta oikeasta suuntautumisesta, mutta että yhä yleisimmillä tahoilla ainoana "poliittisena realismina" pidetään liittymistä Saksaan. Saksalta Suomi jo kerran on saanut tehokkaan tuen ja Saksasta on nyt muodostumaisillaan tulevaisuuden "Machtzentrum" Keski-Euroopassa, johon Suomen olisi liityttävä mahdollisten etujen ja turvallisuustakeiden hankkimiseksi ajoissa. Kirjeenvaihtaja väittää näiden saksalaisystävällisten virtausten voittavan yhä enemmän kannatusta, ja muita suunnitelmia pienten kansojen turvallisuuden takemiseksi pidettävän joko romantikkana tai pienten maiden pettämisyrityksinä.

Avoimesti tätä ei kuitenkaan toistaiseksi myönnetä - etenkin virallisilla tahoilla. Päinvastoin kaikki sentapaiset huhut ja väitteet virallisesti jyrkästi dementoidaan. Esimerkkinä kirjeenvaihtaja mainitsee huhut saksalais-puolalais-suomalaisesta laivastosopimuksesta Itämeren hallitsemiseksi sodan syttyessä, jonka aikaansaamista Beck olisi tavoitellut, joskaan hänen ja ministeri Hackzellin pöytäpuheiden läpi ei mitään sellaista kuulastanut. Omasta puolestaan kirjeenvaihtaja erveleekin näiden huhujen olevan ainakin ennenaikaisia. "Briva Zemen" kirjeenvaihtaja lopettaa kirjoituksensa viittauksella Suomen laivaston, Suomen puolustusministerin ja suomalaisten sanomalehtimiesten vierailuihin Latviassa ja Viron ulkoministerin ja Viron valtion päämiehen käynteihin Suomessa, joita kaikkia hän pitää merkkinä Suomen halusta kaikesta huolimatta ylläpitää hyviä suhteita Baltianmaihin päin.

X

X

X

Julaistuaan n. 10 päivää sitten uutisen saksalais-puolalais-suomalaisesta laivastosopimuksesta - mikä Lähetystön toimesta jyrkästi dementoitiiin - kirjoittaa "Riits" taas 18/8, otsikolla "Sittenkin Saksan-Puolan-Suomen laivastoneuvotteluja": "Huolimatta siitä, että Suomi on jyrkästi peruuttanut huhut Itämeren paktista Saksan, Puolan ja Suomen välillä, englantilainen sanomalehdistö jatkuvasti kirjoittaa näistä neuvotteluista. Niinpä 'Daily Mail' tiedoittaa, että Helsingissä on pidetty salaisia neuvotteluja Suomen, Saksan ja Puolan kesken. Hitler, Beck ja Suomen edustaja ovat jo sopineet koko sarjasta tärkeitä pykäläiä. Siksi äskeiset neuvottelut merkitsevätkin, että Saksa, Puola ja Suomi tahtovat päästä yliherruuteen Itämerellä, niin että Neuvosto-Venäjä sodan syttyessä Koillis-Europassa olisi suljettu Suomenlahteen.

'Morning Post' kirjoittaa, että sillä aikaa kun Länsi-Europassa suurvallat ovat kiinnittäneet koko huomionsa Abessinian kysymykseen, Pohjois-Europassa on käymässä vilkas kulissien takainen

toiminta. Puolan ulkoministerin käynti Helsingissä kuuluu siihen mutkikkaaseen diplomaattiseen työhön, jonka johtajat, Saksa ja Puola yhdessä Suomen kanssa, tahtovat luoda voimakkaan blokin Itämerellä ja sen rantamaissa. Saksan ja Puolan blokki on suunnattu Venäjää vastaan, ja vaikka ei olekaan luultavaa, että Puolalla olisi hyökkääviä aikeita ja että Saksa juuri nyt suunnittelisi laajentamistansa itään, ei kuitenkaan ole epäilystä, että molemmat kansat tahtovat tukehduttaa venäläisten vaikutuksen Itämerellä."

X

X

X

"Jaunakas Zinas" in pääkirjoituksessa Beckin vierailusta esitetään suunnilleen samoja ajatuksia kuin "Brīva Zeme" 'ssä. M.m. siinä sanotaan, että Suomi hakee luotettavaa tukea mahdollisia hyökkääviä pyrkimyksiä vastaan idästä käsin, ja että tästä syystä Suomi hakee ystävyyttä Saksan ja Puolan kanssa. Sitten kirjeenvaihtaja jatkaa suunnilleen seuraavasti: Mutta vielä enemmän; Suomessa on olemassa piirejä, jotka tavoittelevat Suomen laajentamista, "Suur-Suomen" muodostamista, joka käsittäisi myös Itä-Karjalan. Tätä taustaa vastaan on selvä, että yksinkertaisimmatkin laskelmat ja alkeellisinkin logiikka vievät Suomen Saksan ja Puolan voimien piiriin, sillä vaikkakin vanhempi polvi Suomessa hyvin käsittää, miten varovainen ja harkittu pienen maan politiikan täytyy olla, ja vaikkakaan tämä polvi ei hyväksy pyrkimyksiä hakea tukea "aktiivisten" päämäärien saavuttamiseksi, pidetään Suomen turvallisuuden tukemiseksi näilläkin tahoilla hyviä ja läheisiä välejä Saksan ja Puolan kanssa tärkeinä. Ja katsoen siihen, että toiselta puolen myös Saksan ja Puolan etujen mukaista on omistaa luotettava "pelitoveri" pelissä Itämeren ympärillä, kirjeenvaihtaja kysyy itseltään, mitä Suomen paljon puhuttu "neutraliteetti" itse asiassa merkitsee ja käsittää? Antamatta mitään vastausta siihen kirjeenvaihtaja tyytyy siteeraamaan "Helsingin Sanomain", "Iltasanomain", "Uuden Suomen" ja "Hufvudstadsbladetin" lausumia tästä, ja hän lopettaa kirjoituksensa sanoihin, että joka

tapauksessa sanomalehtien äänet viittaavat siihen, että Suomi tahtoo jatkaa tähänastista poliittista linjaansa, pysymällä erillään suunnitteluista, jotka ovat yksipuolisia ja aiheuttavat epäilyksiä Suomen politiikan puolueettomuudesta.

Samaten kuin "Brīva Zeme" 'n kirjeenvaihtaja, päättyy "Jaunakas Zinas" 'inkin kirjoitus viittaukseen viimeaikaisiin suomalaisiin vierailuihin Latviassa ja siihen ystävällisyyteen, joka Latvian taholta Suomea kohtaan niiden yhteydessä osoitettiin. "Toivottavasti", sanoo kirjeenvaihtaja, "sekin jotakin merkitsee poliittisessa pelissä".

X

X

X

Kuten Ministeriön tiedossa on, on toimestani ylläselostettujen kirjoitusten sisältämät väärät tiedot dementoitu, ja olen sitä paitsi kahteen otteeseen niiden johdosta tehnyt demarcheja tšekäläisessä ulkoministeriössä herra Ulkoministerin kanssa sovitusmuodossa.

Edvard G. Pavi

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA: _____

Riikassa olevan lähetystön raportti n:o 19.

Ministeri Palin.

21/9 1935.

R i i a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.
 KIRJELMÄ n:o 914.
 R i i a SSA 21 P:NA syys KUUTA 19 35.
 VIITTAUS: N
 P:NA KUUTA 19 P:TTY n:o
 VIITTAUS: D. U. M. / 19

24/9-35
 80 245
 35
 C16

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Latvian ulkopoliittista suunta-
tumista koskevan kysynyksen viime-
aikainen kehitys.

Oheisena kunnioittaen Ministeriölle lähetän
 Riian Lähetystön kuluvan vuoden raportin No.19 otsikon asiassa.

Edvard S. Paim

5 liitettä.

R i i a - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 19.

R i i a ssa 21 p:nä syys kuuta 1935.

Asia: Latvian ulkopoliittista suun-
tautumista koskevan kysymyksen viime-
aikainen kehitys.

2
30 245 hae. 35
24/9-35-2
5 C16

Viime päivinä on minulla ollut tilaisuus keskustella tavallista perusteellisemmin otsikon asiasta useiden latvialaisten ja ulkomaalaisten henkilöiden kanssa. Näissä keskusteluissa näyttyi jo oikeaksi raportissani No.17 lausumani arvelu, että varmasti vielä olisin saava aiheen tiedoittaa heilahduksista suuntaan ja toiseen, ennenkuin Latvian vastaista ulkopoliittikkaa koskevassa kysymyksessä vaa'an osoitin pysähtyy lopulliseen asentoonsa.

Rupeamatta tekemään selkoa eri puhuttelemieni henkilöitten lausumista väitteistä ja arveluista, tahdon tässä, yhteenvedona saamastani käsityksestä nykytilanteesta, esittää vain seuraavaa:

Paikkansa pitää epäilemättä raporteissani No.16 ja 17 lausumani käsitys, että Latvian ulkoasiain johto on sitä mieltä, ettei Latvia, Itä-Euroopan poliittisen tilanteen viimeaikaisen kehityksen johdosta, enää voi pysyä tähänastisella passiivisella kannallaan, vaan että jotakin on positiivisesti tehtävä sen aseman parantamiseksi, johon Latvia on joutunut m.m. ranskalais-venäläisen sotilaallisen avustussopimuksen ja saksalais-englantilaisen laivastosopimuksen kautta.

Paikkansa pitää edelleen saamani ja kotiin tiedoittamani käsitys, että Latvian ulkopoliittikan johto (se on herrat Ulmanis ja Munters, tahi oikeastaan vain Munters yksinään) omalta osaltaan

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

on - oudostuttavassa uskossa voivansa sen kautta turvata Latvian aseman - akseptoinut ajatuksen sopimuksen solmimisesta Neuvostoliiton kanssa, jonka avulla Latvia pääsisi sananvaltaa omaavaksi "subjektiksi" Neuvostoliiton rakentamassa "turvallisuus"-sopimusjärjestelmässä - ultima rationa vaikka sellaisenkin sopimuksen kuin Tšekko-slovakian Neuvostoliiton kanssa tekemä avunantosopimus.

Mutta vastarinta jokaista sopimusta vastaan, mikä enemmän tai vähemmän läheisesti sitoisi Latvian Neuvostoliittoon, on kuitenkin edelleen siksi vahva niin hyvin Latvian rajojen sisä- kuin niiden ulkopuolellakin, että, kuten jo huomautin ensimmäisessä raportissani No.16 tästä asiasta, minun on vaikeata uskoa, että Munters todella, nykyolojen vallitessa, voi saada Latvian hallituksen panemaan allekirjoituksensa assistance mutuelle-sopimuksen alle Neuvostoliiton kanssa.

Otaksuttavasti Munters itsekin on epäillyt tätä. Näin ollen on minussa se käsitys yhä enemmän vahvistunut, että se avomieliisyys, jolla Munters puhui minun ja tšekäläisten virkaveljeni kanssa (sekä eräät Latvian edustajat ulkomailla sikäläisten kollegioittensa kanssa x/) Latvian mahdollisesta pakosta liittyä ranskalais-venäläiseen avunantosopimusjärjestelmään - yhtä vähän kuin ne yritykset yleisen mielipiteen muokkaamiseksi tähän suuntaan, mitkä Muntersiä lähellä olevissa lehdissä ovat olleet huomattavissa - itse asiassa ei merkinnyt, että Latvian hallitus todella olisi periaatteessa jo ollut valmis solmimaan avunantosopimuksen Neuvostoliiton kanssa, vaan pikemmin, että Munters itse oli aika epävarma suunnitelmansa toteuttamismahdollisuuksista ja sen vuoksi tahtoi mahdollisimman perusteellisesti tungustella maaperää eri tahoilla ja hankkia selvyttä suunnittelemansa sopimuksenteon vaikutuksista suuntaan ja toiseen. Mahdollisesti piileili sitä paitsi hänen taktiikkansa takana joitakin hämääriä

x) Kts. esim. ministeri Gripenbergin raporttia No.24, Ulkomaaned. Tied. No.187a!

"überkluge" manöövereitä, joihin Munters yleensä on niin taipuvainen - vaikkei aina yhtä hyvillä tuloksilla kuin Machiavelli-vainaja!

Joka tapauksessa Muntersin sonderaukset lienevät - siitä useimmat puhuttelemani virkaveljet ovat yhtä mieltä - selvästi osoittaneet hänen suunnitelmansa onnettomuuden niin suhteessa kuin toisesakin. Näin ollen otaksutaan Muntersin ainakin toistaiseksi luopuneen sen edelleenajamisesta. Latvian ulkopoliittisessa suhtautumisessa onkin ehkä eräitä muutosten oireita viime viikkoina jo ollut havaittavissa. Se Sovjetystävyys, jota tšekäläisessä Ulkoministeriössä demonstroitiin vielä elokuussa, ei ainakaan enään ole niin silmiinpistävä.

Vaa'an osoitin viittaa, monesta merkistä päättäen, tällä hetkellä enemmän länteen päin. Tuleeko se tässä asennossa pysymään, en mene sanomaan. Mutta todettakoon joka tapauksessa liikkeellä olevat huhut käynnissä olevista yrityksistä päästä hyökkäämättömyyssopimuksiin Baltianmaiden ja Saksan välillä.

Lähtien siitä, että Baltianmaiden suurimman vaaran luotsaan uhkaavan Saksan taholta, tietäisi tällaisten sopimusten solmiminen luonnollisesti Baltianmaiden aseman "aktiivisen" parantamisen ja lisäturvaamisen, jota nykytilanteessa pidetään niin välttämättömänä. Siten avunantosopimuksen teko Neuvostoliiton kanssa - jonka vaaroja Munterskin tietysti näkee - menettäisi perustansa. Toivottavasti Munters silloin lopullisestikin luopuu sen ajamisesta. Onnellista tämä luonnollisesti olisi Suomenkin kannalta.

Missä määrin näin todella tulee käymään, riippuu ensiksi siitä, tuleeko Liettua alistumaan niihin ehtoihin, jotka Saksa varmastikin tulee asettamaan Memelin suhteen, ja toiseksi siitä, ovatko kielteisessä tapauksessa Latvia ja Viro valmiit solmimaan bilateraaliset sopimukset Saksan kanssa ilman Liettuaa. Tästä on tällä hetkellä

mahdotonta sanoa mitään varmuudella.

Vaa'an osoittimen vastaisia liikkeitä ei kukaan voine ennustaa - siksi labiili on tilanne. Mahdollisuuksien ulkopuolella ei suinkaan ole, että minun tulevassa raportissa on todettava uusi kallistuminen Neuvostoliittoon päin jälleensyntynein pyrkimyksin liittyä ranskalais-venäläiseen sopimus-systeemiin. "Käymistila" Latvian ulkopoliittisessa suuntautumisessa jatkuu näet edelleen. Ehdotonta varmuutta niin ollen ei suinkaan ole olemassa siitä, ettei Latvia vielä yhdy Neuvostoliiton liittolaisiin ja käskynalaisiin. Mutta, kuten sanottu, minun toistaiseksi on sangen vaikeata uskoa siihen.

Edvard H. Paav

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 16

ASIA: _____

Piispa olevan lähetysten raportti n:o 20.

Ministeri Pälvi

27/10 1935

R i i a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

31 / 246 Sal. S. 35.

KIRJELMÄ nro 985.

11/10-35

R i i a SSA 8 P:nÄ loka KUUTA 1935.

UASTO ASIA

VIITTAUS: N

5 C/16

P:nÄ KUUTA 19 P:TTY nro

VIITTAUS: D.U.M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Latvian ulkomaankauppa

1935 vuoden ensi puoliskolla.

Oheisena kunnioittaen Ministeriölle lähetän Riian
Lähetystön kuluvan vuoden raportin No.20 otsikon asiassa.

Edvard J. Jämsä

5 liitettä.

R i i a - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 20.

R i i a, ssa 8 p:nä loka kuuta 19 35.

31/246 sal: 35.

Asia: Latvian ulkomaankauppa
1935 vuoden ensi puoliskolla.

11/10. 35

5 16

Nytemmin julaistut viralliset numerot Latvian ulkomaankaupasta kuluvaan vuoden ensi puoliskolla osoittavat huomattavaa kasvua niin viennin kuin tuonnin arvo- ja paljousmäärissä. Kokonaiskauppavaihto tämän vuoden 6 ensimmäisenä kuukautena nousi 98,9 milj.lattiin oltuaan viime vuonna vastaavana aikana 81,6 milj. lattia. Kauppataase olimyöskin tänä vuonna melkoisesti edullisempi kuin v. 1934. Sen passiivisuus laski 16,2 milj.latista viime vuonna 7,5 milj. lattiin tänä vuonna.

Allaoleva taulukko antaa yleiskuvan viennistä ja tuonnista kuluvaan vuoden ensi puoliskolla verrattuna viime vuoteen:

	Tammik-kesäkuu 1934		Tammik-kesäkuu 1935	
	Tonnia.	Milj.Ls.	Tonnia.	Milj.Ls.
Tuonti	390.213	48,9	471.391	53.2
Vienti	375.337	32.7	473.690	45.7
Tuontienemmyys		16,2		7,5

V i e n t i.

Allaolevasta asetelmasta selvillekay Latvian viennin kehitys tämän vuoden ensi puoliskolla verrattuna edelliseen vuoteen:

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

	Tammi-kesäkuu 1934.		Tammi-kesäkuu 1935.	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Elävät eläimet	668 kpl.	4	39 kpl.	1
Ravintoaineet	9.907 ton.	8.325	72.611 ton.	12.964
Raaka-aineet ja puoli- valmisteet	341.125 "	16.874	369.936 "	23.273
Valmiit tuotteet	24.297 "	7.469	31.487 "	9.447

Huomiota herättää ensi sijassa, ravintoaineiden viennin suuri kasvu, arvoltaan 55,4 %, ja paljoudeltaan 7 kertaa isompi kuin viime vuonna.

Ravintoaineiden viennin lisäys johtui pääasiassa rukiin ja vehnän tapahtuneesta viennistä. Viime vuoden vastaavana aikana leipäviljaa ei ollenkaan viety. Tänä vuonna nousi rukiin vienti 39.815 tonniin, arvoltaan 2,67 milj. Ls., ja vehnän 10.874 tonniin, arvoltaan 678,000 Ls.

Ruista vietiin:

Yhdysvaltoihin	22.877 tonnia
Tanskaan	7.525 "
Norjaan	2.743 "
Belgiaan	2.690 "

Vehnää vietiin:

Belgiaan	5.650 "
Saksaan	3.000 "
Tanskaan	1.658 "
Sveitsiin	565 "

Myöskin vehnän vienti osoitti kasvua niin arvoltaan kuin paljoudeltaan. Tänä vuonna se nousi 143.273 astiaan (à 50,8 kiloa) arv. 7.035.263:- Ls. Viime vuonna olivat vastaavat numerot 139.575 astiaa ja 6.320.000:- Ls. Saksaan vietiin tänä vuonna n. 46.000 astiaa (32 % kokonaisviennistä), Yhdysvaltoihin n. 20.000 astiaa(14%),

Belgiaan ja Tanskaan n. 1.000 astiaa ja Palestinaan n. 6.000 astiaa. Jäännös meni Englantiin.

Pekonin viennissä oli lasku todettavissa. Se tiesi tänä vuonna vain 792 tonnia, arvoltaan 825.000:- Ls., oltuaan viime vuonna vastaavana aikana 1.166 tonnia arvoltaan 1.840.000:- Ls.

Suklaan ja konfektejen vienti osoitti sitä vastoin silmiinpistävää lisäystä. Paljoudeltaan se kasvoi kuusinkerroin, arvoltaan kolmenkertaisesti.

Kalasäilykkeiden vienti taas laski 481 tonnista viime vuonna 27 tonniin tänä vuonna (69.000:- latista 9000 lattiin.)

Raaka-aineiden ja puolivalmisteiden viennissä on, samaten kuin ravintoaineiden, lisäys todettavissa. Arvoltaan se tiesi 38 %.

Puutavaroita sanottu lisäys ei sanottavasti koskenut. Näiden tavaroiden vienti nousi tänä vuonna 318,751 tonniin, arvoltaan 12,8 milj. lattia, oltuaan viime vuonna 308,283 tonnia, arvoltaan 12,1 milj. lattia. Faneerin vienti kohosi 16.168 tonnista, arv. 3,5 milj. lattia, 21,499 tonniin, arv. 4,8 milj. lattia.

Pellavan vienti osoitti sekä kasvua: 3677 tonnista viime vuonna 4.700 tonniin tänä vuonna (2,58 milj. latista 4,99 milj. lattiin).

Suotuisa oli kehitys myöskin siementen viennille. Pellavan siementä viedtiin 2.239 tonnia (v.1934: 1258 tonnia) 606.000:- latista (v.1934: 363.000:- Ls.), ja apilansiementä 1.834 tonnia (v.1934:433) 2,57 milj. latista (v.1934 0,4 milj.Ls.).

Mitä valmiiden tuotteiden vientiin tulee, osoittivat seuraavien tavaralajien vienti suurinta lisäystä:

	Tammik-kesäkuu 1934.		Tammik-kesäkuu 1935.	
	Tonnina.	1000 Ls.	Tonnina	1000 Ls.
Vuodat ja nahkat	372	875	473	1.271
Tekstiilituotteet	603	1.253	710	1.708

	Tammi-kesäkuu 1934.		Tammi-kesäkuu 1935	
	Tonnia.	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Paperi ja pahvi	3.576	771	5.117	1.046
"Holzdraht"	1.298	327	2.212	576
Tulitikut	63	25	125	63
Kipsi	19.023	113	22.471	137
Koneet maataloutta ja teollisuutta varten	120	113	164	119

Suuri lasku on huomattavissa kumijalkineitten viennissä. Kuluvan vuoden ensi puoliskolla vietiin niitä vain 26 tonnia 84.000 latin arvosta. Viime vuonna olivat vastaavat numerot 58 tonnia ja 229.000 lattia.

Lasku on edelleen todettavissa seuraavien tavaroiden viennissä:

	Tammi-kesäkuu 1934		Tammi-kesäkuu 1935	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Selluloosa	2.300	263	1.230	134
Värit	508	257	389	201
Pullontulpat	58	113	19	42

Kuten ylläolevasta selvillekäy osoitti Latvian vienti - pari pöikkeusta lukuunottamatta - aika tyydyttävää kehitystä kuluvan vuoden ensi puoliskolla. Miltei kaikkien tärkeimpien tavaroiden viennissä oli todettavissa kasvua niin vientimäärien paljouteen kuin niiden arvoonkin nähden.

Tuonnista antaa seuraava asetelma yleiskuvan:

	Tammi-kesäkuu 1934.		Tammi-kesäkuu 1935.	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Elävät eläimet (kpl)	26.167	1.053	1.997	513
Ravintoaineet	25.387	2.450	21.906	2.431
Raaka-aineet ja puoli- valmisteet	316.932	19.451	404.802	22.180
Valmiit tuotteet	45.567	25.869	43.792	27.915

Huomattavampia muutoksia tapahtui, kuten huomaa, vain elävien eläimien tuonnissa, joka arvoltaan laski 50 %:lla.

Ravintoaineiden tuonnin kokonaisarvo pysyi miltei muuttomattomana. Eri tähän ryhmään kuuluvien tavaroiden tuonnissa tapahtui kuitenkin muutoksia. Niinpä kasvoi huomattavasti hedelmien ja marjojen tuonti, sillä välin kuin kakaon tuonti laski ja sokeria ja kananmunia ei ollenkaan tuotu, kuten allaolevasta taulukosta ilmenee:

	Tammi-kesäkuu 1934		Tammi-kesäkuu 1935	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Hedelmät ja marjat	788	304	1.599	957
Sokeri	597	216	-	-
Kakao	408	209	285	135
Sillit	2.733	527	3.175	561
Kananmunat(laat.)	495	45	-	-
Riisi	214	25	240	39
Suola	16.565	356	15.784	312

Raaka-aineiden ja puolivalmisteiden tuonti osoitti sekä paljoudeltaan että arvoltaan lisäystä. Suurin lisäys tapahtui seuraavien tavaroiden tuonnissa:

	Tammi-kesäkuu 1934		Tammi-kesäkuu 1935	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Puuvilla	2.341	2.507	2.653	3.021
Kivihillet	188.708	2.680	249.320	3.511
Lannoitusaineet	21.115	2.065	40.779	3.797
Jalostetut metallit	16.725	3.114	19.549	3.990

Laskua osoitti etenkin seuraavien tavaroiden tuonti: Tupakka: 1,2 milj.Ls.(v.1934: 1,4), villa:661.000 Ls. (937.000), selluloosa: 66.000 Ls. (232.000), bensiini: 359.000 Ls. (542.000), kautsu:240000 Ls.(245.000) ja fosforiitti: 560.000 Ls. (792.000).

Valmiiden tuotteiden tuonti osoitti paljoudeltaan laskua, arvoltaan kasvua. Lisäystä oli todettavissa pääasiallisesti seu-

raavien tavaroiden tuonnissa:

	Tammi-kesäkuu 1934		Tammi-kesäkuu 1935	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Maatalouskoneet	729	811	1.319	1.302
Sähkökoneet	281	1.100	261	1.192
Paperi- ja pahvi	155	275	255	363
Värit	356	898	418	1.128
Lääkkeet	6	311	7	321
Erin.metallituotteet	5.235	2.315	3.322	2.552

Laskua osoitti etenkin seuraavien valmiiden tuotteiden tuonti:
Tehdaskoneet: 2,5 milj. Ls. (v.1934: 3,4 milj.Ls.), tekstiilituotteet:
7,05 milj. Ls. (7,4) ja korutavarat 146.000 Ls. (225.000).

x

x

x

Seuraavassa raportissa olen tekevä selkoa Suomen osuudesta
Latvian ulkomaankaupassa kuluvan vuoden ensi puoliskolla sekä Latvian
kauppavaihdosta sen tärkeimpien vienti- ja tuontimaiden kanssa sanottu-
na aikana.

Edvard H. Fain

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 16

ASIA:

Riisassa olevan lähetyksen raportti n:o 21.

Ministeri Palmu

9/10 1935

R i i a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ nro 987.

R i i a S S A 9 P . N Ä l o k a K U U T A 19 35 .

V H I T T A U S : N

P . N Ä K U U T A 19 P . T T Y nro

V I I T T A U S : D . U . M . 1 19

U L K O A S I A I N M I N I S T E R I Ö

22 / 246 Sal. 35.

10-35	1	111
5	16	

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö L L E

ASIA: Suomen osuus Latvian ulkomaan-

kaupassa 1935 vuoden ensi puo-

liskolla.

Oheisena kunnioittaen Ministeriölle lähetän

Riian Lähetystön kuluvan vuoden raportin No.21, otsikon asi-
assa.

Edvard G. Fain

5 liitettä.

R i i a - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 21.

R i i a ssa 9 p:nä loka kuuta 1935.

Asia: Suomen osuus Latvian ulkomaan-
kaupassa 1935 vuoden ensi
puoliskolla.

32 / 246 Sal. 35.
11/10-35
5 C16

Kuluvan vuoden ensi puoliskolla nousi Suomen ja Latvian välinen kokonaiskauppavaihto, Latvian tilastollisten tietojen mukaan, paljoudeltaan 6.851 tonniin ja arvoltaan 355.000 lattiin. Vähennystä on siis todettava verrattuna viime vuoteen, jolloin vastaavat numerot olivat 7.562 tonnia ja 456.000 lattia. Mitä paljousmääriin tulee, on kuitenkin Latvian tuonnissa todettavissa lisäys 1.650 tonnista v. 1934 2.373 tonniin tänä vuonna. Mutta sen viennissä Suomeen tapähtui lasku 5.912 tonnista 4.478 tonniin. Arvoltaan osoitti niinhysin tuonti kuin vienti vähennystä. Ensinmainittu 246.000 latista 195.000 lattiin, viimeainittu 190.000 latista 160.000 lattiin. Kuten näistä numeroista huomaa, oli Latvian tilaston mukaan Suomen ja Latvian välinen kauppataase myöskin kuluvan vuoden ensi puoliskolla Latvialle passiivinen.

Suomen tilaston vastaavat numerot poikkeavat oleellisesti latvialaisista. Huomautettakoon tässä vain, että suomalaisten tilastollisten tietojen mukaan Suomen tuonti Latviasta tammii-kesäkuun aikana nousi 3.090.000 Smk:kaan (ostomaatitaston mukaan) ja 4.822.000 Smk:kaan (alkuperämaatitaston mukaan), sekä Suomen vienti Latviaan ostomaatitaston mukaan 1.220.000 Smk:kaan

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Ja kulutusmaatilaston mukaan 1.724.000 Smk:kaan. Näiden numeroiden mukaan olisi kokonaiskauppavaihto Suomen ja Latvian välillä ollut suunnilleen yhtä iso kuin mitä Latvian tilasto osoittaa, mutta kauppapatsa olisi muodostunut Suomelle eikä Latvialle passiiviseksi.

Suomen päävientitavaroina olivat: selluloosa, jota tuotiin 259 tonnia, arvoltaan 44.000:- Ls., paperi: (pergamenttipaperi) 20 tonnia, arv. 14.000:- Ls., maatalouskoneet ja -laitteet: 5 tonnia, arv. 14.000:- Ls. ja veitset, joita tuotiin 1.000:- latin edestä. Tarkemmin mainitsemattomien tavaroiden tuonti Suomesta nousi 2.089 tonniin, arv. 122.000 lattia.

Latvian päävientitavaroina olivat: pullontulpat, joita vietiin 9 tonnia, 25.000 latin edestä, kipsi: 2.678 tonnia, 19.000 latin edestä, apilansiemenet: 7 tonnia, 16.000 latin edestä, liimaa: 47 tonnia, 13.000 latin edestä, värit: 28 tonnia, 13.000 latin edestä, ja kumijalkineet 1.000 latin edestä. Tarkemmin mainitsemattomien tavaroiden vienti nousi 1.709 tonniin, arv. 73.000 lattia.

x

x

x

Ylläolevat numerot eivät tarjoa mitään ilahduttavaa kuvaa Suomen ja Latvian välisen kauppavaihdon kehityksestä kuluvan vuoden ensi puoliskolla. Kuten usein olen huomauttanut, lienee oleellinen parannus saavutettavissa vain "latvialaisen klausuulin" sisällyttämisen kautta kauppasopimuksiimme, jonka perusteella voisimme solmia Latvian kanssa uuden, kiintiöihin ja tullialennuksiin perustuvan kauppasopimuksen. Koska tämä kuitenkin on ainoastaan tulevaisuuden musiikkia, olisi, kuten lukemattomia kertoja olen korostanut, tois-

taiseksi yritettävä aikaansaada ainakin jonkinmoista parannusta kauppasuhteisiimme Latvian kanssa solmimalla kompensatioperiaatteeseen perustuva kiintiösopimus, mahdollisesti siihen liittyvine clearing-sopimuksineen. Tällainen sopimus aikaansaisi otaksuttavasti ainakin jonkinlaista varmuutta kauppasuhteisiimme ja estäisi toivottavasti niiden täydellistä tyrehtymistä, mikä nyt näyttää uhkaavan. Omasta puolestani olen jo yli vuoden ajan harrastanut tällaisen sopimuksen aikaansaamista. Mutta sen puuttuvan kiinnostuksen johdosta, mikä tämä suunnitelma on valitettavasti saanut osakseen niin Suomen kuin Latvian ulkoasiainministeriössä, asia ei ole saottavasti edistynyt. Toistan jälleen pyyntöni, että Ministeriössä ryhdyttäisiin valmistamaan mainitunlaisen sopimuksen luonnosta, niiden suuntaviivojen mukaan, jotka aikaisemmin olen esittänyt.

Eduard H. Palin

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 16

ASIA:

Riisassa olevan lähetysten raportti n:o 22:

Ministeriö Palin

19/10 1935.

R i i a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

34 / 246 Sal. B. 35.

KIRJELMÄ n:o 1041.

24/10-35

R i i a S S A 21 P: NÄ loka KUUTA 1935.

VIITTAUS: _____ N

5 C16

P: NÄ _____ KUUTA 19 _____ P: TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Latvian kauppavaihto sen tärkeimpien vienti- ja tuontimaiden kanssa 1935 vuoden ensi puoliskolla.

Oheisena kunnioittaen Ministeriölle lähettän Riian Lähetystön kuluvan vuoden raportin N:o 22, otsikon asiassa.

Eduardis Pajis

5 liitettä.

R i i a- SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 22.

R i i a s s a 19 p:nä loka kuuta 1935.

37 246 Sal. 35.

Asia: Latvian kauppavaihto sen tärkeimpien vienti- ja tuontimaiden kanssa 1935 vuoden ensi puoliskolla.

24/10.35

5 C/16

Kuluvan vuoden ensi puoliskolla oli Saksa Latvian tärkeimpänä vientimaana. Aikaisemmin Englanti oli Latvian tuotteiden suurimpana ostajana.

Tammi- kesäkuun aikana tänä vuonna vietiin latvialaisia tavaroita Saksaan 14.567.000 latin arvosta, Englantiin 13.345.000, Belgiaan 4.263.000, Yhdysvaltoihin 3.195.000, Tanskaan 1.036.000, Neuvostoliittoon 1.007.000, Ranskaan 983.000, Ruotsiin 889.000, Hollantiin 711.000, Tšekkoslovakiaan 543.000 ja Italiaan 393.000 latin arvosta. Vienti Suomeen nousi, kuten raportissani N:o 21 tiedoitin, 160.000 lattiin.

Latvian tuontimaana oli niinkään Saksa ensi sijalla, kuten aikaisemminkin. Tuonti Saksasta nousi 20.344.000 lattiin, Englannista 9.463.000, Yhdysvalloista 3.522.000, Ranskasta 1.739.000, Neuvostoliitosta 1.600.000, Belgiasta 1.528.000, Hollannista 1.124.000, Puolasta 1.106.000, Ruotsista 1.057.000, Italiasta 920.000, Norjasta 723.000 ja Tanskasta 582.000 lattiin. Suomesta tuotiin 195.000 latin arvosta.

Allaolevat asetelmat antavat kuvan Latvian kauppavaihdon kehityksestä sen tärkeimpien vienti- ja tuontimaiden kanssa, eli Saksan, Englannin, Belgian, Yhdysvaltojen, Tanskan ja Neuvostoliiton

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sekä Ranskan, Hollannin, Puolan ja Ruotsin kanssa.

S a k s a.

Kuluvan vuoden ensi puoliskolla oli Saksa, kuten sanottu, Latvian tärkeimpänä vienti- ja tuontimaana. Verrattuna viime vuosien vastaavaan aikaan oli sekä Latvian vienti Saksaan että sen tuonti Saksasta huomattavasti kasvanut, kuten allaolevasta taulukosta ilmenee:

	Vienti Saksaan.		Tuonti Saksasta.	
	Tonnia.	1000 Ls.	Tonnia.	1000 Ls.
Tammi-kesäkuu				
1933	58.807	8.365	38.457	11.534
1934	50.168	6.683	41.980	11.509
1935	110.187	14.567	154.761	20.344

Kuten aikaisemminkin oli kauppataase Latvialle huomattavasti passiivinen.

Tärkeimmät vientitavarat olivat seuraavat:

Voi	2.849.000 Ls.
Apilansiemenet	2.265.000 "
Tukit	2.030.000 "
Faneeri	1.501.000 "
Laudat	1.485.000 "
Pellava	1.035.000 "
Paperipuu	598.000 "

Tärkeimmät tuontitavarat olivat taasen seuraavat:

Teollisuuskoneet	1.706.000 Ls.
Kalisuola	1.160.000 "
Kivihilet	938.000 "
Värit	911.000 "
Rautateokset	575.000 "
Kalcium salpeetteri	555.000 "
Koksi	509.000 "

Englanti.

Toisella sijalla niin vienti- kuin tuontimaana oli kulu-
van vuoden ensi puoliskolla Englanti. Verrattuna vastaavaan aikaan
viime vuonna oli tuonti Englannista hiukan lisääntynyt arvoltaan,
mutta lasketut paljoudeltaan, vienti taasen päinvastoin vähennyt
arvoltaan ja kohonnut paljoudeltaan:

	Vienti Englantiin.		Tuonti Englannista.	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Tammi-kesäkuu				
1933	188.360	14.038	133.763	6.426
1934	169.807	14.480	198.837	9.242
1935	181.690	13.345	180.153	9.463

Näin ollen oli kauppataseen aktiivisuus Latvialle jossain
määrin pienennyt.

Tärkeimmät vientitavarat olivat seuraavat:

Laudat	4.100.000	Ls.
Voi	2.811.000	"
Faneeri	1.851.000	"
Pellava	1.340.000	"
Pekoni	825.000	"
Kaivospölkyt	685.000	"

Tuontitavaroista olivat tärkeimmät:

Kivihillet	2.350.000	Ls.
Puuvillakankaat	1.497.000	"
Villalanka	656.000	"
Sillit	561.000	"
Peltti	514.000	"

Belgia-Luxemburg.

Vientimaana oli Belgia-Luxemburg kolmannella sijalla,
tuontimaana neljännellä. Latvian vienti Belgiaan oli verrattuna
edelliseen vuoteen sängen huomattavasti kohonnut niin arvoltaan
kuin paljoudeltaan, tuonti sitä vastoin lasketut.

	Vienti Belgiin.		Tuonti Belgiasta.	
	Tonnia.	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Tammi-kesäkuu				
1933	56.771	2.856	8.101	2.250
1934	27.636	1.388	15.350	2.871
1935	40.884	4.203	8.629	1.528

Kauppataase oli, kuten huomaa, Latvialle sangen edullinen, mikä ei ollut asian laita edellisenä vuonna.

Tärkeimmät vientitavarat olivat:

Pellava	1.991.000 Ls.
Vehnä	347.000 "
Ruis	155.000 "
Faneeri	146.000 "
Voi	101.000 "

Tuontitavaroista olivat tärkeimmät:

Tekosilkkilanka	330.000 Ls.
Rautateokset	299.000 "
Tuomaskuona	133.000 "
Sodakarbonaatti	124.000 "

Y h d y s v a l l a t

Neljännellä paikalla vientimaana ja kolmannella paikalla tuontimaana olivat Yhdysvallat. Latvian vienti niihin oli niin arvoltaan kuin paljoudeltaan suuresti kasvanut. Tuonti oli sitä vastoin arvoltaan pysynyt miltei ennallaan, paljoudeltaan vähennyt:

	Vienti Yhdysvaltoihin.		Tuonti Yhdysvalloista.	
	Tonnia.	1000 Ls.	Tonnia.	1000 Ls.
Tammi-kesäkuu				
1933	1.412	737	3.090	2.414
1934	967	480	12.900	3.528
1935	25.143	3.195	3.796	3.522

Huolimatta siitä että tuonti oli pysynyt muuttumattomana arvoltaan ja vienti huomattavasti kasvanut, pysyi kauppataase Latvialle kuitenkin jossain määrin passiivisena.

Tärkeimmät vientitavarat olivat:

Ruis	1.610.000	Ls.
Voi	878.000	"
Kalasäilykkeet	227.000	"
Raakavuodot	129.000	"
Pellavalanka	105.000	"

Tuontitavaroista olivat tärkeimmät:

Raakapuuvillia	2.445.000	Ls.
Tupakanlehdet	149.000	"
Turkikset	109.000	"

T a n s k a.

Yhdysvaltojen jälkeen seurasi Tanska vientimaana.

Tuontimaana se oli verrattain merkityksellinen. Latvian tuonnin pysyessä ennallaan, kohosi sen vienti Tanskaan huomattavasti.

	Vienti Tanskaan.		Tuonti Tanskasta.	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Tammii-kesäkuu				
1933	6.543	341	2.800	398
1934	6.319	232	5.369	575
1935	21.103	1.036	3.628	582

Kauppatase oli Latvialle aika lailla aktiivinen.

Tärkeimmät vientitavarat olivat:

Ruis	500.000	Ls.
Vehnä	102.000	"
Faneeri	95.000	"

Tuontitavaroista olivat tärkeimmät:

Erilaiset siemenet	106.000	Ls.
Automobilit ja niiden osat	106.000	"
Maatalouskoneet	81.000	"
Teollisuus "	67.000	"

Neuvostoliitto.

Oltuaan vuoteen 1932 saakka huomattava tekijä Latvian ulko-
maankaupassa, Neuvostoliitto viime vuosina on näytellyt huomattavasti
pienempää osaa Latvian kauppavaihdossa. Tuonnin pysyessä arvoltaan
suunnilleen samana kuin viime vuoden vastaavana aikana, saatiin vien-
ti tämän vuoden ensi puoliskolla jossain määrin kohoamaan. Kuitenkin
ylitti tuonti Neuvostoliitosta huomattavasti viennin sinne, vaikka-
kin voimassa olevan kauppasopimuksen mukaan Neuvostoliiton ostojen
Latviasta pitää nousta samaan arvoon kuin Latvian tuonti Neuvostolii-
tosta.

	Vienti Neuvostoliittoon.		Tuonti Neuvostoliitosta.	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Tammikuu-kesäkuu				
1933	451	631	16.128	2.103
1934	289	588	12.657	1.530
1935	663	1.007	22.356	1.600

Tärkeimmät vientitavarat olivat:

Vuodat	319.000 Ls.
Raakavuodat	275.000 "
Apilansiemenet	266.000 "
Liha, linnut	131.000 "

Tuontitavaroista olivat huomattavimmat:

Tupakka	332.000 Ls.
Raakanafta	266.000 "
Petroleumi	249.000 "
Maatalouskoneet ja -työkalut	143.000 "
Suola	127.000 "
Bensiini	76.000 "

R a n s k a.

Vientimaana Ranska seurasi vasta Neuvostoliiton jälkeen,
mutta tuontimaana oli se neljännellä sijalla. Tämän vuoden ensi puo-
liskolla Latvian kauppavaihto Ranskan kanssa oli huomattavasti laskenut

niin viennin kuin tuonnin osalta:

	Vienti Ranskaan.		Tuonti Ranskasta.	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Tammi-kesäkuu				
1933	42.273	2.188	2.941	1.623
1934	22.990	1.191	5.181	3.327
1935	16.527	983	2.165	1.739

Kauppatase oli, kuten näkyy, Latvialle melko passiivinen.

Tärkeimmät vientitavarat olivat :

Laudat	439.000	Ls.
Pellavasiemenet	175.000	"
Kaivospölkkyt	123.000	"
"Holzdraht"	115.000	"

Tuontitavaroista olivat tärkeimmät:

Villalanka	422.000	Ls.
Karstattu villa	184.000	"
Puuvillalanka	175.000	"
Rautateokset	157.000	'

H o l l a n t i.

Tuontimaana Hollanti seurasi Belgian jälkeen, vientimaana se oli suhteellisen merkityksetön. Verrattuna edellisen vuoden vastaavaan aikaan pysyi tuonti arvoltaan suunnilleen ennallaan, vaikka se paljoudeltaan huomattavasti laski. Vienti väheni melkoisesti niin arvoltaan kuin paljoudeltaan.

	Vienti Hollantiin.		Tuonti Hollannista.	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Tammi-kesäkuu				
1933	16.779	1.027	1.361	634
1934	36.645	1.740	5.400	1.103
1935	15.340	711	2.629	1.124

Kauppatase oli Latvialle passiivinen.

Tärkeimmät vientitavarat olivat:

Laudat 326.000 Ls.
Faneeri 272.000 "

Tuontitavaroista olivat tärkeimmät:

Radiokoneet 178.000 Ls.

P u o l a .

Latvian kauppavaihdossa Puolan kanssa vallitsi kuluva vuoden ensi puoliskolla sama epäsuhte kuin viimekin vuonna, kuten alla olevasta asetelmasta selvillekää, joskin vienti, verrattuna edellisen vuoden suorastaan mitättömään määrään, oli hiukan kasvanut, ja tuonti jossain määrin laskenut arvoltaan.

	Vienti Puolaan. Tonnia. 1000 Ls.		Tuonti Puolasta. Tonnia. 1000 Ls.	
Tammi-kesäkuu				
1933	916	325	27.791	725
1934	346	70	16.476	2.474
1935	662	186	22.611	1.106

Tärkeimmät vientitavarat olivat:

Paperi 117.000 Ls.
Värit 52.000 "

Tuontitavaroista olivat huomattavimmat:

Terästeokset 674.000 Ls.
Kivihilet 223.000 "

R u o t s i .

Tuontimaana seurasi Ruotsi Puolan jälkeen, vientimaana Ranskan jälkeen. Verrattuna viime vuoden ensi puoliskoon kasvoi Latvian kauppavaihto Ruotsin kanssa huomattavasti, arvattavasti maaliskuussa v. 1935 solmitun clearing-sopimuksen johdosta. Sekä vienti että tuonti kohosi arvoltaan, vienti myös paljoudeltaan.

	Vienti Ruotsiin.		Tuonti Ruotsista.	
	Tonnia	1000 Ls.	Tonnia	1000 Ls.
Tammii-kesäkuu				
1933	4.351	346	2.994	892
1934	6.730	585	2.626	807
1935	10.302	809	2.241	1.057

Kauppatase oli **Latvialle**, kuten aikaisemminkin, passiivinen.

Tärkeimmät vientitavarat olivat:

Raakavuodat	286.000 Ls.
Pellavalanka	261.000 "
Värit	54.000 "
Kipsi	50.000 "

Tuontitavaroista olivat tärkeimmät:

Maatalouskoneet	426.000 Ls.
Teollisuuskoneet	158.000 "
Työkalut	52.000 "

Eduard H. Fain

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 16

ASIA: _____

Riiasse olevan lähetysten raportti n:o 23.

Ministeri Palin

26/10 1935

R i i a - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1069.

R i i a SSA 28 P:nÄ loka KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P:nÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Keskustelu ministeri Muntersin kanssa
multilateraalisesta itäpaktista ja Lat-
vian sopimuksetekosuunnitelmista Neuvos-
toliiton kanssa, y.m.

Oheisena kunnioittaen Ministeriölle
lähetän Riian Lähetystön kuluvan vuoden raportin N:o 23, ot-
sikon asiassa.

Eduard H. Paun

5 liitetä.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
 35 / 246 Sal. 35.
 30/10 - 35.
 5 C16

R i i a - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 1069.

R i i a S S A 28 P:nÄ loka KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P:nÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Keskustelu ministeri Muntersin kanssa
multilateraalisesta itäpaktista ja Lat-
vian sopimuksetekosuunnitelmista Neuvos-
toliiton kanssa, y.m.

Oheisena kunnioittaen Ministeriölle
 lähetän Riian Lähetystön kuluvan vuoden raportin N:o 23, ot-
 sikon asiassa.

Eduard H. Paun

5 liitetä.

R I I A SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 23.

R i i a ssa 26 p:nä loka kuuta 19 35.

Asia: Keskustelu ministeri Muntersin
kanssa multilateraalista itäpaktista
ja Latvian sopimuksetekosuunnitelmista.
Neuvostoliiton kanssa y.m.

35	246	Sal.	35
24/10. 35	39		
	OLANTO		
	5	C/6	

Muutamia päiviä sitten oli minulla noin kaksi tuntia kestänyt keskustelu ministeri Muntersin kanssa miltei kaikista niistä ulkopoliittisista ongelmista, jotka tätä nykyä kiinnostavat Latviaa. Kuten tässä ja seuraavissa raporteissani tekemästäni selonteosta sanotusta keskustelusta ilmenee, jatkuu Latvian ulkopoliittisessa asennoitumisessa edelleen se epävarmuus, mikä viime kuukausien aikana on ollut todettavissa. Mahdotonta on niin ollen vieläkään sanoa, mille kohdalle vaa'an osoitin lopullisesti pysähtyy Latvian "uusorientoitumista" koskevassa kysymyksessä. / ^{Silti/} Muntersin sanotun keskustelun kuluessa esittämät lausunnot ovat eri suhteissa mielenkiintoisia.

X

X

X

Vaihdettuamme mielipiteitä Abyssinian kysymyksestä, totesimme tämän selkkauksen vaikutusten sikäli olevan Euroopan koilliskulmassakin havaittavissa, että suurvaltojen mielenkiinto nyt kohdistuu toisiinsa suuntiin, ja että suurvaltojen keskinäisissä suhteissa jo syntyneet ja ehkä vielä syntyvät muutokset ja niistä johtuvat uudet konstellaatiot ja voimasuhteet vaativat pieniltä valtioilta tavallista

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

vielä suurempaa varovaisuutta niiden kannanotoissa ja pidättyvää syyttä niiden edesottamuksissa. Lähtien tästä kysyin, onko se hiljaisuus, mikä viime aikoina on vallinnut itäpaktiassa, näin ollen tosioloja vastaava, vai onko kaikesta huolimatta kullissien takana jotain siinä tapahtunut.

Munters vastasi, että mainitsemani hiljaisuus ainakin sikäli on ollut vain näennäinen, että Laval joku aika sitten oli antanut Saksan hallituksen ymmärtää, että Ranskan ja Neuvostoliiton välinen avunantosopimus saattaisi jäädä Ranskan taholta ratifioimatta, jos Saksa päättäisi osallistua itäpaktiin. Mutta ei edes tämä Lavalin ilmoitus liene aikaansaanut muutosta Saksan kantaan olla osallistumatta mihinkään sopimussysteemiin, jossa Neuvostoliitto on mukana. Vaikka vastustus monella taholla Ranskassa lieneekin suuri Neuvostoliiton kanssa tehtyä sopimusta vastaan, ja vaikka Laval henkilökohtaisesti ehkä mieluummin näkeekin, että tämä sopimus jäisi ratifioimatta, katsottaneen Saksassa, että olojen kehitys kuitenkin aikaisemmin tahi myöhemmin tulee viemään sanotun sopimuksen ratifioimiseen! Siksi heikkona pidetään Lavalin asemaa, siksi sovjetystävällisenä hänen mahdollista seuraajaansa Herriot'ia, ja - ennen kaikkea - siksi tehokkaana Neuvostoliiton odotettavissa olevaa painostusta.

Huomautin että näin ollen voitaneen pitää siksi lopullisesti, kuin politiikassa on mahdollista, selvillekäyneenä, ettei ainaakaan lähiaikoina Saksa ole mukaansaattavissa itäpaktiin, johon myös Neuvostoliitto osallistuu. Munters myönsi, että inhimillisesti katsoen tätä on pidettävä tosiseikkana lähimpiä kahta, kolmea vuotta silmälläpitäen.

Totesin siis nyt ainakin osaksi olevan edessä sen tilanteen, josta Munters viime kesänä ^{x)} oli minulle lausunut, että Latvia

x) Kts. rap. N:o 16, elokuun 9 p:ltä, ja N:o 17, elokuun 16 p:ltä.

ei voisi jäädä "riippumaan ilmassa" ja kädet ristissä odottamaan olojen kehitystä, vaan tulisi olemaan pakotettu yrittämään turvata Baltianmaiden asemaa solmimalla Neuvostoliiton kanssa sopimuksen, joka tekisi näistä maista ~~wan~~anvaltaa omaavia "subjekteja" Itä-Euroopan turvallisuusjärjestelmässä, ultima rationa vaikkapa sellaisenkin avunantosopimuksen kuin Tšhekkoslovakian Neuvostoliiton kanssa tekemä - siis toisin sanoen jonkinlaisen "itäpaktin", johon vain Baltianmaat ja Neuvostoliitto ottaisivat osaa. Kysyin, onko nyt jokin aloite tähän suuntaan odotettavissa, ja minkälaiset tällaisen aloitteen toteuttamis- mahdollisuudet ovat.

Munters huomautti tähän, että muodollisesti tarkoittamani tilanne ei vielä ole täydellisesti toteutunut, koskei Ranska vielä ole ratifioinut sopimustaan Neuvostoliiton kanssa. Kun kuitenkin sen ratifiointi otaksuttavasti todella ennen pitkää tapahtuu, voidaan mainitun tilanteen silti jo de facto katsoa olevan olemassa. Mutta, sanoi Munters, toisissa suhteissa ovat olot nyt sellaiset, että sentapainen sopimuksenteko vain Baltianmaiden ja Neuvostoliiton välillä, kuin hän minulle hahmotteli viime kesänä, ei tällä haavaa ole Latvian ulkoasiainjohdon ohjelmassa.

Riippuuko tämä, kysyin suoraan, siitä vastarinnasta, joka kaikesta päättäen vallitsee Latvian liittolaisvallassa, Virossa, sanotunlaista sopimusta vastaan Neuvostoliiton kanssa?

Tämän Munters yritti kieltää, väittäen, että Viron vastustus olisi vain "gefühlmässig" ja että käydyissä "reaalipoliittisissa" neuvotteluissa "jedenfalls die leitenden politischen Persönlichkeiten Estlands unserer Meinung gewesen sind". Kysyessäni käsittääkö tämä Muntersin väittämä virolainen yhteisymmärrys todella myöskin sotilaallisen avunantosopimuksen mahdollisuuden Neuvostoliiton kanssa, Munters

vastasi: "Wohl nicht das, aber doch die Notwendigkeit eines Paktierens mit Russland".

Koska siis Muntersin sanojen mukaan vastarinta Viron taholta muka ei olisi syynä hänen paktisuunnitelmansa hautaamiseen, yritin saada hänet presisoimaan, missä nämä syyt piilevät. Paljon konkreettista en kuitenkaan tällöin saanut häneltä irti. Hän puhui vain laajalti pienten valtioiden yllämainitusta välttämättömästä varovaisuudesta ja pidättyväisyydestä, sekä viittasi hämärin sanoin siihen, ettei ainakaan Ranskan nykyinen ulkoasiainjohto pidä Baltianmaiden lähentymistä Neuvostoliittoon tällä haavaa suotavana, ja että tietenkin Ranskan mielipiteitä on otettava huomioon, niin tärkeä tekijä turvallisuusjärjestelmässä, kuin Ranska on, j.n.e.

Muntersin hämäräperäisyydestä huolimatta kävi keskustelustamme selvästi ilmi, että - kuten jo otaksuin raportissani N:o 19, syyskuun 21 p:ltä - niiden ulko- ja sisäpoliittisten sondeerauksien tulokset, mitkä Munters viime kuukausina on tehnyt Baltianmaiden yksin Neuvostoliiton kanssa tehtävän "turvallisuus"-sopimuksen vaikutuksista suhteessa ja toisessa, ovat olleet sellaiset, että hän todella on katsonut parhaaksi ainakin toistaiseksi luopua suunnitelmansa edelleenajamisesta ja ruveta etsimään muita keinoja Latvian aseman turvaamiseksi.

Niistä seuraavassa raportissa.

Edvard H. Päivä

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 16

ASIA:

Riassa olvan tähtelysten raportti n:o 24.

Ministeri Palin

26/10 1935.

R i i a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .
 KIRJELMÄ n:o 1071.
 R i i a S S A 29 P: N Ä l o k a K U U T A 19 35 .
 VIITTAUS: N
 P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n:o
 VIITTAUS: D. U. M. / 19

36 / 246 92.	35.
30/10-35	5 C/16

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Kysymys hyökkäämättömyyssopimusten
solmimisesta Baltianmaiden ja Sak-
san välillä.

Oheisena kunnioittaen Ministeriölle lähetän Riian Lähetystön kuluvan vuoden raportin N:o 24, otsikon asiassa.

Edmund G. Rain

5 liitettä.

R i i a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 24.

R i i a ssa 26 p:nä loka - kuuta 19 35.

36 / 246 Sal.

35.

Asia: Kysymys hyökkäämättömyyssopimusten
solmimisesta Baltianmaiden ja Sak-
san välillä.

20/10.35
5 C/6

Sen yhteydessä, mikä viime raportissani selostetussa keskustelussa ministeri Muntersin kanssa oli tullut todetuksi enemmän tahi vähemmän multilateraalisen itäpaktin toteuttamista tällä hetkellä kohtaavista vaikeuksista, kysyin, eikö esim. hyökkäämättömyyssopimusten solmiminen Baltianmaiden ja Saksan välillä tekisi tarpeettomiksi kaikkia sopimuksetekohomia Neuvostoliiton kanssa. Tätä Munters ei tahtonut myöntää, kuten allaolevasta ilmenee. Kuitenkin hän, epäilemättä, par'aikaa harrastaa niiden aikaansaamista. Mutta näiden pyrkimystensä toteuttamisyrityksissä hän, kuten keskustelussamme ilmeni, on saanut kokea vastoinkäymisiä ja pettymyksiä. Ilmeisesti vain niiden johdosta hän nyt osotti tekaistua välinpitämättömyyttä asian suhteen.

Ensiksi hän ilmoitti suuresti epäilevänsä nonagressiosopimusten aikaansaamisen mahdollisuuksia Baltianmaiden ja Saksan välillä tällä haavaa. Syyksi skeptillisyyteensä ilmoitti hän ne vaikutelmat, mitkä hän oli saanut äskettäin Berlinissä asiasta käymissään keskusteluissa. Niissä ei ollut päästy pitemmälle, kuin että Saksan ulkoasiainministeri oli selittänyt, että asiasta voitaisiin puhua. Nämä keskustelut olivat tosin olleet pintapuolisia, mutta Munters ilmoitti

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

pelkäävänsä, että todella ei voitaisi tätä nykyä päästä pitemmälle, etenkin siitä syystä, että Saksa oli antanut ymmärtää haluavansa tehdä vain yhden yhtenäisen sopimuksen kaikkien kolmen Baltianmaan kanssa. Koska Hitler toiselta puolen on selittänyt, ettei Saksa solmi mitään sopimusta Liettuan kanssa, ennenkuin statuuttien mukaiset olot täydellisesti on palautettu Memelin alueella, Saksan sanottu kanta ei osoita halua päästä nonagressiosopimukseen Latvian ja Viron kanssa, vaan tuntuu se ainoastaan tietävän yritystä taivuttaa nämä maat painostamaan Liettuaa Memelin kysymyksessä. Tämä kysymys on kuitenkin tätä nykyä vakavassa umpikujassa. Sen Saksaa täydellisesti tyydyttävän selvittämisen asettaminen myöskin Latvian ja Viron kanssa tehtävien nonagressiopaktien ehdoksi ei niin ollen ole omiaan näissä maissa synnyttämään toiveita tällaisten sopimusten aikaansaamisen ja Saksan hyvän tahdon suhteen.

Mutta senkin varalta, että Memelin kysymys saataisiin Saksaan tyydyttävällä tavalla selvitetyksi, ja nonagressiosopimusten solmiminen Saksan ja Baltianmaiden kesken siten ehkä kävisi mahdolliseksi, ne eivät semmoisinaan riittäisi Baltianmaiden aseman turvaamiseksi, tehosti Munters. Latvian ulkoasiainjohton käsityksen mukaan on hyökkäämättömyyssopimusjärjestelmät Neuvostoliiton länsirajalla ja Saksan itäraajalla täydennettävä ja yhdistettävä konsultation velvoittamalla sopimuksella kaikkien hyökkäämättömyyssopimuksia tehneiden valtioiden kesken. Vasta sitten Latvian ulkoasiainjohto katsoo Baltianmaiden aseman niin turvatuksi, kuin se nykyoloissa sopimusten avulla yleensä on turvattavissa. Hyökkäämättömyyssopimukset yksinään tietävät sen mielestä vain puolimesyyriä, garantia- ja avunantosopimuksilla on taasen omat, itsestään selvät, vakavat epäkohtansa. - Näillä sanoilla Munters ensi kerran täsmällisesti ilmoitti, mitä Latvian ulkoasiainjohto pitää Itä-Euroopan

turvallisuusjärjestelmän parhaimpina ratkaisuna - eli toisin sanoen minkälaiseksi " itäpakti" sen mielestä olisi saatava.

Huomautin, että Neuvostoliiton kanssa tehdyn, konsultation velvoittavan sopimuksen seuraukset käytännössä tuskin paljon tulisivat eroamaan avunantosopimuksen seurauksista, ja että joka tapauksessa pienille valloille osallistuminen tällaiseen sopimukseen Neuvostoliiton kanssa kaiken todennäköisyyden mukaan ei voisi jäädä tuottamatta niille vakavia haittoja ja riskejä. Sanoin, että näin ollen ainakin minun oli vaikeata pitää sitä minään ihahteellisena ratkaisuna. Tähän Munters vain lyhyesti vastasi, että luonnollisesti eri maiden mielestä eri ongelmien onnellisimmat ratkaisut saattavat olla erilaisia. Ylläsanottu kanta on joka tapauksessa Latvian ulkoasiainjohdon omaksuma. Sen realisoiminen ei kuitenkaan tätä nykyä ole mahdollinen siitä syystä, että Saksa, kuten aikaisemmin olimme todenneet ^{x)}, lähiaikoina ei ole saatavissa mukaan mihinkään sopimusjärjestelmään, johon myöskin Neuvostoliitto osallistuisi. Näin ollen Latvian ulkoasiainjohdon on pakko hakea muita mahdollisuuksia ja toistaiseksi tyytyä niihin, mikäli ne ovat realisoitavissa, koska se ei katso voivansa jäädä passiivisena istumaan "kädet ristissä". Mutta vaikeuksia tällöinkin kohtaa. Yhtenä mahdollisuutena olisi, Muntersin mielestä, ollut sellainen sopimus Baltianmaiden ja Neuvostoliiton välillä, jonka hän viime kesänä oli minulle hämärin sanoin hahmotellut ^{xx)}. Toisena mahdollisuutena olisi - provisoeriona muutamiksi vuosiksi eteenpäin - edelleen juuri puheena ollut nonagressiosopimusten solmiminen Saksan kanssa. Mutta, sanoi Munters, ei mikään näistä mahdollisuuksista tunnu nyt olevan toteutettavissa - syistä, jotka eivät riipu Latviasta.

x) Kts. rap. N:o 23 -26/10-35.

xx) " " N:ot 16,17 ja 23.

ulkoasiainjohdosta.

x

x

x

Tästäkin keskustelustani Muntersin kanssa kävi selvästi ilmi, että hän puolestaan näkee Latvian aseman parhaan turvan aktiivista yhteistoimintaa Neuvostoliiton kanssa edellyttävässä, mahdollisimman multilateraalisisessa sopimuksessa. Vain vastenmielisesti hän on, olojen pakosta, toistaiseksi luopunut sen ajamisesta ja ryhtynyt suunnittelemaan muita yrityksiä Latvian aseman turvaamiseksi. Mitä niistä kristallisoituu, jääköön vielä ennustamatta,

x

x

x

Otin pari päivää sitten myöskin Saksan tšekäläisen lähettilään kanssa puheeksi kysymyksen hyökkäämättömyys-sopimusten mahdollisesta solmimisesta Saksan ja Baltianmaiden kesken. Tapansa mukaan hän oli sangen pidättyväinen, lausuen vain: " Na - die Sache ist kaum angeschnitten worden. Bereit zu sprechen darüber sind wir doch natürlich. Irgend was Konkretes liegt aber in der Sache nicht vor."

Asia tuntuu tämänkin lausunnon mukaan tällä haavaa olevan kuolleessa pisteessä. Kenen aloitteesta se siitä saadaan pois ja milloin, jää nähtäväksi.

Eduard G. Faun

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 16

ASIA: _____

Riassa olevan lähetystön raportti n:o 25.

Ministeriö Talin

16/11 1935.

R i i a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 1163.

R i i a S S A 16 P:NA marras KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P:NA KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

40 247 Val. 35.

19/11-35 2

5 C16

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Latvia ja pakotteet.

Oheisena kunnioittaen Ministeriölle lähetän Riian
Lähetystön kuluvan vuoden raportin n:o 25, otsikon asiassa.

Eduardh Fain

5 liitettä.

R I I A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 25.

40/247 Sal. D. 35.

R i i a s s a 16 p:nä marras kuuta 19 35. 19/11. 35

Asia: Latvia ja pakotteet.

5 C16

Italian ja Abessinian väliseen konfliktiin suhtaudutaan Latvian virallisilla tahoilla sangen pidättyväisesti. Ulkoasiainministeriössä siihen ei mielellään syvennytä, ja - mikäli keskustelua siitä ei voida välttää - pysytään mitä varovaisimpien lauseparsien puitteissa. Sanomalehdissä kirjoitetaan asiasta niinikään suurella varovaisuudella, ja julaistaan pääasiallisesti vain asiallisia selostuksia, ilman itenäisiä arvosteluja.

Vaikeata ei kuitenkaan ole ollut päästä selvyYTEEN siitä, mikä asianosaisen puolella yleisen mielipiteen sympatiat ovat - ainakin mitä tulee sanktioihin ja Englannin harrastuksiin. Julkisissa lausunnoissa ei ole kuultu sanaakaan siitä, että Italia olisi rikkonut niitä oikeusperiaatteita vastaan, joita Kansainliittoon yhtyneet valtiot ovat sitoutuneet noudattamaan. Ei myöskään ole kuultu tunnustuksen sanaa Englannin pyrkimyksistä huolehtia Kansainliiton oikeusperiaatteen kunnioittamisesta ja peruskirjan velvoittavien määräysten noudattamisesta. Jo tämä toteaminen riittää osoittamaan, minnepäin yleisen mielipiteen sympatiat kallistuvat. Siitä saa vielä selvemmän kuvan keskusteluissa ulkopolitiikasta kiinnostuneiden yksityishenkilöiden kanssa: Myönnetään tietenkin, että pienet eurooppalaiset valtiot - ja etenkin juuri Baltianmaat - saattavat joutua samanlaisen kohtalon alaisiksi kuin Abes-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sinia, ja että näin ollen kieltämättä kaikkien pienten valtojen etujen mukaista on, että Kansainliiton kollektiivinen turvallisuusjärjestelmä on mahdollisimman luja ja tehokas. Mutta sympatiat Italiaa kohtaan ovat siksi syväälle juurtuneet, että nämä teoreettiset näkökohdat eivät tunnu käytännössä jaksavan ratkaisevasti vaikuttaa suuren yleisön kannanottoon. Syyt tähän ovat löydettävissä osaksi menneisyydestä, osaksi aivan viime aikojen ilmiöistä: Italia oli ensimmäinen suurvalta, mikä tunnusti Latvian de jure, ja kiitos Italian tehokkaan avun saavutti Latvia muiden suurvaltojen tunnustuksen. Tämän johdosta itsenäinen Latvia on alusta alkaen tuntenut varsin suurta kiitollisuutta, ihailua ja myötätuntoa Italiaa kohtaan. Onnistuneen propagandan avulla on vuosien kuluessa nämä tunteet saatu yhä voimakkaammiksi. Erikoisesti ne ovat lujittuneet Latviinkin siirryttyä autoritääriseen järjestelmään. - Englantiin Latvian suhteet sitä vastoin eivät milloinkaan ole olleet erikoisen läheisiä. Ja tätä nykyä ne tuntuvat viileämmiltä kuin aikaisemminkin. Täällä näet ei ole unohdettu, että Englanti itäpaktineuvottelujen yhteydessä selitti olevansa désintéressé Itä-Euroopan olojen suhteen, eikä haluavansa antaa mitään sitoumusta status quo'n nähden tässä maailmankulmassa. Että Englanti sitä vastoin nyt jyrkästi pitää kiinni Kansainliiton jäsenten kollektiivisesta avunantovelvollisuudesta yhden Afrikassa sijaistsevan Liiton jäsenen alueellisen koskemattomuuden tultua loukatuksi, katsotaan niin ollen pääasiallisesti johtuvan siitä, että tällä kertaa Ison-Britannian imperiumin omat edut ovat kysymyksessä. Tämän johdosta ei uskalleta luottaa siihen, että sanktioiden toimeenpaneminen Italian ja Abessinian välisessä selkkauksessa tietäisi prejudikaattia, mikä takaisi kollektiivisen avun antamisen pienille maille Itä-Euroopassakin, niiden ehkä jou-

tuessa hyökkäyksen uhriksi.

Näiden näkökohtien synnyttämä mieliala suuren yleisön keskuudessa on niin voimakas ja laajalle levinnyt, että se tuntuu leimanneen Latvian hallituksenkin kannanoton sanktiokysymyksessä. Sitä näet ei voine kuvata muuksi kuin lähinnä vastenmieliseksi. Tämä on kieltämättä outoa. Luulisihan, että kaikki Baltianmaiden hallitukset, riippumatta suuren yleisön mielialoista, maittensa selvässä intressissä pitäisivät kiinni Kansainliiton oikeusperiaatteesta ja sen peruskirjan pienille valtoille takaamasta suojasta, ja että ne tämän mukaisesti vastustuksetta olisivat valmiit mahdollisuuksiensa rajoissa myötävaikuttamaan siihen, että Kansainliiton kollektiivinen turvallisuusjärjestelmä kestäisi nykyisen koetuksensa. Mutta todettava on, että tällaista hyvää tahtoa ei tunnu olevan olemassa Latvian hallituksen taholla. Merkkinä siitä, että se päinvastoin vastenmielisyydellä tuntuu suhtautuvan sanktiokysymykseen, voitaneen pitää sitä tapaa, jolla Latvia - voimatta tehdä muuta - yhtyi pakotteisiin. Viitaten siihen, että eräät maat olivat esittäneet erilaisia varauksia pakotteiden toteuttamisen suhteen, ilmoitti, kuten tunnettua, Latvian edustaja Kansainliitossa, että myös Latvian hallitus pidätti itselleen oikeuden tehdä Latvian kohdalta ehkä tarpeellisiksi osoittautuvia varauksia. Tämä ilmoitus tehtiin vain siinä tarkoituksessa, että Latvia saisi tilaisuuden päästä pakotteiden soveltamisesta, jos joidenkin muiden, kutakuinkin samassa asemassa olevien maiden onnistuisi päästä siihen varauksiensa avulla. Mitään erikoista syytä varauksien tekemiseen Latvialla ei ole. Sen Munters myönsi minulle suoraan.

Lisäesimerkkinä siitä vastenmielisyydestä, jolla Latvian hallitus näyttää yhtyneen pakotteisiin, mainittakoon, että vasta

eilen ryhdyttiin niihin lainsäädäntötoimenpiteisiin, jotka sanktioiden soveltaminen edellyttää. Ja tämäkin lienee tapahtunut vasta Englannin lähettilään painostuksen jälkeen.

Syyt Latvian hallituksen selvillekätseeseen vastenmielisyyteen sanktioiden suhteen ovat arvattavasti samat kuin suuren yleisön kannanoton syyt: toiselta puolen todellinen ystävyys Italiaa kohtaan ja vakava halu ylläpitää hyvät suhteet sen kanssa, toiselta puolen nurjamielisyys ja epäluottamus Englantia ja sen politiikkaa kohtaan.

Silmäys kauppatilastoon riittää osoittamaan, etteivät ainakaan kaupalliset näkökohdat ole voineet ratkaisevasti vaikuttaa Latvian hallituksen kantaan.

Italian osuus Latvian ulkomaankaupassa on näet mitätön. Viime vuonna tuonti Italiasta tiesi 1 % Latvian kokonaistuonnista, ja vienti Italiaan 0,6 % Latvian kokonaisviennistä. Absoluuttiset numerot olivat 1.046.000 lattia ja 501.000 lattia. Tämän vuoden 8 ensimmäisenä kuukautena tuonti Italiasta nousi 1.087.000 lattiin ja vienti 458.000 lattiin. Päätuontitavaroina olivat ~~strunat~~ strunat ja appelsiinit. Sitä paitsi tuotiin jossain määrin tekosilkkilankaa sekä hiukan tulikiveä ja nahkaa. Päävientitavarana oli faneeri. Pieniä määriä pellavaa, pellavanlankaa ja voita vietiin myöskin Italiaan.

Kuten tästä huomaa, kauppavaihdon keskeyttäminen Italian kanssa ei taloudellisesti merkitse paljoakaan Latvialle. Italiasta tuodut tavarat ovat helposti muualtakin hankittavissa, ja pienet määrät Italiaan vietyjä latvialaisia tavaroita saataneen, nykyoloissakin muualle sijoitetuiksi.

x

x

x

Lopuksi todettakoon, että Latvia joka tapauksessa, olojen pakosta, on yhtynyt pakotteisiin ja arvattavasti, niinkään olojen pakosta, lojallisesti tulee sovelluttamaan ne.

Edmund H. Paine

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 16

ASIA:

Riian olevan lähetyksen raportti n:o 26.

Ministeri Palin

25/11 1935

R i i a - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 1190.

R i i a S S A 25 P: N Ä m a r r a s K U U T A 1935.

VIITTAUS: N

P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

5 C 16

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Latvian ja Neuvostoliiton

väliset suhteet.

Oheisena kunnioittaen Ministeriölle lähetän Riian Lähetyksen kuluva vuoden raportin n:o 26, otsikon asiassa.

Eduard G. Taim

R I I A SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 26.

R I I Assa 25 p:nä marras kuuta 19 35.

Asia: Latvian ja Neuvostoliiton
väliset suhteet.

5 C16

Kuten aikoinaan tiedoitin oli viime kesänä Latvian ulkoasiain-
johdon taholla todettavissa selvä kallistuminen Neuvostoliittoon päin.
Johtavat henkilöt puhuivat avoimesti "välttämättömyydestä" lähentyä
Neuvostoliittoon, ja virallista ystävällisyyttä suurta naapuria koh-
taan suorastaan demonstroitiin. Mutta syksyn kuluessa sain yhä sel-
vemmäksi käyvän käsityksen, että muutos oli tapahtumaisillaan syistä,
joista tein selkoa m.m. raporteissani No.19,23 ja 24. Tällä hetkellä
voitaneen pitää tosiseikkana, että Latvian ulkopolitiikan heiluri jäl-
leen kerran on heilahtanut pois idän suunnalta. Tuleeko se uudessa a-
sennossaan pysymään, en kuitenkaan ota ennustaakseni. Niiden 2½ vuo-
den aikana, jolloin olen toiminut lähettiläänä Riassa, olen jo voinut
todeta niin monta heilahdusta Latvian suhtautumisessa Neuvostoliittoon
ja Saksaan, että tässä rajoitun toteamaan mainitun seikan, jonka paik-
kansapitävyydestä on todettavissa lukuisia merkkejä. En tällöin tar-
koita yksinomaan kaikkea sitä, mitä Ulmanis ja Munters viime kesuste-
luissaan kanssani itäpaktista ja sen yhteydessä olevista ongelmista
ovat lausuneet, ja josta aikaisemmin olen tiedoittanut. Näiden herro-
jen lausumien takana saattaa tietenkin aina piillä erilaisia tarkoituk-
sia, joten niihin on suhtauduttava varovaisuudella. Mutta monet muut

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

merkit viittaavat samaan suuntaan. Yksi niistä kannattanee panna paperille.

Bolsheviikkien vallankumouksen vuosipäivänä marraskuun 7 p:nä oli Neuvostoliiton tšekäläinen lähettiläs järjestänyt suuret kutsut lähetystössään. "Koko Riika" oli niihin kutsuttu. Mutta ei ainoakaan Latvian hallituksen "sisärenkaan" jäsen ollut noudattanut kutsua! Saapuvilla ei ollut pää- ja ulkoministeri Ulmanis, ei sotaministeri Balodis, ei propagandaministeri Berziņš, ei kululaitosministeri Einbergs, ei uusi opetusministeri Tentelis! Ei kumpikaan Presidentin adjutanteista myöskään ollut läsnä!

Ennen vanhaan lähettiläiden raportit suureksi osaksi käsitelivät tällaisia tapahtumia, ja niistä tehtiin pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Meidänkin päivinäme voitaneen ylläkerrotuntapaista seikkaa pitää ainakin jossain määrin oireellisenä. Tuskin sanottujen herrojen poisjääminen oli ennakolta suunniteltu mielenosoitus - vaikka ministeri Brodovskyn synkkä naama antoikin aihetta uskoa sitä. Mutta verrattuna viime kesän ystävällisyyden osoituksiin, oli se välinpitämättömyys, minkä suurta huomiota herättänyt poisjääminen joka tapauksessa osoitti, siksi merkille pantava ja siinä määrin muita havaintoja latvialais-venäläisten suhteiden viilenemisestä tukeva, että olen katsonut syytä olevan lyhyesti siitä Ministeriölle kertoa.

Edvard G. Paim

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 16

ASIA: _____

Riassa olevan lähetystön raportti n:o 27.

Ministeri Palin

11/12 1935

R i i a - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

44 / 248 Lat. D. 35.

KIRJELMÄ nro 1244.

13/12.35

R i i a SSA 11 P:NÄ joulukuuta 1935.

VIITTAUS: N

5 @ 16

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY nro

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Latvian ulkomaankauppa

tammisi-syyskuun aikana 1935 ja

Suomen osuus siinä.

Oheisena kunnioittaen Ministeriölle lähetän Riian
Lähetystön kuluva vuoden raportin n:o 27, otsikon asiassa.

Edvard G. Fain

9 liitettä.

R I I A - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 27.

R i i a ssa 11 p:nä joulukuuta 1935.

44/248 Val. D. 35.

13/12 35

Asia: Latvian ulkomaankauppa
tammi-syyskuun aikana 1935 ja
Suomen osuus siinä.

5. C/16

Latvian ulkomaankaupan kehitys kuluven vuoden tammi-syyskuun aikana verrattuna viime vuoden vastaavaan aikaan selville käy seuraavasta asetelmasta:

	Tammi-syyskuu 1934		Tammi-syyskuu 1935	
	Tonnia	Milj.Ls.	Tonnia	Milj.Ls.
Tuonti	642.518	70,6	750.631	77,6
Vienti	747.536	57,9	784.793	72,1
Tase		- 12,7		- 5,5

Kehitys on siis tyydyttävä. Tuonnin arvo kohosi 10%:lla viennin 20 %:lla. Tuontienemmys laski 12,7 milj. latista 5,5 milj. lattiin.

Mitä tuontiin tulee mainittakoon lyhyesti, että ravinto-aineiden tuonti huomattavasti väheni, riippuen pääasiassa siitä, ettei kertomusaikana sokeria ollenkaan tuotu. Lisäystä osoittivat sitä vastoin raaka-aineiden ja sellaisten tuotantoa edistävien tavaroiden kuin hiilien, lannoitusaineiden ja metallien tuonti.

Mitä vientiin tulee osoittivat pääasiassa vilja, voi, pellava ja faneeri lisäystä, puutavarat sitä vastoin vähennystä.

Tärkeimmät maat Latvian ulkomaankaupassa olivat edelleen

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Saksa ja Englanti. Latvian ja Saksan välinen kauppa oli Latvialle 5,5 milj:lla passiivinen. Latvian ja Englannin välinen kauppa taas Latvialle 6,6 milj:lla aktiivinen. Merkillepantavaa on, että kertomuskautena Latvian vienti Saksaan oli isompi kuin Englantiin (23,0 milj.lattia ja 22,7 milj.lattia).

Suomen ja Latvian välisestä kaupasta antavat Latvian ja Suomen tilastolliset numerot kerran ainakin kutakuinkin saman kuvan;

Latvian tilaston mukaan nousi kertomuskautena Latvian tuonti Suomesta 271.000 lattiin (3.303 tonniin) ja sen vienti Suomeen 672.000 lattiin (19.583 tonniin). Suomen tilaston vastaavat numerot olivat (kulutus- ja alkuperämaiden mukaan): 2.448.000 Smk. ja 12.433.000 Smk. x).

Verrattuna vastaavaan aikaan viime vuonna oli Suomen ja Latvian välinen kauppavaihto huomattavasti muuttunut. Latvian tilaston mukaan nousi Latvian tuonti Suomesta tammi-syyskuun aikana viime vuonna 100.000 lattia korkeampaan määrään eli 371.000 lattiin, sillä välin kuin viennin arvo silloin oli vain 287.000 lattia. Viime vuonna oli siis kauppavaihtomme Latvian kanssa Latvialle jossain määrin passiivinen, tänä vuonna sitä vastoin huomattavasti aktiivinen. Tästä aiheutuu, ettei Latvialla enää ole sanottavaa halua solmia Suomen kanssa sopimusta, jonka tarkoituksena on aikaansaada tasapaino kauppavaihdossamme. Vuosi sitten oli tilanne aivan toinen, ja meille melkoisesti edullisempi. Valitettavasti jäi se, esityksistäni huolimatta, käyttämättä. Asemaamme vaikeuttaa nyt vielä sekin seikka, että pääasialliset ostoksemme Latviasta käsittävät pellavaa ja ruista, joita tavaroita Latvia ei hyväksy "kompensatio-

x) Ostomaatilaston mukaan nousi Suomen tuonti Latviasta vain .
5.340.000 Smk:kaan.

tavaroiksi". Ne ovat näet senlaatuksia tuotteita, että Latvia ainakin tätä nykyä vaikeuksitta saa ne sijoitetuiksi minne tahansa, joten Latvialle on miltei yhdentekevää, ostaako Suomi niitä vai ei.

Mitä vielä tulee Suomen ja Latvian väliseen kauppaan tammisi-syyskuun aikana tänä vuonna mainittakoon, että Latvian tilaston mukaan tärkeimmät tuontitavarat olivat:

selluloosa, jota tuotiin 259 tonnia 44.000 latin arvosta;

komeet maataloutta varten, joita tuotiin 6 tonnia 19.000 latin arvosta;

pergamenttipaperi, jota tuotiin 27 tonnia 18.000 latin arvosta ja veitset, joita tuotiin 7.000 latin edestä.

Tarkemmin mainitsematta olevien tavaroiden tuonti nousi 183.000 lattiin.

Tärkeimmät vientitavarat olivat:

pellava	281 tonnia		283.000	latin arvosta	
kipsi	14.604	"	99.000	"	"
ruis	1.570	"	76.000	"	"
korkit	12	"	34.000	"	"
kumijalkineet	9	"	25.000	"	"
värit	37	"	16.000	"	"
apilansiemenet	7	"	16.000	"	"
liima	52	"	14.000	"	"

Tarkemmin mainitsematta olevien tavaroiden viennin arvo oli 109.000 lattia.

Eduard H. Pärin

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 16

ASIA: _____

Riikassa olevan lähelystä raportti n:o 28.

Ministeri Palin

21/10 1955

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
75 / 278 Sal. 1935		
27 12 - 35	5	116
ASIA	ASIA	ASIA
S	C 16	
N		

R i i a - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. 27
KIRJELMÄ n:o 1297.

R i i a SSA 23 P:nä joulukuuta 1935.

VIITTAUS:

P:nä KUUTA 19 P:TTY nro

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Baltianmaiden ulkoministerien konferenssi Riassa 9 - 11 p:nä 1935 ja Baltian entente arvosteltuna sen valossa.

Oheisena kunnioittaen lähetän Riian Lähetystön kuluven vuoden raportin n:o 28, otsikon asiassa.

Kirjelmässäni n:o 1257, kuluven kuun 13 p:ltä, ilmoitin katsovani asianmukaisimmaksi lykätä tämän raportin laatimisen siksi kunnes olisin saanut tilaisuuden luottamuksellisesti keskustella sen aiheesta silloin sairaana olevan ministeri Muntersin kanssa. Tätä tilaisuutta en vielä ole saanut. Ministeri Munters on edelleen vuoteen omana ja tulee tuskin olemaan tavattavissa ennen joulua. Tämän raportin toimittamisen lykkääminen yli pyhien ei kuitenkaan voine tulla kysymykseen. Olen sen vuoksi laatinut sen niiden tietojen perusteella, jotka ovat olleet saatavissa muilta tahoilta. Luulen raportin näinkin vastaavan tarkoitustaan.

Edvard G. Palm

R I I A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 28.

R i i a s s a 21 p:nä joulukuuta 1935.

Asia: Baltianmaiden ulkoministerien
konferenssi Riiassa 9 - 11 p:nä 1935
ja Baltian entente arvosteltuna sen
valossa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
45/248 Sal. 12.35.		
22/12.35		
S	C 16	

Kun Baltian entente luotiin syyskuun 12 p:nä 1934 Latvian, Liettuan ja Viron välisen yhteistoimintasopimuksen solmimisen kautta, tätä tapahtumaa pidettiin melkoisena positiivisena saavutuksena ei ainoastaan Baltianmaissa vaan myöskin niissä valtioissa, jotka yleensä suopeasti suhtautuvat Baltianmaihiin.

Baltianmaissa antauduttiin toivoon, että entente'llä tarkoitettu yhteistoiminta ulkopoliittikan alalla ja keskinäinen lähen-
tyminen taloudellisella ja oikeudellisella alalla veisi Baltianmaiden kansainvälisen merkityksen ja vaikutusvallan lisäämiseen ja näiden mai-
den ulkopoliittisen aseman turvaamiseen samaten kuin niiden sisäisten,
etenkin taloudellisten olojen parantamiseen. Erikoisesti Latviassa osoitettiin tyytyväisyyttä entente'n aikaansaamisen johdosta, syistä, jotka sattuvasti kuvastavat täällä vallitsevat prestige-näkökohdat. Katsottiin, että Meierovičs-vainajan suunnitelman oikeutus ja viisaus oli tullut toteennäytetyksi. Toivottiin, että Latvialle, Baltian en-
tente'n johtavana valtiona, nyt koituisi mahdollisuuksia näyttellä tä-
hänastista huomattavampaa osaa kansainvälisellä näyttämöllä. Korostet-
tiin, että uuden autoritäärin järjestelmän aktiivinen ulkopoliittikka

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoitukseen.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

oli osoittanut mihin se pystyy.

Syynä siihen tyytyväisyyteen, minkä entente'n aikaansaaminen herätti myöskin Baltianmaiden ulkopuolella, oli, pääasiassa, toivo, että Baltianmaiden lähentymisen ja niiden ulkopoliittikan koordinoimisen avulla Latvian ja Viron onnistuisi saattaa Liettua järjestyksessä Memelin ja Vilnan kysymyksissä, jotka ^{niin/} pahasti rasittavat oloja tässä Euroopan kulmassa, ja joiden poistaminen päiväjärjestyksestä siis toivottavasti aikaansaisi olojen huomattavan stabilisoinnin täällä.

Näistä toiveista ei yksikään ole toistaiseksi toteutunut. Se skeptisismi, jolla allekirjoittanut puolestaan alusta alkaen on suhtautunut Baltian entente'n merkitykseen ja kantavuuteen on - valitettavasti - osoittautunut oikeutetuksi.

Ei voitane väittää, että Baltianmaat, solmittuaan entente'nsä, olisivat päässeet kansainvälisesti huomattavamaksi tekijäksi kuin aikaisemmin, tahi että niiden ulkopoliittinen asema olisi vahvistunut.

Ei myöskään voitane väittää, että yhteistoimintasopi-^{muk-} sellä olisi onnistuttu lähentämään Baltianmaat toisiinsa poliittisessä tahi taloudellisessa suhteessa. Ulospäin suhtautuvat eri Baltianmaat kolmeen isoon naapuriinsa edelleen sangen ristiriitaisesti. Ja mitä niiden keskinäisiin poliittisiin suhteisiin tulee, voi ainoastaan todeta, että toiselta puolen Latviassa ja Virossa edelleen suhtaudutaan lievästi sanoen epäluulolla Liettuaan, ja, toiselta puolen, että Viron ja Latvian väliset suhteet tällä haavaa ovat huonommat kuin koskaan aiemmin - Viron tšekäläisen lähettilään minulle toissapäivänä lausumien sanojen mukaan. ^{x)} Mitä Baltianmaiden keskinäisiin taloudelli-

x) Veisi liian pitkälle tässä yhteydessä syventyä tämän tosiseikan syihin. Huomautettakoon vain, että Virossa katsottaneen syytä olevan tyytymättömyyteen Latvian asennoitumiseen lukuisissa eri kysymyksissä. Niinpä on viime aikoina käyty yhä kiivaammaksi käy-

siin suhteisiin taasen tulee, täytyy todeta, että kaikissa kolmessa maassa vallitsevat voimakkaat autarkiset pyrkimykset ovat aiheuttaneet, ettei parannusta ole aikaansaatu, eikä lienekään aikaansaataavissa, huolimatta solmituista clearingsopimuksista ja muista toimenpiteistä.

Edelleen ei voitane väittää, että Vilnan tehi Memelin kysymyksissä Latvian ja Viron taholta harjoitetulla painostuksella olisi ollut positiivisia tuloksia. Vilnan kysymys on ennallaan, ja jos Memelin kysymyksessä viime aikoina eräitä oireita on ollut havaittavissa siitä, että Liettuan hallitus jossain määrin on perääntymäisillään tähänastisesta onnettomasta taktiikastaan ja politiikastaan, niin tämä kyllä ei riipu Riian ja Tallinnan antamista neuvoista, vaan toisista Liettualle ylivoimaisista tekijöistä.

Ainoa ala, jolla lähentymisen todella voidaan sanoa tapahtuneen, on oikeuselämän. Kuten aikaisemmin olen tarkemmin tiedoittanut, on näet Baltianmaiden lainsäädännön yhdenmukaistuttamisessa päästy eräisiin tuloksiin. Mutta paljoo tämä ei merkitse, kun kehityksen kulku ei ole ollut sama politiikan ja talouden alalla.

Vuoden 1934 yhteistoimintasopimuksen määräysten mukaan 2 kertaa vuodessa pidetyt konferenssit Baltianmaiden ulkoministerien kesken ovat myöskin jääneet poliittisessa ja taloudellisessa suhteessa miltei merkityksettömiksi. Kauniita puheita niissä kyllä on pidetty. Entente'n merkitystä ja Baltianmaiden ystävyyttä ja yhteenkuuluvaisuutta on yleisin sanoin korostettu. Mutta politiikan ja talouden alalla

(jatk.) .nyttä väittelyä virolaisten osasta Latvian vapaussodassa. Latvian haluttomuus järjestää sen ja Viron välisessä clearingissä syntyneet vaikeudet Viroa tyydyttävällä tavalla on niinkään suututtanut Viroa. Virolaisen vähemmistön kohtelu Latviassa lienee sekin viime aikoina aikaansaanut aikaisempaa suurempaa tyytymättömyyttä Virossa. Näiden virolaisten mielialojen arviointi on tietysti täältä käsin valkea, eikä se kuuluakaan pätevyyspiiriini. Mutta todettava on, että ärtyneisyyttä on ilmassa.

konkreettisia tuloksia tuskin nimeksikään on ollut todettavissa.

Baltianmaiden ulkoministerien III konferenssi, mikä pidettiin kuluvan kuun 9 - 11 p:nä Riassa, ei poikennut edelläkävneistä Korkeintaan voidaan sanoa, että sen tulokset olivat vielä laihemmat kuin aikaisempien konferenssien. Osaksi tämä tietenkin riippui nykyisestä epävarmasta yleistilanteesta maailmassa, joka pakottaa pidättyväisyyteen. Mutta pääasiallisena syynä viime konferenssin tuloksettomuuteen oli kyllä se, että osanottajien välillä vallitsevaa, mutta tähän asti kutakuinkin latenttina pysynyt eripuraisuutta ei nyt voitu vaimentaa, vaan joutui se leimaamaan koko konferenssin, tehden yhteisymmärryksen saavuttamisen mahdottomaksi kaikissa tärkeämmissä kysymyksissä.

Viron lähettiläs lausui minulle suoraan: "Wenn die Konferenz ausgefallen wäre, wäre doch kein Loch entstanden - das ganze war gleich Null".

Virolaiset halusivat lopettaa koko konferenssin jo sen ensi päivän umpeenkuluttua. Tilanne oli jo silloin käynyt selväksi.

Mitään virallisia "resolutions" ei tehty, vaan tyydyttiin päättöpöytäkirjaan, jonka tekstin tähän oheenliitän.

Tämä päättöpöytäkirja ei ainakaan poliittisessa suhteessa sisällä mitään konkreettista. Sellaisenaan se ei ansaitse muuta kuin tulla kerran luetuksi ja sitten pannuksi ad acta.

Mutta eräitä reunamuistutuksia kannattanee panna paperille. Niistä käy selville konferenssissa vallinnut eripuraisuus, jota päättöpöytäkirjan ylimalkaiset fraasit yrittävät peittää. Ne perustuvat luottamuksellisiin keskusteluihin, jotka minulla on ollut konferenssin eri osanottajien kanssa.

Todettakoon ensiksi, että pöytäkirjassa lausuttu väite,

että "dans la conception et l'appréciation des problèmes généraux de la politique internationale ... il subsiste, entre les trois États, une unanimité et un accord complets", on kaikkea muuta kuin paikkansa pitävä - paitsi ehkä Abessinian kysymyksessä.

Ainakin mitä tulee Baltianmaille kaikkein tärkeimpään kysymykseen, Itä-Euroopan turvallisuuskysymykseen, myönsivät enemmän tai vähemmän peittelemättä kaikki puhuttelemani henkilöt, että kolmen Baltianmaan kanta siinä edelleen on sangen inkongruentti.

Vaikkakin Liettuan asenne nyt on jossain määrin pidättyväisempi kuin esim. syyskuussa, jolloin minulla oli viime keskusteluni asiasta ministeri Lozoraitisin kanssa, voitaneen kuitenkin nytkin sanoa, että ainakin periaatteessa Liettua edelleen on valmis solmimaan Neuvostoliiton kanssa sotilaallisen avunantosopimuksen à la Tšhekkoslovakia. - Viro taas vastustanee edelleen jokaista sopimusta Neuvostoliiton kanssa, mikä avaisi rajat tämän valtion sotajoukoille tai muodossa tai toisessa antaisi sille mahdollisuuden sekaantua Viron ulkopoliittikkaan. - Oltuaan viime kesänä (tai silloin ainakin demostroituksaan olevansa) kallistumaisillaan Liettuan kannalle, on Latvian ulkoasiainjohto, syistä, joista aikaisemmin olen tehnyt selkoa, syksyn kuluessa perääntynyt tästä asenteesta ja lähestynyt Viron kantaa, ollen nyt suunnilleen Liettuan ja Viron kantojen keskivälillä, x) johtoon tulokseen allekirjoittanut, saamiensa ohjeiden mukaisesti, ehkä jossain määrin on saattanut myötävaikuttaa. Tuleeko Latvia tässä asenteessa pysymään, en kuitenkaan mene sanomaan. Latvian ulkoasiainjohtoon "idé fixe"nä on näet tätä nykyä, että aktiivisuus on välttämätön Latvian ulkopoliittikassa. Koska syynä tähän kantaan, luuloni mukaan, ei ole mikään poliittinen vakaumus, vaan pääasiassa Ulmaniksen halu saavuttaa regimelleen ulkopoliittisia tuloksia, se voi helposti johtaa yllätyksiin. Tahdon tässä ainostaan todeta, että Baltianmaiden suhtautu-

x) Kts. rap. n:o 19, 23, 24 ja 25.

misessa niiden suureen itäiseen naapuriin ei suinkaan ole olemassa mitään yksimielisyyttä.

Muuten itäpaktiasia sellaisenaan ei nyt ole päiväjärjestyksessä. Liettuan lähettiläs kertoi minulle, että suurvaltojen taholta oli annettu ymmärtää, ettei mikään aloite tahi julkilausuma Baltianmaiden taholta tässä asiassa nyt olisi suotava. Konferenssin päättöpöytäkirjassa se sivuutetaankin, vaikka sekä Munters että Lozoraitis olivat siitä ja sen yhteydessä olevista ongelmista esittäneet laajat katsaukset, joissa Latvian ja Liettuan kannat selvitettiin.

Baltianmaiden toisessa suuressa ulkopoliittisessa kysymyksessä, niiden suhtautumisessa Saksaan, ei myöskään yksimielisyyttä ole olemassa. Latvia ja Viro haluavat epäilemättä tällä haavaa parantaa suhteitaan Saksaan ja erikoisesti päästä hyökkäämättömyyssopimukseen Saksan kanssa. Mutta, kuten tarkemmin esitin tätä asiaa koskevassa raportissani n:o 24, on Memelin kysymys, t.s. Liettuan hallituksen politiikka tässä kysymyksessä, tällaisten sopimusten aikaansaamisen esteenä.

Päästäkseen eteenpäin sanotuissa yrityksissään on niin ollen luonnollista, että latvialaiset ja virolaiset mahdollisuuksiensa mukaan viime konferenssissa yrittivät painostaa ministeri Lozoraitista. Mutta tämä lienee kylmästi vastannut, että Memelin kysymys pääasiassa on Liettuan sisäinen asia ja sitä paitsi ulkopoliittiselta osaltaan yhteistoimintasopimuksen ulkopuolella, joten Latvialla ja Virolla ei siinä ole mitään sanottavaa.

Luonnollista on näin ollen, että koko turvallisuuskysymyksessä, joka kuitenkin oli konferenssin ohjelman tärkein kohta, ei päästy muihin tuloksiin kuin päätökseen pysyä kontaktissa ja tarkoin seurata asioiden kehitystä ja mahdollisuuksien mukaan yrittää "prévenir que les événements n'exercent une influence négative sur la sécurité des Etats Baltes

Se eripuraisuus ja tuloksettomuus, mikä turvallisuuskysymyksessä leimasi konferenssin, ilmeni myöskin konferenssin toisessa tärkeässä ohjelmankohdassa, eli kysymyksessä Baltianmaiden edustuksesta Kansainliiton Neuvostossa.

Vaikka päättöpöytäkirjassa päättävästi ja selvästi sanotaan: "La Conférence, ayant reconnu désirable que l'Entente Baltique soit représentée au Conseil de la S. de N., décide de procéder, par voie diplomatique, à une action concertée en vue de préparer, dans un sens favorable, l'élection dudit représentant"; jäi tämä asia sangen epämääräiselle kannalle. Todellisuudessa enempää ei päätetty, kuin että maaperää vain aivan yleisesti olisi tunnusteltava. Sopimukseen siitä, mikä valtio tahi henkilö olisi asetettava ehdokkaaksi, ei päästy - vaikka, kuulemani mukaan, ohjelman vastaava kohta kuului "Latvian ehdokkuus K.L:n Neuvostoon". Ei siitäkään, mitä avoimeksi tulevaa paikkaa olisi tavoiteltava, päästy selvyYTEEN. Ruotsin kanssa, Tanskan seuraajana, tuskin tahdotaan ryhtyä kilpailuun. Sanomalehdissä on viitattu siihen, että Baltianmailla pitäisi olla suurempi oikeus päästä K.L:n Neuvostoon kuin Kiinalla, joka vuosikausiin ei liene suorittanut jäsenmaksujaan. Myös osallistumisesta "portugalilain ryhmään" on puhuttu. - Arvattavasti toivotaan, että odotettavissa olevat muutokset Neuvoston kokoonpanojärjestelmään tulevat tarjoamaan Baltianmaillekin kombinatiomahdollisuuksia.

Yleensä demostroivat konferenssin osanottajat välinpitämättömyyttä asian suhteen keskustellessani heidän kanssansa siitä. Mitä Latviaan tulee, tämä välinpitämättömyys kuitenkin on tekaistu. On näet ensiksi huomioonotettava että - mikäli paikka on saatavissa - Latvia pitää itsestään selvänä, että se on sille tuleva. Sitä paitsi ei ole epäilystäkään siitä, etteikö yksi päävaikuttimista siihen, että Latvia Meierovičs'in ajoista asti on harrastanut Baltian entente'n luomista, on juuri se, että Latvia on toivonut sen avulla voivansa

päästä K.L:n Neuvostoon ja siten näyttämään sitä osaa suurpolitiikassa, jolla täällä on niin suuri viehätys. Sitä paitsi paikan saanti Neuvostossa voitaisiin esittää nykyisen järjestelmän nauttiman arvonnannon todistuksena. - Varmana voitaneen niin ollen pitää, että pääseminen K.L:n Neuvostoon on Latvian hartaitten toiveitten esineenä. Epävarmoilta tuntuvat kuitenkin näiden toiveiden toteuttamismahdollisuudet.

Liettuaa asia ei suoranaisesti kiinnosta. Itsestään selvään on, ettei sillä ole mahdollisuuksia paikan saantiin. Mutta otaksuttavasti sille saattaisi koitua etuja Latvian olost Neuvostossa. Näin ollen Liettua arvattavasti on valmis kannattamaan Latvian mahdollista ehdokkuutta. Huomautettakoon kuitenkin, että Liettuan lähettiläs kiersi kysymyksen, kun häneltä tiedustelin asian laita. Viro taas pitänee jo periaatteessa Baltianmaiden tuloa K.L:n Neuvostoon nykyoloissa vähemmän suotavana. Sitä paitsi virolais-latvialaisten suhteiden nykyinen kireys tuntuu aiheuttaneen, että Viro suorastaan epäsuopeasti suhtautuu Latvian ehdokkuuteen.

Asia on, kuten huomaa, vielä sangen epäselvässä vaiheessa, Palaan siihen toiste.

x

x

x

Lopetan tähän ne reunamuistutukset, joihin Baltianmaiden ulkoministerien III konferenssi mielestäni on antanut aihetta. Yhtä ja toista voitaisiin kyllä vielä ylläolevaan lisätä, mutta tämä raportti on jo venynyt liian pitkäksi. Ja tässä esitetyn perusteella voitaneen riittävän selvästi todeta, ettei sanotulla konferenssilla ollut mitään positiivisia poliittisia tuloksia.

Päätös jo useita kertoja lykätyn talouskonferenssin ohjelmaa valmistavan konferenssin koollekutsumisesta lähitulevaisuudessa

voi tietenkin merkitä askeletta eteenpäin taloudellisen lähentymisen alalla. Mutta toistaiseksi on luonnollisesti liian aikaista lausua siitä mitään. Konferenssin muut päätökset olivat kauttaaltaan "välipäätösten" tapaisia.

Konferenssin yllätodettu faktillinen tuloksettomuus ei estäne, että sen osanottajat virallisesti selittävät konferenssin vastanneen tarkoitustaan, ja olleen suurestakin merkityksestä Baltian entente'n lujittamisprosessissa.

Edvard Hj. Fain

Après avoir entendu le rapport du Représentant de la Lithuanie, relatif à l'exécution des décisions prises à la II-ème Conférence des trois Pays, tenue à Kaunas, les 6 - 8 mai 1935, la troisième Conférence a été unanime à remercier le Président en exercice du travail accompli par lui dans l'intervalle des deux Conférences, ainsi que du rapport circonstancié qu'il en a bien voulu lui présenter.

Après avoir examiné la situation politique générale, la Conférence a été unanime à constater que le conflit italo-éthiopien et l'action de la Société des Nations dans ce conflit a produit un temps d'arrêt dans l'organisation collective de la sécurité qui était à l'ordre du jour européen. En conséquence la Conférence décide de continuer à suivre de concert et avec vigilance la suite des événements tout en constatant que dans la conception et l'appréciation des problèmes généraux de la politique internationale, notamment de ceux qui ont fait l'objet de la décision prise à la II-ème Conférence, il subsiste, entre les trois Etats, une unanimité et un accord complets.

Les trois Pays reconforment de nouveau leur entière fidélité à la Société des Nations, à son Pacte et à l'importance de ce dernier appliqué en tant qu'instrument de paix. Ils constatent que leur action a toujours été en complet accord avec le Pacte dans toutes les questions concrètes où la situation internationale l'exigeait, et ils continueront à agir de même à l'avenir.

La Conférence, ayant reconnu désirable que l'Entente Baltique soit représentée au Conseil de la Société des Nations, décide de procéder, par voie diplomatique, à une action concertée en vue de préparer, dans un sens favorable, l'élection dudit représentant.

La Conférence considère que la condition préliminaire de la convocation de la Conférence économique des trois Pays est constituée par l'élaboration détaillée de l'ordre du jour et du programme des travaux

basés sur les principes fondamentaux exprimés dans la résolution de la II-ème Conférence ad III,1. Etant d'avis que ce travail pourrait le mieux être accompli par une réunion préparatoire des experts économiques, la Conférence prie le Ministère des Affaires Etrangères de Lettonie de se charger de la convocation de cette conférence préparatoire.

La Conférence, ayant pris connaissance de l'état actuel des travaux préparatoires pour l'adoption de la nomenclature douanière unifiée élaborée par la Société des Nations, constate avec satisfaction l'exécution normale de ces travaux au cours desquels il a été tenu compte de la recommandation de la II-ème Conférence, et invite les délégations techniques de leurs Pays à accélérer l'achèvement de l'examen de la dernière partie de la nomenclature, de sorte que l'adoption du texte unifié pourrait, si possible, avoir lieu simultanément avec la IV-ème Conférence.

Après avoir pris connaissance du rapport concernant les travaux accomplis par le Bureau des juristes, au cours de la réunion tenue à Kaunas, les 14 - 16 novembre a.c., la Conférence lui exprime sa reconnaissance pour les résultats obtenus et le prie d'accomplir dans les délais envisagés l'élaboration définitive des projets de conventions et de lois uniformes prévue par les décisions prises à la réunion sus-visée, à savoir:

- a) Loi et convention sur les lettres de change et les billets à ordre,
- b) Loi et convention d'extradition,
- c) Loi sur les faillites,
- d) Convention sur les conflits des lois en matière de divorce.

La Conférence invite le Bureau des juristes à étudier la question de l'unification de l'enregistrement des maisons de commerce ainsi que les possibilités d'une convention sur le question de la double imposition entre les trois Pays.

Ayant pris connaissance du projet de règlement du Bureau des juristes d'Estonie, de Lettonie et de Lithuanie, présenté par la délégation lettonne, la Conférence décide de le soumettre à l'examen des trois sections nationales dudit bureau afin d'arrêter un texte définitif qui n'entrera en vigueur qu'après approbation des Gouvernements.

R i g a, le 11 décembre 1935.